238.41
L97cSe
1893

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF ILLINOIS
AT URBANA-CHAMPAIGN

238.41
L97cSe
1893

Alice Eriksson

Doktor Martin Luthers

Lilla Katekes

med

Förklaring,

utgifwen af

Skand. Ev. Luth. Augustana-Synoden

i

Norra Amerika.

82:dra tusendet.

Rock Island, Ill.
The Lutheran Augustana Book Concern,
1893.

Entered, according to the Act of Congress,
in the year 1879, by
*The Board of Directors of Augustana College and
Theological Seminary, Rock Island, Ill.*,
in the Office of the Librarian of Congress,
at Washington, D. C.

LUTHERAN AUGUSTANA BOOK CONCERN, ROCK ISLAND, ILL.

238.41
L97cSe
1893

Doktor Martin Luthers
Lilla Katekes.

Första Hufvudstycket.

Tio Guds Bud.

Första budet.

Jag är Herren din Gud. Du skall inga andra gudar hafwa för mig.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud öfwer allting och sätta all tro och lit till honom.

Andra budet.

Du skall icke mißbruka Herrens din Guds namn; ty Herren skall icke låta honom blifwa ostraffad, som hans namn mißbrukar.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke bruka hans namn till onda önskningar, swordom, widskepelse, lögn och bedrägeri; utan åkalla det i all nöd, bedja, tacka och lofwa.

Tredje budet.

Tänk på, att du helgar hwilodagen.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke förakta predikan och Guds ord; utan hålla det heligt, gerna höra och lära det.

Fjerde budet.

Du skall hedra din fader och din moder, på det dig må wäl gå och du må länge lefwa på jorden.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke föragta eller förtörna wåra föräldrar och herrar; utan hålla dem i wördnad, tjena dem, lyda dem, älska dem och hafwa dem för ögonen.

Femte budet.

Du skall icke dräpa.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke skada wår nästa till hans lif eller bryta mot honom; utan hjelpa och biträda honom i alla faror och lefnadsbehof.

Sjette budet.

Du skall icke göra hor.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi föra ett kyskt och tuktigt lefwerne både med ord och gerningar, och att hwar och en älskar och ärar sin äkta maka.

Sjunde budet.

Du skall icke stjäla.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke borttaga eller med falska waror och swek draga till oß wår nästas penningar och egodelar; utan förhjelpa dertill, att hans gods och näring må förkofras och beskyddas.

Attonde budet.

Du skall icke bära falskt wittnesbörd emot din nästa.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke beljuga, förråda, baktalå eller illa berykta wår nästa; utan wi skola urskulda honom, tänka och tala wäl om honom och tyda allt till det bästa.

Nionde budet.

Du skall icke hafwa lust till din nästas hus.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke listigt stå efter wår nästas arf eller hus eller under sken af lag och rätt tillegna oß det; utan wi skola wara honom behjelplige, att han må sitt behålla och besitta.

Tionde budet.

Du skall icke begära din nästas hustru, ej heller hans tjenare eller hans tjenarinna, ej heller hans oxe, ej heller hans åsna, ej heller något hwad honom tillhörer.

Hwad är det?

Wi skola frukta och älska Gud, så att wi icke draga, locka eller tubba ifrån wår nästa hans hustru eller tjenstefolk m. m.; utan förmana och tillhålla dem att förblifwa och troget göra hwad deras pligt fordrar.

Hwad säger nu Gud om alla dessa bud?

Det säger han:

Jag Herren din Gud är en stark hämnare, den som söker fädernas mißgerning in på barnen allt intill tredje och fjerde led, de som mig hata; och gör barmhertighet uppå många tusende, som mig hafwa kär och hålla mina bud.

Hwad är det?

Gud hotar att straffa alla dem, som öfwerträda dessa bud; derföre skola wi frukta för hans straff, så att wi icke bryta mot hans bud. Men sin nåd och allt godt lofwar han alla dem, som hålla dessa bud; derföre skola wi älska honom, förtrösta på honom och gerna lefwa efter hans bud.

Andra Hufvudstycket.

Trons Artiklar.

Första artikeln.

Om Gud Fader och Skapelsen.

Jag tror på Gud Fader, allsmägtig, himmelens och jordens skapare.

Hwad är det?

Jag tror, att Gud har skapat mig och alla warelser, gifwit mig kropp och själ, ögon, öron och alla lemmar, förnuft och alla sinnen; och att han ännu håller det wid magt; dertill försörjer mig rikligen och dagligen med kläder och föda, hus och hem m. m. och med allt det jag till timlig näring behöfwer, samt beskärmar och bewarar mig för skada, farlighet och allt ondt. Och detta allt af sin blotta nåd och faderliga godhet, utan all min förskyllan eller wärdighet. För hwilket allt jag är pligtig att tacka och lofwa, lyda och tjena honom. Det är wisserligen sant.

Andra artikeln.

Om Guds Son och Återlösningen.

Jag tror på Jesus Kristus, Guds ende Son, wår Herre, hwilken aflad är af den Helige Ande, född af jungfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begrafwen, nederstigen till helwetet, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda, uppstigen till himmelen, sittande på allsmägtig Guds Faders högra hand, dädan igenkommande till att döma lefwande och döda.

Hwad är det?

Jag tror, att Jesus Kristus, sann Gud, född af Fadern i ewighet, och tillika sann menniska, född af jungfru Maria, är min Herre, hwilken återlöst, förwärfwat och wunnit mig, förtappade och fördömda

menniska, ifrån alla synder, ifrån döden och djäfwulens wåld, icke med guld eller silfwer, utan med sitt heliga och dyra blod och med sitt oskyldiga lidande och död; på det jag skall wara hans egen, blifwa och lefwa under honom i hans rike och tjena honom i ewig rättfärdighet, oskuld och salighet, såsom han är uppstånden ifrån döden, lefwer och regerar i ewighet. Det är wisserligen sant.

Tredje artikeln.

Om den Helige Ande och Helgelsen.

Jag tror på den Helige Ande; en helig, allmännelig kyrka, de heligas samfund; syndernas förlåtelse; lekamens uppståndelse och ett ewigt lif.

Hwad är det?

Jag tror, att jag icke af mitt eget förnuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komma till honom; utan den Helige Ande har kallat mig genom evangelium, upplyst mig med sina gåfwor, helgat och behållit mig i den rätta tron; såsom han kallar, församlar, upplyser, helgar hela kristenheten på jorden och i Jesus Kristus behåller och bewarar henne i den rätta tron. I hwilken kristenhet han dagligen och rikligen förlåter mig och alla trogna alla synder, och skall på den yttersta dagen uppwäcka mig och alla döda, samt gifwa mig och alla trogna i Kristus ett ewigt lif. Det är wisserligen sant.

Tredje Hufvudstycket.

Herrens Bön.

Fader wår, som är i himmelen.

Hwad är det?

Gud will härigenom med mildhet uppmuntra oß, att wi skola tro, att han är wår rätte Fader och wi hans rätta barn; på det wi skola bedja honom tröstеligen och med all tillförsigt, såsom goda barn sin älskeliga fader.

Första bönen.

Helgadt warde ditt namn.

Hwad är det?

Guds namn är i sig sjelf heligt; men wi bedja i denna bön, att det äfwen må hållas heligt hos oß.

Huru sker det?

När Guds ord läres rent och klart, och wi derefter lefwa heligt, såsom Guds barn egnar; det gif oß, käre himmelske Fader! Men den som lärer och lefwer annorlunda, än Guds ord lärer, han ohelgar ibland oß Guds namn; derför bewara oß, o himmelske Fader!

Andra bönen.

Tillkomme ditt rike.

Hwad är det?

Guds rike kommer wäl af sig sjelf wår bön förutan; men wi bedja i denna bön, att det må komma äfwen till oß.

Huru sker det?

När wår himmelske Fader gifwer oß sin Helige Ande, att wi genom hans nåd sätta tro till hans heliga ord, så att wi lefwa gudligt här i tiden och saligt i ewigheten.

Tredje bönen.

Ske din wilje, såsom i himmelen, så ock på jorden.

Hwad är det?

Guds goda och nådiga wilja sker wäl wår bön förutan; men wi bedja i denna bön, att den må ske äfwen hos oß.

Huru sker det?

När Gud bryter och förhindrar wår köttsliga wilja och förtager allt ondt råd, djäfwulens och werldens anslag, hwilka icke tillstädja, att wi helga Guds namn, och att hans rike må komma till oß; och när han styrker och behåller oß fasta i sitt ord och i tron i alla wåra lifsdagar. Detta är hans goda och nådiga wilja.

Fjerde bönen.

Wårt dagliga bröd gif oß i dag.

Hwad är det?

Gud gifwer wäl utan wår bön dagligt bröd åt alla menniskor, jemwäl de onda; men wi bedja i denna bön, att wi måtte erkänna denna Guds wälgerning och med tacksamhet undfå wårt dagliga bröd.

Hwad är dagligt bröd?

Allt det som tillhör lifwets uppehälle och nödtorft, såsom mat och dryck, kläder, hus och hem, åker, boskap och bohag, gods och penningar, from maka, fromma barn, fromt tjenstefolk, god och trogen öfwerhet, god styrelse, god och tjenlig wäderlek, fred, helsa, tukt och ära, goda wänner, trogna grannar och mera sådant.

Femte bönen.

Och förlåt oß wåra skulder, såsom ock wi förlåta dem oß skyldige äro.

Hwad är det?

Wi bedja i denna bön, att wår himmelske Fader icke wille se till wåra synder och för deras skull wägra oß wår bön; ty wi äro icke wärde det wi begära, kunna icke heller förtjena det; utan att han wille gifwa oß det allt sammans af sin nåd; ty wi synda i mångahanda måtto dagligen och förtjena intet annat än straff. Så wilja ock wi deremot af hjertat förlåta och gerna göra dem godt, som bryta mot oß.

Sjette bönen.

Och inled oß icke i frestelse.

Hwad är det?

Gud frestar ingen; men wi bedja i denna bön, att Gud wille beskydda och bewara oß, att djäfwulen, werlden och wårt eget kött icke må bedraga och förföra oß till wantro, förtwiflan och andra swåra synder och laster; men om wi dermed försökas, att wi då icke låta

oß öfwerwinna, utan strida mot dem och ändtligen behålla segern.

Sjunde bönen.

Utan fräls oß ifrån ondo.

Hwad är det?

Wi bedja slutligen i denna bön, att wår himmelske Fader wille förlossa oß ifrån allt ondt och farligt både till kropp och själ, gods, heder och ära m. m. och på sistone, när stunden är kommen, gifwa oß en salig hädanfärd och nådeligen taga oß af denna sorgedal till sig i himmelen.

Amen.

Hwad är det?

Att jag skall wara wiß derom, att sådana böner äro wår himmelske Fader behagliga och hörda af honom; ty han har sjelf befalt oß bedja så, och lofwat, att han will höra oß. Amen, amen, det är: ja, ja, det skall så ske.

Fjerde Hufvudstycket.

Döpelsens Sakrament.

I.

Hwad är döpelsen?

Döpelsen är icke blott watten, utan ett watten, förordnadt genom Guds bud och förbundet med Guds ord.

Hwilket är detta Guds ord?

Det wår Herre Jesus Kristus säger i Mattei sista kapitel:

Gån ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem hålla allt, det jag hafwer eder befalt.

II.

Hwad nytta medför döpelsen?

Döpelsen werkar syndernas förlåtelse, frälsar ifrån döden och djäfwulen och gifwer ewig salighet åt alla dem, hwilka tro det, som Guds ord och löften innehålla.

Hwilka äro dessa Guds ord och löften?

De, hwilka wår Herre Jesus Kristus säger i Markus' sista kapitel:

Den som tror och blifwer döpt, han skall warda salig; men den som icke tror, han skall warda fördömd.

III.

Huru kan watten åstadkomma en så kraftig werkan?

Wattnet werkar det wisserligen icke, utan Guds ord, som är med och när wattnet, och tron, som omfattar det med wattnet förenade ordet och förtröstar derpå; ty utan Guds ord är det blott watten och ingen döpelse, men med Guds ord är det en döpelse, det är: ett nåderikt lifwets watten och ett bad till ny födelse i den Helige Ande, såsom aposteln Paulus säger till Titus i det tredje kapitlet:

Efter sin barmhertighet gjorde han oß saliga genom den nya födelsens bad och den Helige Andes förnyelse, hwilken han öfwer oß rikligen utgjutit hafwer genom wår Frälsare Jesus Kristus, på det wi skola rättfärdige warda genom hans nåd och arfwingar blifwa till ewinnerligt lif efter hoppet. Det är ett fast ord.

IV.

Hwad betyder denna döpelse i watten?

Den betyder, att den gamla menniskan hos oß skall genom daglig ånger och bättring förqwäfwas och dödas med alla synder och onda lustar, och en ny menniska åter dagligen framkomma och uppstå, hwilken i rättfärdighet och helighet skall lefwa för Gud ewinnerligen.

Hwar står det skrifwet?

Aposteln Paulus säger till Romarne i det sjette kapitlet:

Wi äro begrafne med Kristus genom dopet i döden, att, såsom Kristus är uppwäckt ifrån de döda genom Faderns härlighet, så skola ock wi wandra i ett nytt lefwerne.

Femte Hufvudstycket.

Altarets Sakrament.

I.

Hwad är altarets sakrament?

Altarets sakrament är wår Herres Jesu Kristi sanna lekamen och blod under bröd och win, oß kristna till att äta och dricka, af Kristus sjelf stiftadt och inrättadt.

Hwar står det skrifwet?

Så skrifwa evangelisterna Matteus, Markus, Lukas och aposteln Paulus:

Wår Herre Jesus Kristus, i den natt, då han förrådd wardt, tog brödet, tackade, bröt det och gaf sina lärjungar och sade: Tagen och äten, detta är min lekamen, som för eder utgifwen warder. Gören det till min åminnelse.

Sammalunda tog han ock kalken, tackade och gaf sina lärjungar och sade: Tagen och dricken häraf alle; denne kalk är det nya testamentet i mitt blod, som för eder och för många utgjutet warder till syndernas förlåtelse. Så ofta som I det gören, gören det till min åminnelse.

II.

Hwad nytta medför detta ätande och drickande?

Det gifwa de orden till känna: **för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.** Nämligen att

syndernas förlåtelse, lif och salighet genom dessa ord gifwas oß i detta sakrament; ty der syndernas förlåtelse är, der är ock lif och salighet.

III.

Huru kan lekamligt ätande och drickande åstadkomma en så kraftig werkan?

Ätandet och drickandet werkar det wisserligen icke, utan orden, som här stå: **för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.** Hwilka ord, jemte det lekamliga ätandet och drickandet, äro det wäsentliga i detta sakrament; ty den som sätter tro till dessa ord, han hafwer hwad de innehålla och lofwa, nämligen syndernas förlåtelse.

IV.

Hwilken undfår detta sakrament wärdigt?

Att fasta och lekamligen bereda sig hör wäl till en utwärtes anständighet; men wärdig och wäl beredd är blott den, som sätter tro till de orden: **för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.** Men den som icke tror dessa ord, utan twiflar, han är owärdig och oskicklig, ty det ordet: **för eder,** fordrar framför allt troende hjertan.

Förklaring

öfwer

Doktor Martin Luthers

Lilla Katekes.

Inledning.

1. Hwad bör wara wår förnämsta omsorg i detta lifwet?

Wår förnämsta omsorg bör wara, att wi må blifwa saliga.

1 Tim. 2: 4. Gud will, att alla menniskor skola frälste warda och till sanningens kunskap komma.

Matt. 6: 33. Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet, så faller eder allt detta till.

2. Hwari skola wi söka wår salighet?

Wi skola söka wår salighet i Gud, i hans sanna kännedom och gemenskap.

Jer. 2: 13. Mig, som är en lefwande källa, öfwergifwade och göra sig brunnar, ja, usla brunnar; ty de gifwa intet watten.

Es. 45: 22. Wänden eder till mig, så warden I salige, alla werldens ändar; ty jag är Gud och ingen mer.

Joh. 17: 3. Detta är ewinnerligt lif, att de känna dig allena sann Gud och den du sändt hafwer, Jesus Kristus.

3. Hwar få wi den rätta kännedomen om Gud?

Den rätta kännedomen om Gud få wi i Bibeln eller den Heliga Skrift.

2 Tim. 3: 15. Efter du af barndom hafwer kunnat den heliga skrift, kan hon dig underwisa till salighet genom tron på Kristus Jesus.

4. Hwad är den Heliga Skrift?

Den Heliga Skrift är Guds ord, som genom den Helige Andes ingifwelse är skrifwet af profeter, evangelister och apostlar, oß till underwisning, bättring, tröst och ewig salighet.

2 Petr. 1: 21. Ingen profetia är ännu framkommen af menniskowilja; utan de heliga Guds menniskor hafwa talat, rörda af den Helige Ande.

2 Tim. 3: 16. All skrift, af Gud utgifwen, är nyttig till lärdom, till straff, till bättring, till tuktan i rättfärdighet.

1 Kor. 2: 12, 13. Joh. 20: 31.

Anmärkning. De allmänna bewisen för Bibelns guddomliga sanning äro: Bibelns underwerk och profetior, den underbara enheten och inbördes öfwerensstämmelsen mellan deß särskilda böcker samt deß wälsignelserika werkningar; men det för hwar och en wigtigaste bewiset är erfarenhetsbewiset, eller att man fått erfara deß kraft på sitt eget hjerta och i sitt eget lif. Joh. 7: 17.

5. Huru indelas den Heliga Skrift med afseende på tiden, då hon blef skrifwen?

Den Heliga Skrift indelas i Gamla Testamentet, som före Kristi födelse är skrifwet af profeter, och Nya Testamentet, som efter Kristi födelse är skrifwet af evangelister och apostlar.

Ebr. 1: 1, 2. **Fordom talade Gud ofta och i mångahanda måtto till fäderna genom profeterna; på det yttersta i dessa dagar hafwer han talat till oß genom Sonen.**

6. Huru fördelas hufwudinnehållet af den Heliga Skrift?

Hufwudinnehållet af den Heliga Skrift fördelas i lagen och evangelium.

Joh. 1: 17. Genom Moses är lagen gifwen; nåd och sanning är kommen genom Jesus Kristus.

Anm. Gamla Testamentets böcker indelas sålunda:

a) Historiska böcker, som äro:

Fem Mose böcker, Josua bok, Domare-boken, Ruts bok, twå Samuels böcker, twå Konunga-böcker, twå Krönike-böcker, Esra bok, Nehemia bok, Esters bok;

b) Läroböcker, som äro:

Jobs bok, Psaltaren, Salomos Ordspråk, Salomos Predikare och Salomos Höga Wisa;

c) Profetiska böcker, som äro skrifna af profeterna Esaias, Jeremias, Hesekiel, Daniel, Osea, Joel, Amos, Obadja, Jona, Mika, Nahum, Habakuk, Sefanja, Haggai, Sakarja och Malaki.

Nya Testamentets böcker indelas sålunda:

a) Historiska böcker, som äro:

Evangelierna af Matteus, Markus, Lukas och Johannes samt Apostlagerningarna;

b) Läroböcker, som äro:

Pauli bref, nämligen till Romarne, första och andra till Korintierna, till Galaterna, till Efeserna, till Filipperna till Kolosserna, första och andra till Tessalonikerna, första och andra till Timoteus, till Titus, till Filemon; brefwet till Ebreerna; widare Petri twenne bref, Johannes' trenne bref samt Jakobs bref och Judas' bref;

c) En profetisk bok: Johannes' Uppenbarelse.

Dessa böcker kallas kanoniska, emedan de hafwa guddomligt anseende och derföre utgöra regeln och rättesnöret för menni-

skornas tro och lefwerne. Wid slutet af Gamla Testamentet förekomma deßutom uti somliga bibelupplagor wissa böcker, som kallas apokryfiska, emedan de ej hafwa guddomligt anseende. Dessa äro:

Judits bok, Wishetens bok, Tobias' bok, Syraks bok, Baruks bok, twå Makkabeers böcker, Stycken af Esters bok, Stycken af Daniel, Manasse bön.

7. Hwarför begagna wi wid kristendomsunderwisningen wissa läroböcker, såsom Bibliska Historien och Katekesen, och icke endast den Heliga Skrift?

Wi begagna Biblisfa Historien och Doktor Martin Luthers Lilla Katekes, emedan dessa böcker äro korta sammandrag af den Heliga Skrifts innehåll.

8. Huru indelas Katekesen?

Katekesen indelas i fem hufwudstycken.

Första Hufvudstycket.

Tio Guds Bud eller Lagen.

2 Mos. 20 kap. 5 Mos. 5 kap.

9. Hwad är lagen?

Lagen är det uttryck af Guds heliga wilja, som lärer oß hwad wi skola hålla heligt, och fordrar att wi i hjerta och lefwerne skola wara helige.

3 Mos. 19: 2. I skolen wara helige; ty jag är helig, Herren eder Gud.

1 Mos. 17: 1. Jag är Gud allsmägtig; wandra för mig och war fullkomlig.

Mik. 6: 8.

10. Huru har Gud gifwit oss lagen?

Gud har först i skapelsen gifwit lagen i menniskans samwete och sedan skriftligen kungjort honom genom Moses samt omsider fullkomligen förklarat den genom Jesus wår Frälsare.

Rom. 2: 14, 15. Ändock hedningarne icke hafwa lagen, äro de likwäl sig sjelfwa lag; hwilka bewisa lagens werk wara skrifwet i deras hjertan, der deras samwete bär dem wittne och deras tankar, som sig inbördes anklaga eller ock ursaka.

2 Mos. 19 och 20 kap.

Matt. 5: 17: I skolen icke mena, att jag är kommen till att upplösa lagen eller profeterne: jag är icke kommen till att upplösa, utan till att fullborda.

11. Hwad är samwetet?

Samwetet är menniskans medskapade medwetande om Gud och hans heliga wilja.

Rom. 2: 14, 15. Rom. 1: 19, 20.

Job 27: 6. Mitt samwete gnager mig icke för alla mina lifsdagar.

Apg. 23: 1. Jag hafwer wandrat inför Gud i ett godt samwete intill denna dag.

12. Hwarför måste Guds lag skriftligen kungöras?

Guds lag måste skriftligen kungöras, emedan lagen i samwetet blifwit förduklad och förswagad genom synden.

Rom. 3: 11, 17. Ingen är den, som förståndig är; ingen är, som aktar Gud. Fridens wäg weta de icke.

Rom. 5: 13. Synden war wäl i werlden allt intill lagen; men der ingen lag är, der aktas icke synden.

12. Hwad äro tio Guds bud?

Tio Guds bud äro den af Gud sjelf på twenne taflor skrifna och genom Moses kungjorda lagen, hwilken gäller alla menniskor i alla tider.

5 Mos. 4: 13. Herren förkunnade eder sitt förbund, det han eder böd att göra, nämligen de tio ord, och skref dem på twå stentaflor.

Matt. 5: 18. Jag säger eder för sant: till dess att himmel och jord förgås, warder ej förgången den minsta bokstafwen, icke heller en prick af lagen, förr än det är allt skedt.

14. Huru sammanfattar Kristus innehållet af lagens bud?

Kristus säger: Du skall älska Herren din Gud af allt ditt hjerta och af all din själ och af all din håg. Detta är det ypperста och största budet. Det andra är detta likt: Du skall älska din nästa som dig sjelf.

Matt. 22: 37–39. 5 Mos. 6: 5. 3 Mos. 19: 18.

Lagens förra tafla.

Om kärleken till Gud.

Första budet.

Jag är Herren din Gud. Du skall inga andra gudar hafwa för mig.

15. Med hwilka ord inleder Gud lagen?

Gud inleder lagen med de orden: **Jag är Herren din Gud.**

16. Hwad betygar Gud med de orden: Jag är Herren din Gud?

Gud betygar med orden: **Jag är Herren din Gud**, att han är den allsmägtige lagstiftaren, som wi skola frukta, och tillika wår kärleksrike Fader, som wi skola älska.

17. Hwad förbjuder Gud i första budet?

Gud förbjuder oß i första budet att hafwa andra gudar för honom, som allena är Herren wår Gud.

2 Mos. 20: 2—5. Jag är Herren din Gud. Du skall inga andra gudar hafwa jemte mig. Du skall icke göra dig något beläte, ej heller eljest någon liknelse, antingen efter det ofwantill är i himmelen eller efter det nedre är på jorden, ej heller efter det, som i wattnet är under jorden. Bed icke till dem och tjena dem icke.

18. Hwad kallas det att hafwa andra gudar?

Att hafwa andra gudar kallas afguderi eller afgudadyrkan.

19. Huru sker afguderi?

Afguderi sker derigenom, att man dyrkar beläten och skapade ting eller eljest wid något i werlden så fäster sitt hjerta, att det drages ifrån Gud.

Rom. 1: 25. Menniskorna hafwa förwandlat Guds sanning i lögn och hafwa ärat och dyrkat de ting, som skapade äro, öfwer honom, som dem skapat hafwer, hwilken är wälsignad ewinnerligen. Amen.

Jer. 17: 5. Förbannad är den man, som förlåter sig uppå menniskor och sätter kött sig till arm och wiker med sitt hjerta ifrån Herren.

Ef. 5: 5. Ingen girig, hwilken är en afgudadyrkare, hafwer arfwedel uti Kristi och Guds rike.

20. Hwad befaller Gud i första budet?

Gud befaller i första budet, att wi skola hafwa honom allena till wår Gud, så att wi frukta och älska honom öfwer allting och sätta all tro och lit till honom.

Pred. 12: 13. Frukta Gud och håll hans bud; ty det hörer alla menniskor till.

1 Joh. 4: 19. Älskom Gud, ty han hafwer först älskat oß.

Ordspr. 3: 5. Förlåt dig på Herren af allt hjerta och förlåt dig icke uppå ditt förstånd.

21. När frukta wi Gud öfwer allting?

Wi frukta Gud öfwer allting, när wi icke rädas för något så mycket som för att göra Gud emot.

2 Mos. 20: 20. Guds fruktan skall wara för edra ögon, att I icke synden.

Apg. 5: 29. Man måste mer lyda Gud än menniskor.

Matt. 10: 28.

22. När älska wi Gud öfwer allting?

Wi älska Gud öfwer allting, när wi hålla honom för wårt högsta goda samt gerna lyda och willigt lida enligt hans goda och heliga wilja.

Ps. 18: 2, 3. Hjertligen kär hafwer jag dig, Herre, min starkhet, Herre, min klippa, min borg, min förlossare, min Gud, min tröst, den jag mig wid håller, min sköld och min salighets horn och mitt beskydd.

1 Joh. 5: 3. Det är kärleken till Gud, att wi hålla hans bud; och hans bud äro icke swåra.

Joh. 14: 15, 21. Ps. 73: 25, 26.

Apg. 21: 13. Jag är redebogen icke allenast bindas, utan jemwäl dö i Jerusalem för Herrens Jesu namns skull.

Apg. 5: 41, 42; 20: 23, 24.

23. När sätta wi all tro och lit till Gud?

Wi sätta all tro och lit till Gud, när wi af allt hjerta förtrösta på hans ord och löften, så att wi af honom söka och wänta allt godt till kropp och själ.

Ps. 37: 5. Befall Herren din wäg och hoppas uppå honom; han skall wäl göra det.

Ps. 57: 2. Uppå dig tröstar min själ, och under dina wingars skugga hafwer jag tillflykt.

Ps. 73: 28. Det är min glädje, att jag håller mig till min Gud och sätter mitt hopp till Herren, Herren.

24. I hwad förhållande står första budet till de följande buden i Guds lag?

Första budet omfattar alla de följande buden, så att wi icke kunna rätt hålla något Guds bud, om wi icke frukta och älska Gud öfwer allting och sätta all tro och lit till honom.

Andra budet.

Du skall icke mißbruka Herrens din Guds namn; ty Herren skall icke låta honom blifwa ostraffad, som hans namn mißbrukar.

25. Hwad förstås med Guds namn?

Med Guds namn förstås de benämningar, ord och werk, genom hwilka Gud gjort sig känd för oß.

26. Hwad förbjuder Gud i andra budet?

Gud förbjuder oß i andra budet att bruka hans namn till onda önskningar, swordom, widskepelse, lögn och bedrägeri; så ock att smädligt tala om Gud, tanklöst föra hans namn på tungan, bedja honom utan andakt, och utan wördnad umgås med hans ord och andra heliga ting.

3 Mos. 24: 10—16.

Ps. 74: 18. Fienden försmädar Herren, och ett galet folk lastar ditt namn.

Pred. 5: 1. Låt ditt hjerta icke hasta till att något tala inför Gud.

Matt. 15: 8. Detta folket nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar, men deras hjerta är långt ifrån mig.

27. När brukas Guds namn till onda önskningar?

Guds namn brukas till onda önskningar, då någon i wrede eller lättsinne önskar, att Gud wille låta något ondt komma öfwer honom sjelf eller öfwer andra.

Jak. 3: 10. Af samma mun går pris och bannor. Det bör icke, mine bröder, så wara.

28. **Hwad är att swärja wid Guds namn?**

Att swärja wid Guds namn är att taga Gud till wittne och hämnare öfwer sig, att dermed bekräfta sitt tal.

29. **När må en kristen swärja wid Guds namn?**

När Guds ära och menniskors wäl fordra det, må en kristen aflägga ed, såsom trohetsed och ämbetsed, wittnesed och wärjemålsed.

Jer. 4: 2. Då skall du swärja utan skrymteri rätt och heligt: så wißt som Herren lefwer.

Ebr. 6: 16. Menniskorna swärja wid den der större är än de; och dem emellan blifwer en ände på alla trätor, om det stadfäst blifwer med en ed.

30. **Hwilka äro syndiga eder?**

Syndiga eder äro hwarje mened, allt bedyrande wid Guds namn i dagligt tal och allt swärjande wid djäfwulen eller wid något annat, som icke är Gud.

3 Mos. 19: 12. I skolen icke swärja falskt wid mitt namn och ohelga din Guds namn; ty jag är Herren.

Matt. 5: 37. Edert tal skall wara: ja, ja; nej, nej. Hwad deröfwer är, det är af ondo.

Jer. 5: 7. Huru skall jag wara dig nådelig, efter dina barn öfwergifwa mig och swärja wid den, som ingen Gud är?

31. **Hwad är att begå mened?**

Att begå mened är att swärja falskt wid Guds namn och derigenom afsäga sig Guds nåd och hjelp för tid och ewighet.

Hes. 17: 19. Derföre säger Herren, Herren alltså: Så sant som jag lefwer, skall jag låta min ed, den han föraktat

hafwer, och mitt förbund, som han brutit hafwer, komma öfwer hans hufwud.

Matt. 10: 28; 16: 26.

32. **Hwad är att bruka Guds namn till widskepelse?**

Att bruka Guds namn till widskepelse är att genom Guds namn, ord eller sakrament söka winna sådant, hwarom man icke har löfte af Gud eller hwartill man efter hans wilja skulle bruka naturliga medel.

3 Mos. 19: 31. J skolen icke wända eder till spåmän, och frågen intet af de tecknatydare.

5 Mos. 18: 10—12.

33. **Huru brukas Guds namn till lögn och bedrägeri?**

Guds namn brukas till lögn och bedrägeri icke allenast genom mened och widskepelse, utan ock då man utgifwer falsk lära för Guds ord, är skrymtaktig i sin gudstjenst eller under låtsadt nit för Guds ära döljer werldsliga och orena affigter.

Matt. 7: 15. Wakten eder för de falska profeter, som komma till eder i fårakläder, men inwärtes äro de glupande ulfwar.

Jer. 29: 9. De spå eder lögn i mitt namn; jag hafwer icke sändt dem, säger Herren.

Apg. 20: 29, 30.

2 Tim. 3: 2, 5. Der warda kommande menniskor, som älska sig sjelfwa, girige, stortalige, högfärdige, hafwande ett sken till gudaktighet, men deß kraft försaka de; och fly sådana.

34. **Hwad will Gud lära oss genom den hotelse han fäst wid andra budet?**

Genom hotelsen i andra budet will Gud lära oß, att mißbruket af hans namn är en swår synd, som icke

skall undgå Guds dom, äfwen om hon af menniskor anses ringa och lemnas ostraffad.

3 Mos. 24: 10—16. Apg. 5: 1—11.

2 Tess. 2: 10, 11. Derföre att de icke annammade kärleken till sanningen, att de måtte salige wordit; för den skull skall Gud sända dem kraftig willfarelse, så att de skola tro lögnen.

35. Hwad befaller Gud i andra budet?

Gud befaller i andra budet, att wi skola med helig wördnad bruka hans namn, åkalla det i all nöd, bedja, tacka och loswa.

Ps. 48: 11. Gud, såsom ditt namn, så är ock ditt lof allt intill werldens ändar.

Ps. 50: 15. Åkalla mig i nöden, så will jag hjelpa dig, så skall du prisa mig.

Fil. 4: 6. Edert begär ware kunnigt inför Gud i allting med bön, åkallan och tacksägelse.

Ps. 103: 1. Loswa Herren, min själ, och allt det uti mig är, hans heliga namn.

Tredje budet.

Tänk på, att du helgar hwilodagen.

36. Hwilken är hwilodagen?

I gamla testamentet war den sjunde dagen, som är lördagen, förordnad till hwilodag; men i nya testamentet är söndagen dertill helgad, emedan wår Herre Jesus Kristus på den dagen uppstod ifrån de döda.

2 Mos. 20: 11. Uti sex dagar hafwer Herren gjort himmel och jord och hafwet och hwad der inne är, och hwilade på sjunde

dagen. Derföre wälsignade Herren sabbatsdagen och helgade honom.

Uppb. 1: 10. Apg. 20: 7. 1 Kor. 16: 2.

37. Hwad befaller Gud i tredje budet?

Gud befaller i tredje budet, att wi skola helga hwilodagen.

2 Mos. 20: 8—10. Tänk uppå sabbatsdagen, att du helgar honom. Sex dagar skall du arbeta och göra alla dina gerningar; men på sjunde dagen är Herrens din Guds sabbat; då skall du intet arbete göra.

Hes. 20: 12. Jag gaf dem ock min sabbat till ett tecken emellan mig och dem, på det de skulle lära, att jag är Herren, som dem helgar.

38. Hwarför säger Gud i tredje budet: tänk på?

Genom orden: **tänk på**, will Gud påminna oß, att wi, innan hwilodagen kommer, skola bereda oß till deß rätta helgande.

2 Mos. 16: 23. I morgon är sabbat, den heliga hwilan Herranom.

39. Hwad hörer till hwilodagens rätta helgande?

Till hwilodagens rätta helgande hörer att hålla Guds ord och Herrens dag heliga.

40. Hwad är att hålla Guds ord heligt?

Att hålla Guds ord heligt är att akta det såsom själens högsta skatt, gerna och med wördnad höra och läsa det samt bewara det i ett troget hjerta och derefter ställa sitt lefwerne.

Ps. 119: 72. Din muns lag är mig täckare än många tusen stycken guld och silfwer.

1 Tess. 2: 13. Då I annammaden af oß det predikade ordet om Gud, annammaden I det icke såsom menniskors ord, utan, såsom det sannerligen är, som Guds ord.

Luk. 11: 28. Salige äro de, som höra Guds ord och gömma det.

Jak. 1: 22. Waren ordets görare och icke allenast hörare, bedragande eder sjelfwa.

41. Hwad är att hålla Herrens dag helig?

Att hålla Herrens dag helig är att afskilja hwilodagen för att med Guds församling fira Herrens sköna gudstjenst samt att för öfrigt använda den dagen till Guds ära, sin egen och andras uppbyggelse.

Ps. 27: 4. Ett beder jag af Herren, det hade jag gerna: att jag i Herrens hus blifwa må i alla mina lifsdagar, till att skåda den sköna Herrens gudstjenst och besöka hans tempel.

Ps. 84: 3. Min själ längtar och trängtar efter Herrens gårdar.

1 Petr. 2: 5. I ock, såsom lefwande stenar, uppbyggen eder till ett andeligt hus och till ett heligt presterskap, till att offra andeliga offer, som äro Gud tacknämliga genom Jesus Kristus.

1 Tess. 5: 11. Derföre förmanen eder inbördes, och uppbyggen hwar den andra, såsom I ock gören.

Kol. 3: 16.

42. Hwad förbjuder Gud i tredje budet?

Gud förbjuder oß i tredje budet att förakta predikan och Guds ord.

43. Huru wisar en menniska, att hon föraktar predikan och Guds ord?

En menniska wisar, att hon föraktar predikan och Guds ord, när hon underlåter att enskildt bruka Guds ord, öfwergifwer och försummar den allmänna guds-

tjensten eller anwänder hwilodagen till werldsliga arbeten eller tidsfördrif.

Ordspr. 13: 13. Den som föraktar ordet, han förderfwar sig sjelf.

Ebr. 10: 24, 25. Låt oß akta på oß inbördes till att uppwäcka till kärlek och goda gerningar, icke öfwergifwande wår församling, såsom somlige för sed hafwa.

1 Sam. 15: 23. Efter du hafwer förkastat Herrens ord, hafwer han ock förkastat dig.

44. Må intet arbete förrättas på hwilodagen?

Det arbete, som kristlig kärlek fordrar och man icke utan wåda kan uppskjuta, må äfwen på hwilodagen förrättas.

Mark. 2: 27. Sabbaten är gjord för menniskans skull och icke menniskan för sabbatens skull.

Matt. 12: 12. Man må ju göra wäl på sabbaten.

Jak. 1: 27.

Lagens senare tafla.

Om kärleken till wår nästa.

45. Hwilken är wår nästa?

Hwarje menniska är wår nästa, ehwad hon är wän eller owän, känd eller okänd, fattig eller rik.

Matt. 5: 44. Älsken edra owänner, wälsignen dem som eder banna, gören wäl emot dem som eder hata, bedjen för dem som göra eder skada och förfölja eder.

2 Petr. 1: 5, 7. Så läggen eder nu derom all winning, att I låten finnas i gudaktigheten broderlig kärlek, i broderlig kärlek allmännelig kärlek.

Luk. 10: 36, 37.

46. Huru ſkola wi älſka wår näſta?

Wi ſkola älſka wår näſta ſåſom oß ſjelſwa.

Matt. 22: 39.

Matt. 7: 12. Allt det I nu wiljen menniſkorna ſkola göra eder, det gören I ock dem.

Fjerde budet.

Du ſkall hedra din fader och din moder, på det dig må wäl gå och du må länge lefwa på jorden.

47. Hwad befaller Gud i fjerde budet?

Gud befaller i fjerde budet, att wi ſkola hedra fader och moder.

3 Moſ. 19: 3. Hwar och en frukte ſin fader och ſin moder ty jag är Herren eder Gud.

48. Hwad förſtås i fjerde budet med fader och moder?

Med fader och moder förſtås wåra föräldrar, foſterföräldrar, ſwärföräldrar ſamt alla andra, ſom enligt Guds ordning hafwa faderlig magt öfwer oß, ſåſom öfwerhet, lärare, husbönder.

Mal. 1: 6. En ſon ſkall hedra ſin fader och en tjenare ſin herre.

1 Petr. 2: 13. Waren underdånige all menſklig ordning för Herrens ſkull.

49. Hwad är att hedra fader och moder?

Att hedra fader och moder är att hålla dem i wördnad, tjena dem, lyda dem, älſka dem och hafwa dem för ögonen.

Kol. 3: 20. I barn, waren edra föräldrar lydiga i all ting, ty det täckes wäl Herren.

Rom. 13: 1. Hwar och en ware öfwerheten, som wäldet hafwer, underdånig; ty ingen öfwerhet är utan af Gud; den öfwerhet som är, hon är skickad af Gud.

Ebr. 13: 17. Waren edra lärare lydiga och följen dem, ty de waka öfwer edra själar, såsom de der räkenskap göra skola; på det de må göra det med fröjd och icke med suckan, ty det är eder icke nyttigt.

Kol. 3: 22. I tjenare, waren lydige edra köttsliga herrar i all ting, icke med tjenst för ögonen, såsom menniskor till wilja, utan med hjertans enfaldighet och med gudsfruktan.

50. Hwad är att hafwa fader och moder för ögonen?

Att hafwa fader och moder för ögonen är att äfwen i deras frånwaro hålla dem i wördnad och lyda dem, såsom om de wore närwarande.

Ordspr. 6: 20—22.

51. Äro wi pligtige att lyda fader och moder uti allt?

Wi äro pligtige att lyda fader och moder uti allt, som icke strider emot Guds ord.

Matt. 10: 37. Hwilken som älskar fader eller moder mer än mig, han är mig icke wärd.

Apg. 5: 29. Man måste mer lyda Gud än menniskor.

52. Hwad lofwar Gud dem, som hedra fader och moder?

Gud lofwar dem, som hedra fader och moder, att dem skall wäl gå och att de skola länge lefwa på jorden.

Ef. 6: 2. Hedra din fader och moder, hwilket är det första bud, som löfte med sig hafwer.

53. Hwad innebär Guds löfte wid fjerde budet?

Guds löfte wid fjerde budet innebär, att lydnaden för detta bud skall medföra waraktig wälsignelse på jorden både för enskilda menniskor och för hela folk.

Ef. 1: 19. Ef. 6: 3.

54. Hwad förbjuder Gud i fjerde budet?

Gud förbjuder oß i fjerde budet att i hjertat förakta eller med ord och gerning förtörna wåra föräldrar och herrar.

Ordspr. 23: 22. Hör din fader, den dig födt hafwer; och förakta icke din moder, då hon gammal warder.

5 Mos. 27: 16. Förbannad ware den, som bannar sin fader eller moder.

Rom. 13: 2. Ho sig sätter emot öfwerheten, han sätter sig emot Guds skickelse; men de som sätta sig deremot, de skola få en dom öfwer sig.

Femte budet.

Du skall icke dräpa.

55. Hwilken är den största timliga gåfwa, som Gud har gifwit oß?

Den största timliga gåfwa, som Gud har gifwit oß, är wårt lif; ty wi äro skapade till Guds beläte, och wår lifstid här på jorden är en wigtig och oersättlig nådetid.

Job 2: 4. Allt det en man hafwer, låter han för sitt lif.
Rom. 14: 8. Lefwa wi, så lefwa wi Herren.

56. Hwad förbjuder Gud i femte budet?

Gud förbjuder oß i femte budet att förkorta eller skada wår nästas lif och att genom wrede och hat, hämd och oförsonlighet bryta mot honom.

1 Petr. 4: 15. Ingen ibland eder lide såsom en mördare.

1 Joh. 3: 15. Hwar och en, som hatar sin broder, han är en mandråpare; och I weten, att hwar och en mandråpare hafwer icke ewinnerligt lif blifwande i sig.

Ef. 4: 31. All bitterhet och grymhet och wrede och rop och hädelse ware långt ifrån eder.

57. Hwem allena har magt öfwer wårt och alla menniskors lif?

Gud allena är lifwets och dödens herre; men han har ock åt öfwerheten gifwit magt att till lifwet straffa mißdådare och med swärdet skydda samhället emot fiender.

5 Mos. 32: 39. Jag allena är det, och ingen Gud är förutan mig: jag kan döda och lefwande göra; jag kan slå och kan hela, och ingen är, som utur min hand kan fria.

1 Mos. 9: 5, 6. Jag will hämnas menniskans lif på hwar och en menniska, eho hon är. Den som utgjuter menniskoblod, hans blod skall ock af menniskor utgjutet warda; för ty Gud hafwer gjort menniskan efter sitt beläte.

Rom. 13: 4. Öfwerheten bär icke swärdet förgäfwes, utan hon är Guds tjenare, en hämnare honom till straff, som illa gör.

58. Hwad befaller Gud i femte budet?

Gud befaller i femte budet, att wi skola lefwa fridsamt med wår nästa samt hjelpa och biträda honom i alla faror och lefnadsbehof.

Kol. 3: 12, 13. Så kläden eder nu, såsom Guds utkorade, helgon och älskelige, uti hjertans barmhertighet, wänlighet, öd-

mjukhet, saktmodighet, långmodighet, och unddragen hwar annan och förlåten hwar andra.

Es. 58: 7. Bryt den hungrige ditt bröd, och dem, som elände äro, haf uti hus; om du ser en naken, så kläd honom, och drag dig icke undan för ditt kött.

59. Hwilka skyldigheter hafwa wi enligt femte budet mot wårt eget lif?

Wi skola icke förkorta eller skada wårt eget lif, utan wårda det såsom en gåfwa af Gud och använda det till Guds ära, till wårt och andras sanna wäl.

Apg. 16: 28. Gör dig sjelf intet ondt.

Syr. 3: 27, 28. Den som gerna gifwer sig uti fara, han förgås derutinnan; och en öfwerdådig menniska går på ändalykten illa.

2 Kor. 7: 10. Werldens sorg, hon kommer å stad döden.

2 Kor. 5: 15. Kristus är för den skull död för alla, att de, som lefwa, skola icke nu lefwa sig sjelfwa, utan honom, som för dem död och uppstånden är.

Fil. 1: 21—25.

Rom. 14: 7. Ingen af oß lefwer sig sjelf, och ingen dör sig sjelf.

60. Hwilka äro de laster, som i synnerhet förkorta menniskans lif?

Fråsseri, dryckenskap och otukt äro de laster, som i synnerhet förstöra menniskans helsa och förkorta hennes lif.

Rom. 13: 13. Låt oß ärligen wandra såsom om dagen: icke i fråsseri och dryckenskap, icke i kamrar och okyskhet.

Sjette budet.

Du skall icke göra hor.

61. Hwad förbjuder Gud i sjette budet?

Gud förbjuder i sjette budet all otukt, ware sig i begär, tankar, ord, åthäfwor eller gerningar, så inom som utom äktenskapet.

Ebr. 13: 4. Äktenskapet skall hållas ärligt ibland alla och äktenskapssäng obesmittad; men bolare och horkarlar skall Gud döma.

Matt. 5: 28. Hwilken som ser på en qwinna till att begära henne, han hafwer allaredan gjort hor med henne i sitt hjerta.

Ef. 5: 3, 4. Boleri och all slemhet låten ibland eder icke ens nämnda warda, såsom helgon tillhörer, och slemma ord eller gäckeri eller skämt, som icke höfwes, utan hellre tacksägelse.

62. Hwad är äktenskapet?

Äktenskapet är ett, enligt Guds instiftelse, ingånget heligt förbund mellan en man och en qwinna, att de såsom äkta makar i kärlek och trohet skola lefwa tillsammans till inbördes bistånd samt sitt slägtes föröfelse och uppfostran.

1 Mos. 2: 18. Herren Gud sade: Det är icke godt, att menniskan är allena; jag will göra honom en hjelp, den sig till honom hålla må.

1 Mos. 1: 28. Gud wälsignade dem och sade till dem: Waren fruktsamme och föröken eder och uppfyllen jorden.

Matt. 19: 5, 6. För den skull skall man öfwergifwa fader och moder och blifwa när sin hustru; och de tu warda ett kött. Så äro de icke nu tu, utan ett kött. Det nu Gud hafwer sammanfogat, skall menniskan icke åtskilja.

63. Hwad befaller Gud i sjette budet?

Gud befaller i sjette budet, att wi skola wara kyske i wårt hjerta samt föra ett tuktigt lefwerne både med

ord och gerningar, och att hwar och en skall älska och ära sin äkta maka.

Matt. 5: 8. Salige äro de renhjertade; ty de skola se Gud.

1 Kor. 6: 19, 20. Weten I icke, att eder kropp är den Helige Andes tempel? Prisen nu Gud uti eder kropp och i eder ande, hwilka Gud tillhöra.

Ef. 5: 24, 25. Såsom församlingen är underdånig Kristus, så skola ock hustrurna uti all ting wara sina män underdåniga. I män, älsken edra hustrur, såsom ock Kristus älskade församlingen och hafwer utgifwit sig sjelf för henne.

Sjunde budet.

Du skall icke stjäla.

64. Huru skola wi anse de jordiska egodelarna?

Wi skola anse de jordiska egodelarna såsom goda gåfwor, af hwilka Gud gifwit oß hwar sin afskilda del till wår egen nödtorft, och på det wi dermed skola till hans ära tjena hwar andra i kärleken.

Ps. 24: 1. Jorden är Herrens och hwad deruti är, jordens krets och hwad derpå bor.

1 Tim. 6: 17. Gud gifwer oß rikeligen all ting till att nyttja.

Ordspr. 22: 2. Rike och fattige måste wara ibland hwar annan. Herren hafwer gjort dem alla.

65. Hwad förbjuder Gud i sjunde budet?

Gud förbjuder oß i sjunde budet att borttaga eller med falska waror och swek draga till oß wår nästas penningar och egodelar.

3 Mos. 19: 11. I skolen icke stjäla eller ljuga eller handla falskeligen den ene med den andre.

1 Tess. 4: 3, 6. Detta är Guds wilja, att ingen förtrycker eller swiker sin broder i någon handel; ty Herren är hämnaren öfwer allt detta.

Jer. 22: 13. We honom, den sin nästa för intet arbeta låter och icke gifwer honom sin lön.

66. Hwad befaller Gud i sjunde budet?

Gud befaller i sjunde budet, att wi skola wara arbetsamme, troget anwända hwad Gud gifwer oß, bewisa redlighet mot hwar man samt förhjelpa dertill, att wår nästas gods och näring må förkofras och beskyddas.

Rom. 12: 11, 17. Waren icke tröge uti det I hafwen för händer; winnläggen eder om det, som ärligt är inför hwar man.

Luk. 16: 10. Den der trogen är i det minsta, han är ock trogen i det mer är; och den der i det minsta orätt är, han är ock orätt i det mer är.

Ordspr. 2: 7. Herren låter de redliga wäl gå.

Rom. 13: 7. Så gifwen nu hwar och en det I pligtige ären, dem skatt som skatt bör.

1 Petr. 4: 10. Waren tjenstaktige inbördes, hwar och en med den gåfwa, som han hafwer fått, såsom gode den margfaldiga Guds nåds skaffare.

Åttonde budet.

Du skall icke bära falskt wittnesbörd emot din nästa.

67. Huru skola wi anse ett godt namn och rykte ibland menniskor?

Wi skola anse ett godt namn och rykte såsom en dyrbar skatt för hwarje menniska, emedan glädjen och framgången i hennes kallelse deraf kan bero.

Ordspr. 22: 1. Rykte är kosteligare än stor rikedom, och ynnest bättre än silfwer och guld.

1 Kor. 9: 15. Jag wore hellre död, än att någon skulle min berömmelse om intet göra.

68. Hwad förbjuder Gud i åttonde budet?

Gud förbjuder i åttonde budet all osanning och i synnerhet falskt wittnesbörd emot nästan.

Ef. 4: 25. Läggen bort lögnen och talen sanningen, hwar och en med sin nästa.

69. Huru bäres falskt wittnesbörd emot nästan?

Falskt wittnesbörd emot nästan bäres derigenom, att man beljuger, förråder, baktalar eller illa beryktar honom, så ock derigenom, att man med skryt, smicker och lögn förwillar och bedrager honom.

Luk. 6: 37. Dömen icke, så warden I icke dömde; fördömen icke, så warden I icke fördömde.

1 Petr. 2: 1. Så läggen nu bort all ondska och allt swek och skrymteri och afund och allt förtal.

Ordspr. 11: 13. En baktalare röjer hwad han hemligen wet; men den som ett trofast hjerta hafwer, han döljer det.

Ordspr. 19: 5. Ett falskt wittne blifwer icke ostraffadt, och den der lögn dristeligen talar, han skall icke undslippa.

70. Hwad befaller Gud i åttonde budet?

Gud befaller i åttonde budet, att wi alltid skola hålla oß wid sanningen, urskulda wår nästa, tänka och tala wäl om honom och tyda allt till det bästa.

1 Kor. 13: 5, 6. Kärleken tänker intet argt; han gläds icke öfwer orättfärdighet, men han fröjdar sig öfwer sanningen.

1 Petr. 4: 8. Öfwer all ting hafwer ju en brinnande kärlek inbördes; ty kärleken skyler ock all öfwerträdelse.

Nionde budet.

Du skall icke hafwa lust till din nästas hus.

71. Hwad förbjuder Gud i nionde budet?

Gud förbjuder i nionde budet den onda lust, som kan förleda oss att listigt stå efter wår nästas arf eller hus eller under sken af lag och rätt tillegna oss det.

Luk. 12: 15. Sen till och tagen eder wara för girighet; ty en menniskas lif hänger icke derpå, att hon många egodelar hafwer.

Ordspr. 21: 10. Den ogudaktiges själ önskar ondt och unnar sin nästa intet godt.

Ordspr. 24: 15. Wakta icke såsom en ogudaktig uppå den rättfärdiges hus.

72. Hwad befaller Gud i nionde budet?

Gud befaller i nionde budet, att wi skola wara nöjde med wår del, gerna unna wår nästa hans goda och wara honom behjelplige, att han må sitt behålla och besitta.

1 Tim. 6: 6. Wara gudelig och låta sig nöja är winning nog.

Fil. 2: 4. Sen icke hwar på sitt eget bästa, utan hwar och en på en annans bästa.

Ps. 37: 4. Haf din lust i Herren; han skall gifwa dig hwad ditt hjerta önskar.

Tionde budet.

Du skall icke begära din nästas hustru, ej heller hans tjenare eller tjenarinna, ej heller hans oxe, ej

heller hans åsna, ej heller något hwad honom tillhörer.

73. Hwad förbjuder Gud i tionde budet?

Gud förbjuder i tionde budet de mångahanda onda begärelserna och särskildt de begärelser, som kunna förleda oß att draga, locka eller tubba ifrån wår nästa hans hustru eller tjenstefolk m. m.

1 Petr. 2: 11. Jag förmanar eder, att I förwaren eder för köttsliga begärelser, hwilka strida emot själen.

Jak. 1: 15. Sedan begärelsen hafwer aflat, föder hon synden.

74. Hwad befaller Gud i tionde budet?

Gud befaller i tionde budet, att wi skola wara rene från de onda begärelserna samt i oskrymtad kärlek till wår nästa förmana och tillhålla hans hustru och tjenstefolk att förblifwa och troget göra hwad deras pligt fordrar.

Kol. 3: 5. Så döden nu edra lemmar, som på jorden äro: boleri, orenlighet, lusta, ond begärelse.

Rom. 15: 2. Så sticke sig hwar och en af oß, att han må täckas sin nästa till godo, till förbättring.

75. Hwad är alltså lagens yttersta fordran?

Lagen förbjuder sjelfwa det medfödda syndaförderfwet i wår natur, och fordrar, att wi skola wara helige, såsom Gud är helig.

Rom. 7: 14. Lagen är andelig, men jag är köttslig, såld under synden.

Rom. 7: 7.

3 Mos. 19: 2. I skolen wara helige, ty jag är helig, Herren eder Gud.

76. Hwad säger nu Gud om alla sina bud?

Det säger han:

Jag Herren din Gud är en stark hämnare, den som söker fädernas mißgerning in på barnen allt intill tredje och fjerde led, de som mig hata; och gör barmhertighet uppå många tusende, som mig hafwa kär och hålla mina bud.

77. Hwarför kallar sig Herren wår Gud en stark hämnare?

Herren wår Gud kallar sig en stark hämnare, emedan han för sin rättfärdighets skull måste straffa synden, och ingen syndare kan afwända eller undfly hans straff.

78. Hwad är synd?

Synd är allt det, som strider mot Guds bud och gör oß brottsliga inför Gud, så att wi äro hemfallna under hans wrede och dom samt skyldiga till död och fördömelse.

1 Joh. 3: 4. Hwar och en som gör synd, han gör ock orätt, och synd är orätt.

Rom. 3: 19. Allt det lagen säger, det säger han till dem, som under lagen äro, att hwar och en mun skall tillstoppas och all werlden skall för Gud brottslig warda.

Joh. 3: 36. Den som icke tror Sonen, han skall icke få se lifwet, utan Guds wrede blifwer öfwer honom.

Rom. 1: 18.

Gal. 3: 10. Förbannad ware hwar och en, som icke blifwer wid allt det, som skrifwet är i lagboken, så att han det gör.

Rom. 6: 23. Syndens lön är döden.

79. Af hwilka slag är synden?

Synden är dels arfsynd, dels werksynd.

80. Hwad är arfsynd?

Arfsynden är den syndaskuld och det djupa syndaförderf i wår natur, som wi alla hafwa ärft från wåra stamföräldrar, Adam och Eva, och hwarigenom wi af naturen äro wredens barn.

Rom. 5: 12. Igenom en menniska är synden kommen i werlden och för syndens skull döden; och är så döden kommen öfwer alla menniskor, efter de alla syndat hafwa.

Rom. 5: 16.

Ps. 51: 7. Si, jag är af syndelig säd född, och min moder hafwer mig i synd aflat.

Joh. 3: 6. Det som är födt af kött, det är kött.

Ef. 2: 3.

81. Hwari består det medfödda syndaförderfwet i wår natur?

Wårt medfödda syndaförderf består icke blott uti en swaghet i wår natur och oförmåga till det goda, utan äfwen uti begärelse till det onda och fiendskap emot Gud.

1 Kor. 2: 14. Den naturliga menniskan förnimmer intet af det Guds Ande tillhörer; ty det är henne en galenskap och hon kan icke begripa det, ty det måste andligen dömas.

Rom. 7: 18. Jag wet, att i mig, det är i mitt kött, bor icke godt; wiljan hafwer jag, men att göra godt, det finner jag icke.

Rom. 7: 7. Jag hade intet wetat af begärelsen, hade icke lagen sagt: Du skall icke begära.

Rom. 7: 14.

Rom. 8: 7. Köttsligt sinne är en fiendskap emot Gud, efter det är icke Guds lag underdånigt, icke kan det heller.

82. Hwad är werksynd?

Werksynd är hwarje begär, tanke, ord eller gerning, hwarmed wi bryta mot Guds bud, ehwad wi

göra något, som Gud förbjudit, eller underlåta något som Gud befalt.

Matt. 15: 19. Af hjertat utgå onda tankar, mord, hor, skörlefnad, tjufweri, falskt wittne, hädelse.

Jak. 4: 17. Den der kan göra godt och gör icke, honom är det synd.

83. Hwilken åtskilnad är mellan werksynderna?

Werksynderna äro dels uppsåtliga, som begås med wett och wilja, dels ouppsåtliga, som en troende kristen begår af owetenhet eller öfwerilning.

Es. 59: 12. Wi synda wetande.

Luk. 12: 47. Den tjenaren, som wißte sin herres wilja och icke beredde sig och icke gjorde efter hans wilja, han skal lida mycken hugg.

Ps. 19: 13. Ho kan märka, huru ofta han bryter? Förlåt mig mina hemliga brister.

84. Hwarmed hotar Gud att straffa dem, som öfwerträda hans lag?

Gud, som öfwer alla lagens öfwerträdare afkunnat förbannelsens dom, hotar att straffa dem med mångahanda lidanden här i tiden och på sistone med ewig fördömelse.

5 Mos. 27: 26. Förbannad ware den, som icke fullkomnar alla denna lagens ord, så att han gör derefter.

Jer. 2: 19. Det är din ondskas skull, att du så plågad warder, och din olydnads, att du så näpst warder; alltså måste du så weta och förfara, hwad jämmer och sorg det med sig hafwer, att du öfwergifwer Herren din Gud och icke fruktar mig, säger Herren, Herren Zebaot.

Rom. 2: 5. Efter din hårdhet och obotfärdiga hjerta samkar du dig sjelf wrede på wredens dag, när Guds rättwisa dom blifwer uppenbar.

85. Huru söker Gud fädernas missgerning in på barnen?

Gud låter många swåra följder af fädernas miss-gerning komma öfwer barnen, dem till straff, så länge de förblifwa i synden, men till helsosam tuktan, när de omwända sig till Herren.

86. Hwad will Gud med sin hotelse werka hos oss?

Gud hotar, på det wi skola lära känna hans stränga dom öfwer synden och frukta för hans straff, så att wi icke bryta mot hans bud.

1 Petr. 1: 17. Efter I åkallen honom för en Fader, som dömer efter hwars och ens gerning och hafwer intet anseende till personen, så sen till, att I uti detta edert elände wandren i räddhåga.

87. Hwad lofwar Gud dem, som hafwa honom kär och hålla hans bud?

Gud lofwar sin nåd och allt godt åt alla dem, som hafwa honom kär och hålla hans bud; och detta goda will han låta rikligen wederfaras dem ifrån slägte till slägte.

88. Hwartill will Gud genom sitt löfte uppmuntra oss?

Gud will genom sitt löfte uppmuntra oß till att älska honom, förtröfta uppå honom och gerna lefwa efter hans bud.

1 Tim. 4: 7, 8. Öfwa dig sjelf till gudaktighet, ty lekam-lig öfning är föga till nytta, men gudaktighet är nyttig till all ting och hafwer löfte om detta lifwet och det tillkommande.

89. Kunna wi så hålla eller fullgöra Guds lag, att wi derigenom blifwa rättfärdige och salige?

Ingen menniska kan så hålla eller fullgöra Guds lag, att hon derigenom blifwer rättfärdig och salig; ty Guds lag fordrar hjertats fullkomliga renhet och lydnad och det medfödda syndaförderfwet kan aldrig här i tiden helt utrotas; derföre äro ock alla menniskor inför lagen syndare och skyldiga till lagens dom och förbannelse.

Rom. 3: 20, 23. Intet kött kan af lagens gerningar warda rättfärdigt för honom. Allesamman äro de syndare och hafwa intet att berömma sig af för Gud.

1 Joh. 1: 8. Säga wi, att wi hafwa ingen synd, då bedraga wi oß sjelfwa och sanningen är icke i oß.

Gal. 3: 10. Alle de, som med lagens gerningar umgå, de äro under förbannelse.

90. Hwartill skall lagen wara oss nyttig, då ingen menniska kan fullgöra den?

Lagen skall lära oß känna och ångra synden samt drifwa oß till Kristus, på det wi genom honom, som i wårt ställe uppfyllt lagen, må få syndernas förlåtelse och rättfärdighet samt nåd och kraft att lefwa efter Guds bud.

Rom. 3: 20. Af lagen känner man synden.

Gal. 3: 2. Så hafwer nu lagen warit wår tuktomästare till Kristus.

Rom. 10: 4. Kristus är lagens ände till rättfärdighet för hwar och en som tror.

Rom. 3: 31. Göra wi då lagen om intet med tron? Bort det; utan wi upprätta lagen.

91. Hwar lära wi känna Kristus och frälsningen genom honom?

Wi lära känna Kristus och frälsningen genom honom i evangelium, som innehålles i katekesens fyra sista hufwudstycken, men särskildt i andra hufwudstycket.

Anm. Om åtskilnaden mellan lagen och evangelium.

Lagen fordrar, förbannar och fördömer; evangelium gifwer, benådar och saliggör. Lagen förkunnar oß Guds wrede och straffande rättfärdighet; evangelium förkunnar oß Guds förbarmande kärlek och benådande rättfärdighet i Kristus. Lagen fordrar fullkomlig rättfärdighet och fullkomligt strafflidande af dem, som brutit hans bud; evangelium gifwer Kristi laguppfyllelse eller rättfärdighet samt meddelar för Kristi lidandes och döds skull syndernas förlåtelse. Lagen säger oß, hwad wi hafwa gjort och förtjenat; evangelinm förkunnar oß, hwad Kristus har gjort för oß och förwärfwat åt oß. Lagen werkar derför ånger och sorg öfwer synden; evangelium werkar tro på Kristus och frid i honom. Lagen drifwer till Kristus; evangelium lockar och drager till honom. Lagen fordrar fullkomlig helighet, men meddelar ingen håg och kraft till helgelse; evangelium gifwer en hjertlig lust till Guds lag och kraft till ett heligt lefwerne.

Andra Hufvudstycket.

Trons Artiklar eller Evangelium.

92. Hwad är evangelium?

Evangelium är den del af Guds ord, som innehåller det ljufliga och glada budskapet, att Jesus Kristus är alla menniskors frälsare och att Gud för Kristi skull förlåter synden och skänker ewigt lif åt alla dem, som tro.

1 Tim. 1: 15. Det är ett fast ord och i all måtto wäl wärdt, att man det annammar, att Kristus Jesus är kommen i werlden till att frälsa syndare.

Rom. 1: 16. Evangelium är Guds kraft, alla dem till salighet, som tro.

93. Huru sammanfattar Herren Kristus innehållet af evangelium?

Kristus säger: **Så älskade Gud werlden, att han utgaf sin ende Son, på det att hwar och en, som tror på honom, skall icke förgås, utan få ewinnerligt lif.** Joh. 3: 16.

94. Hwad äro trons artiklar?

Trons artiklar äro en kort sammanfattning af evangelium och utgöra den kristna församlingens allmänna bekännelse om den treenige Guden och hans wälgerningar.

Anm. Trons artiklar kallas den apostoliska tron eller trosbekännelsen (symbolum), emedan de innehålla en kort sammanfattning af apostlarnes lära och utgöra den kristna kyrkans äldsta bekännelse.

95. Hwad är Gud?

Gud är en ande med alla de högsta fullkomligheter: ewig och oföränderlig, allestädes närwarande, allwetande, allwis och allsmägtig, helig och rättfärdig, sannfärdig, god och barmhertig.

Joh. 4: 24. Gud är en ande; och de honom tillbedja, skola tillbedja honom i anda och i sanning.

Ps. 90: 2. Förr än bergen wordo och jorden och werlden skapade blefwo, är du Gud af ewighet till ewighet.

Ps. 102: 28. Du blifwer, såsom du är, och dina år taga ingen ände.

Ps. 139: 7. Hwart skall jag gå för din anda? Och hwart skall jag fly för ditt ansigte?

Ebr. 4: 13. All ting äro blotta och uppenbara för Guds ögon.

Es. 28: 29. Herrens råd är underligt, och går det härligen igenom.

Ps. 115: 3. Wår Gud är i himmelen; han kan göra, hwad han will.

Ps. 45: 8. Du älskar rättfärdigheten och hatar ogudaktigt wäsende.

Rom. 2: 6. Gud skall gifwa hwar och en efter hans gerningar.

Ps. 33: 4. Herrens ord är sannfärdigt; och hwad han lofwar, det håller han wisserligen.

Ps. 118: 1. Tacken Herren, ty han är mild; och hans godhet warar ewinnerligen.

Ps. 103: 8, 10. Barmhertig och nådelig är Herren, tålig och af stor mildhet. Han handlar icke med oß efter wåra synder och wedergäller oß icke efter wåra mißgerningar.

1 Joh. 4: 16. Gud är kärleken.

96. Hwad förstås dermed, att Gud är treenig?

Gud är en, men i guddomswäsendet äro tre personer: Fadern, Sonen och den Helige Ande, jemlike i guddomlig ära, magt och härlighet.

5 Mos. 6: 4. Herren wår Gud är en enig Herre.

Matt. 28: 19. Gån ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.

2 Kor. 13: 13. Wår Herres Jesu Kristi nåd och Guds kärlek och den Helige Andes delaktighet ware med eder alla.

97. Hwilken åtskilnad är mellan Fadern, Sonen och den Helige Ande inom guddomswäsendet?

Fadern har af ewighet födt Sonen, Sonen är af ewighet född af Fadern, och den Helige Ande utgår af ewighet af Fadern och Sonen.

Joh. 5: 26. Såsom Fadern hafwer lif i sig sjelf, så hafwer han ock gifwit Sonen hafwa lif i sig sjelf.

Joh. 15: 26. När Hugswalaren kommer, den jag skall sända eder af Fadern, sanningens Ande, som utgår af Fadern, han skall bära wittnesbörd om mig.

Joh. 16: 14. 1 Petr. 1: 11.

98. Huru har den treenige Guden uppenbarat sig i förhållande till oss?

I förhållande till oß har den treenige Guden uppenbarat sig såsom wår kärleksrike skapare, återlösare och heliggörare.

Första artikeln.

Om Gud Fader och Skapelsen.

Jag tror på Gud Fader, allsmägtig, himmelens och jordens skapare.

99. Hwad bekänner du med de orden: Jag tror på Gud Fader?

Jag tror och bekänner, att Gud är wår Herres Jesu Kristi Fader och genom Kristus wår försonade Fader.

Ef. 3: 14, 15. Jag böjer mina knän till wår Herres Jesu Kristi Fader, den der rätte Fadern är öfwer allt det fader heter i himmelen och på jorden.

Rom. 5: 10, 11. Wi wordo förlikte med Gud genom hans Sons död, den stund wi ännu woro owänner. Wi berömma oß ock af Gud genom wår Herre Jesus Kristus, genom hwilken wi nu förlikningen fått hafwa.

Kol. 1: 19, 20.

100. Hwad innefattar det, att Gud är himmelens och jordens skapare?

Gud har i begynnelsen frambragt allting af intet genom sitt ord.

1 Mos. 1: 1. I begynnelsen skapade Gud himmel och jord.

Uppb. 4: 11. Herre, du hafwer skapat all ting, och för din wiljas skull hafwa de warelse och äro skapade.

Joh. 1: 3. Genom Ordet äro all ting gjorda; och det förutan är intet gjordt, det gjordt är.

Ebr. 11: 3. Genom tron besinna wi, att werlden är fullbordad genom Guds ord, så att allt, det man ser, är wordet af intet.

101. Hwilka äro de förnämsta warelser, som Gud skapat?

De förnämsta warelser, som Gud skapat, äro de förnuftiga warelserna: änglarne och menniskorna.

102. Hwad äro änglarne?

Änglarne äro andar, af Gud i begynnelsen skapade och begåfwade med wishet och helighet, kraft och salighet.

103. Förblefwo alla änglar i sin medskapade härlighet?

Nej; djäfwulen och hans änglar affföllo från Gud och blefwo onda.

Joh. 8: 44. Djäfwulen blef icke ståndande i sanningen.

2 Petr. 2: 4. Gud hafwer icke skonat änglarne, som syndade, utan hafwer dem med mörkrets kedjor nederkastat till helwetet, öfwerantwardande till att förwaras till domen.

104. Hwad är de goda änglarnes förehafwande?

De goda änglarne lofwa Gud och uträtta hans befallningar samt tjena och skydda dem, som skola ärfwa saligheten.

Ps. 103: 20. Lofwen Herren, I hans änglar, I starke hjeltar, som hans befallning uträtten, att man hans ords röst höra skall.

Ebr. 1: 14. Äro de icke allesammans tjensteandar, utsände till tjenst för deras skull, som saligheten ärfwa skola.

Luk. 15: 10. Det warder glädje för Guds änglar öfwer en syndare, som sig bättrar.

Ps. 34: 8; 91: 11.

105. Hwad är de onda änglarnes förehafwande?

De onda änglarne motstå Guds wilja samt söka att förleda menniskorna till synd och otro och derigenom störta dem i förderf och förtappelse.

Matt. 12: 24—26.

1 Petr. 5: 8. Waren nyktre och waken; ty eder fiende djäfwulen går omkring såsom ett rytande lejon och söker, hwem han uppsluka må.

Ef. 6: 12.

106. Hwad tror och bekänner du, att Gud gifwit dig i skapelsen?

Jag tror och bekänner, att Gud gifwit mig kropp och själ, ögon, öron och alla lemmar, förnuft och alla sinnen.

Apg. 17: 25. Gud gifwer alla lif, anda och allt.

Ps. 139: 14. Jag tackar dig derför, att jag underligen gjord är; underliga äro dina werk, och det besinnar min själ wäl.

107. Hurudan skapade Gud den första menniskan?

Gud skapade menniskan till sitt beläte, så att hon liknade Gud.

1 Mos. 1: 26, 27. Gud sade: Låt oß göra menniskan till ett beläte, det oß likt är. Och Gud skapade menniskan sig till ett beläte.

108. Hwari bestod Guds beläte?

Guds beläte bestod i menniskans medskapade wishet, helighet och salighet, samt i hennes herrawälde öfwer jorden.

1 Mos. 1: 31. Gud såg på allt det han gjort hade, och si, det war allt ganska godt.

Pred. 7: 30.

1 Mos. 1: 28. Råden öfwer fiskarne i hafwet och öfwer foglarne under himmelen och öfwer alla djur, som kräla på jorden.

109. Förblef menniskan sådan hon af Gud skapades?

Nej; menniskan föll i synd, förlorade derigenom Guds beläte och blef andeligen blind, syndig och osalig, samt drog förbannelse öfwer både sig och jorden.

Rom. 5: 19. För en menniskas olydnad äro månge wordne syndare.

1 Kor. 2: 14. Den naturliga menniskan förnimmer intet af det Guds Ande tillhörer.

Rom. 5. 18. För ens synds skull är fördömelse kommen öfwer alla menniskor.

1 Mos. 3: 17, 19. Förbannad ware marken för din skull, med bekymmer skall du nära dig på henne i alla dina lifsdagar. Du skall äta ditt bröd i ditt anletes swett, till deß du warder åter till jord igen, der du af tagen är; ty du är jord och till jord skall du warda.

110. Hwaruti innefattas alla syndafallets följder för menniskan?

Alla syndafallets följder för menniskan innefattas i döden, den andeliga, den lekamliga och den ewiga.

1 Mos. 2: 17. Af kunskapens träd på godt och ondt skall du icke äta; för ty på hwad dag du deraf äter skall du döden dö.

Rom. 5: 12. Igenom en menniska är synden kommen i werlden och för syndens skull döden.

Rom. 6: 23. Syndens lön är döden.

111. Hwaruti består den andeliga döden?

Den andeliga döden består deri, att själen skiljes ifrån Gud genom synden.

Ef. 2: 1. I woren döde genom öfwerträdelser och synder.

Es. 59: 2. Eder ondska åtskiljer eder och eder Gud ifrån hwar annan.

112. Hwaruti består den lekamliga döden?

Den lekamliga döden består deri, att kropp och själ skiljas ifrån hwar andra.

1 Mos. 3: 19. Pred. 12: 7.

113. Hwaruti består den ewiga döden?

Den ewiga döden består deri, att kropp och själ skiljas ifrån Guds ansigte och kastas i det ewiga mörkret.

Matt. 10: 28. Rädens honom, som kan förderfwa både själ och kropp i helwete.

Uppb. 21: 8. Deras del skall wara uti den sjön, som brinner med eld och swafwel, hwilket är den andre döden.

114. Har Gud förkastat det i synd fallna menniskoslägtet?

Nej; Gud har af ewighet beslutat och efter syndafallet utlofwat menniskornas frälsning samt i tidens fullbordan sändt sin ende Son att wara menniskornas frälsare.

Ef. 1: 4. Gud hafwer oß utwalt i Kristus, förr än werldens grund lagd war.

1 Mos. 3: 14, 15. Herren Gud sade till ormen: Jag skall sätta fiendskap emellan dig och qwinnan och emellan din säd och hennes säd. Den samme skall söndertrampa ditt hufwud, och du skall stinga honom i hans häl.

Joh. 3: 16. Gal. 4: 4, 5.

115. Huru handlar Gud med sin skapade werld på grund af sitt ewiga frälsningsråd?

Gud drager omsorg om allt hwad han skapat, men synnerligen wårdar han sig om menniskorna och synnerligast om dem, som äro hans nådebarn.

Joh. 5: 17. Min Fader werkar intill nu.

Matt. 6: 26. Sen uppå foglarne under himmelen; de så intet och intet skära de heller upp och församla intet i ladorna, och eder himmelske Fader föder dem. Ären I icke mycket mer än de?

Ps. 91: 14. Han begär mig, ty will jag uthjelpa honom; han känner mitt namn, derföre will jag beskydda honom.

Ps. 91. Joh. 10: 14, 15.

116. Huru kallas denna Guds omsorg?

Guds omsorg om allt det han skapat, kallas Guds försyn.

117. Hwari wisar sig Guds försyn?

Guds försyn wisar sig deri, att Gud håller wid magt allt hwad han skapat och styrer allt efter sin wishet.

Ebr. 1: 3. Han bär all ting med sitt kraftiga ord.

Ps. 147: 5. Wår Herre är stor, och stor är hans magt; och det är obegripligt, huru han regerar.

Kol. 1: 17.

118. Huru får du dagligen erfara Guds försyn?

Gud försörjer mig rikligen och dagligen med kläder och föda, hus och hem m. m. och med allt det jag till timlig näring behöfwer, samt beskärmar och bewarar mig för skada, farlighet och allt ondt.

Apg. 14: 17. Gud lät icke sig sjelf wara utan wittnesbörd, i det han gjorde wäl emot oß, gifwande oß regn och fruktsam tid af himmelen, uppfyllande wårt hjerta med mat och glädje.

Ps. 145: 15, 16. Allas ögon wänta efter dig, och du gifwer dem sin spis i sin tid. Du upplåter din hand och fyller allt det, som lefwer, med behag.

Matt. 10: 30. Äro ock edra hufwudhår alla räknade.

Ps. 23: 4. Om jag än wandrade i en mörk dal, fruktade jag intet ondt; ty du är när mig, din käpp och staf tröstа mig.

119. Hwad hafwa wi att iakttaga för att kunna rätt trösta oss af Guds försyn?

Wi skola framför allt söka efter Guds rike, wara trogne i wårt kall och efter Guds wilja anwända de krafter och medel han oß förlänat.

Matt. 6: 33. Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet, så faller eder allt detta till.

Matt. 25: 23. Du gode och trogne tjenare, öfwer en ringa ting hafwer du warit trogen; jag skall sätta dig öfwer mycket.

2 Tess. 3: 10. Ho der icke will arbeta, han skall icke heller äta.

120. Huru böra wi anse de olyckor, som träffa menniskorna här i lifwet?

De olyckor, som träffa menniskorna här i lifwet, böra wi anse såsom för syndens skull skickade af Gud, de ogudaktiga till straff, warning och wäckelse, men de gudfruktiga till tuktan, pröfning och stadfästelse.

Jer. 2: 19. Det är din ondskas skull, att du så plågad warder, och din olydnads, att du så näpst warder.

Job 5: 17. Förkasta icke den Allsmägtiges tuktan.

Rom. 8: 28. Dem, som hafwa Gud kär, tjena all ting till det bästa.

Ebr. 12: 5—11.

121. Hwad beweker Gud att bewisa dig alla sina wälgerningar?

Gud bewisar mig alla sina wälgerningar af sin blotta nåd och faderliga godhet, utan all min förskyllan eller wärdighet.

Klagw. 3: 22. Herrens mildhet är det, att det ännu icke är ute med oß; hans barmhertighet hafwer ännu icke ända.

1 Mos. 32: 10. Jag är för ringa till all den barmhertighet och all den trohet, som du med din tjenare gjort hafwer.

122. Hwad är du skyldig Gud för alla hans wälgerningar?

Jag är skyldig att tacka och lofwa, lyda och tjena honom.

Ps. 103: 2. Lofwa Herren, min själ; och förgät icke, hwad godt han dig gjort hafwer.

Andra artikeln.

Om Guds Son och Återlösningen.

Jag tror på Jesus Kristus, Guds ende Son, wår Herre, hwilken aflad är af den Helige Ande, född af jungfru Maria, pint under Pontius Pilatus, korsfäst, död och begrafwen, nederstigen till helwetet, på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda, uppstigen till himmelen, sittande på allsmägtig Guds Faders högra hand, dädan igenkommande till att döma lefwande och döda.

123. Hwad bekänner du med de orden: Jag tror på Jesus Kristus?

Jag tror och bekänner, att Jesus Kristus är Guds ende Son, som enligt Guds löfte kommit i werlden och blifwit min Frälsare.

Gal. 4: 4, 5. Då tiden wardt fullkommen, sände Gud sin Son, född af qwinna, gjord under lagen, på det han skulle förlossa dem, som under lagen woro, att wi skulle få barnaskapet.

124. Hwad betyder namnet Jesus?

Namnet Jesus betyder frälsare och saliggörare.

Matt. 1: 21. Du skall kalla hans namn Jesus, ty han skall frälsa sitt folk ifrån deras synder.

Apg. 4: 12. Det är icke något annat namn under himmelen menniskorna gifwet, i hwilket wi skola salige warda.

1 Tim. 4: 10.

125. Hwarför kallas Jesus äfwen Kristus?

Jesus kallas Kristus, emedan han är den i gamla testamentet utlofwade Messias, det är: den med Guds Ande smorde och uppfylde salighetshöfdingen.

Luk. 2: 11. I dag är eder född Frälsaren, som är Kristus, Herren, i Davids stad.

Apg. 10: 38. Gud hafwer smort Jesus af Nazaret med den Helige Ande och kraft.

Apg. 5: 30, 31. Ebr. 2: 10.

126. Hwad tror och bekänner du om Jesu Kristi person?

Jag tror och bekänner, att Jesus Kristus är sann Gud, född af Fadern i ewighet, och tillika sann menniska, född af jungfru Maria.

Joh. 1: 1, 14. I begynnelsen war Ordet, och Ordet war när Gud, och Gud war Ordet. Och Ordet wardt kött och bodde ibland oß; och wi sågo hans härlighet, såsom ende Sonens härlighet af Fadern, full med nåd och sanning.

1 Tim. 3: 16. Gud är uppenbar worden i köttet.

Luk. 1: 35.

Kol. 2: 9. I honom bor all guddomens fullhet lekamligen.

127. Hwarför måste wår Frälsare wara Gud och menniska i en person?

Wår Frälsare måste wara både Gud och menniska, på det han såsom den rätte medlaren skulle kunna försona Gud och menniskor med hwar andra.

1 Tim. 2: 5. Det är en Gud och en medlare emellan Gud och menniskor, nämligen den menniskan Kristus Jesus.

2 Kor. 5: 19. Gud war i Kristus och försonade werlden med sig sjelf.

Anm. 1) Wår Frälsare måste wara sann menniska.

a) emedan det war menniskor, som skulle återlösas;

b) på det han skulle kunna lida och dö;

c) för att meddela oß den fullkomligaste lära och det heligaste efterdöme.

Ebr. 2: 14, 17. Efter barnen hafwa kött och blod, är ock han deß delaktig worden, på det han skulle genom döden nederlägga honom, som döden i wåld hade, det är djäfwulen. — Derföre måste han i alla stycken wara bröderna lik, på det han skulle wara barmhertig och en trogen öfwerstepreſt för Gud att försona folkets synder.

Ebr. 1: 1, 2. 1 Petr. 2: 21.

2) Wår Frälsare måste wara sann Gud,

a) emedan ingen blott menniska kunde försona oß med Gud: i wårt ställe fullkomligt uppfylla lagen och borttaga deß förbannelse;

b) på det hans werk skulle hafwa ett oändligt och ewigt wärde;

c) för att kunna wara allestädes närwarande och meddela hjelp och frälsning.

Ps. 49: 8, 9. Kan dock en broder ingen förlösa eller Gud någon försona; ty det kostar för mycket att förlösa deras själ, så att han måste låta det bestå ewinnerligen.

Ebr. 7: 26. En sådan öfwerstepreſt höfdes oß hafwa, den der helig wore, oskyldig, obesmittad, skild ifrån syndare och högre än himmelen.

Ebr. 10: 14. Med ett offer hafwer han ewinnerligen fullkomnat dem, som helige warda.

Ef. 4: 10.

128. War Kristus såsom menniska i allting lik oss menniskor?

Kristus war oß lik i allting, utom deri, att han war utan synd.

Ebr. 4: 15. Han är frestad i all ting likasom wi, dock utan synd.

129. Hwad kallas det werk, som Jesus Kristus kommit i werlden att utföra?

Kristi werk kallas återlösningen.

Matt. 20: 28. Menniskones Son är icke kommen, på det han will låta tjena sig, utan att han will tjena och gifwa sitt lif till återlösning för många.

130. Hwarför behöfde du återlösas?

Jag behöfde återlösas, emedan jag för syndens skull är en förtappad och fördömd menniska.

Luk. 19: 10. Menniskones Son är kommen till att uppsöka och frälsa det, som förtappadt war.

Rom. 5: 18. Såsom för ens synds skull är fördömelse kommen öfwer alla menniskor, så kommer ock igenom ens rättfärdighet lifwets rättfärdning öfwer alla menniskor.

131. Hwad tror och bekänner du, att Jesus Kristus uträttat såsom din återlösare?

Jag tror och bekänner, att Jesus Kristus har återlöst mig ifrån alla synder, ifrån döden och djäfwulens wåld, samt förwärfwat mig ewig rättfärdighet, oskuld och salighet.

Joh. 1: 29. Si, Guds Lam, som borttager werldens synd.

2 Kor. 5: 14. Om en är död för alla, så äro de alla döde.

1 Joh. 3: 8. För den skull uppenbarades Guds Son, att han skulle nederslå djäfwulens gerningar.

2 Kor. 5: 21. Den der af ingen synd wißte, honom hafwer Gud för oß gjort till synd, på det wi skulle warda Guds rättfärdighet genom honom.

Ebr. 5: 9. Då han fullkommen wardt, blef han alla dem, som honom lyda, en orsak till ewig salighet.

Tit. 2: 14.

132. Hwarmed har Jesus Kristus återlöst dig ifrån all synder, ifrån döden och djefwulens wåld.

Jesus Kristus har återlöst mig, icke med guld elle silfwer, utan med sitt heliga och dyra blod och med sit oskyldiga lidande och död, då han led straffet för wår synder och wardt en förbannelse för oss.

1 Petr. 1: 18, 19. Weten, att J icke med förgängligt silf wer eller guld igenlöste ären, utan med Kristi dyra blod, såson med ett menlöst och obesmittadt lams.

1 Petr. 2: 24. Hwilken wåra synder sjelf offrade i si lekamen på trät; på det wi skulle wara döde synden och lefw rättfärdigheten; genom hwilkens sår J ären helbregda wordne

Es. 53: 4, 5. Sannerligen han bar wår krankhet och lad uppå sig wår sweda; men wi höllo honom för den, som plå gad och af Gud slagen och pint war. Men han är sargad fö wåra mißgerningars skull och slagen för wåra synders skull näpsten ligger uppå honom, på det att wi skulle frid hafwa och genom hans sår äro wi helade.

Gal. 3: 13. Kristus hafwer förlossat oß ifrån lagen förbannelse, då han wardt en förbannelse för oß; ty det ä skrifwet: Förbannad är hwar och en, som hänger på träd.

1 Petr. 3: 18. Matt. 20: 28. Rom. 5: 10.

133. Hwarmed har Jesus Kristus förwärfwat dig ewi rättfärdighet, oskuld och salighet?

Jesus Kristus har med sin fullkomliga lydnad full gjort Guds lag i mitt ställe och derigenom förwärfwa mig ewig rättfärdighet, oskuld och salighet.

Gal. 4; 4, 5. Då tiden wardt fullkommen, sände Gud si Son, född af qwinna, gjord under lagen, på det han skull förlossa dem, som under lagen woro, att wi skulle få barna skapet.

Rom. 5: 19. Såsom för en menniskas olydnad äro månge wordne syndare, så warda ock för ens lydnads skull många rättfärdige.

Ebr. 5: 8. Ändå han war Guds Son, hafwer han dock af det han led lärt lydnad.

134. Hwilka äro Kristi ämbeten såsom wår Frälsare?

Wår Frälsares ämbeten äro: det profetiska, det öfwerstepresterliga och det konungsliga.

5 Mos. 18: 18. Jag skall uppwäcka dem en profet, såsom du är, utaf deras bröder och gifwa mina ord i hans mun; han skall tala till dem allt, det jag honom bjuda will.

Ebr. 9: 11, 12. Kristus är kommen, att han skall wara öfwersteprest till det tillkommande goda. Han är genom sitt eget blod en resa ingången uti det heliga och hafwer funnit en ewig förlossning.

Luk. 1: 33. Han skall wara en konung öfwer Jakobs hus i ewig tid, och på hans rike skall ingen ände wara.

135. Hwad förstås med Kristi profetiska ämbete?

Med Kristi profetiska ämbete förstås hans läroämbete, eller att Kristus kungjort och kungör oß Guds wilja och råd om wår salighet.

Joh. 1: 18. Ingen hafwer någon tid sett Gud; ende Sonen, som är i Faderns sköte, han hafwer det kungjort.

Joh. 8: 12. Jag är werldens ljus; den mig följer, han skall icke wandra i mörkret, utan han skall få lifwets ljus.

136. Hwad förstås med Kristi öfwerstepresterliga ämbete?

Med Kristi öfwerstepresterliga ämbete förstås hans försoningsämbete, eller att Kristus genom lidande och död, i fullkomlig lydnad för sin himmelske Fader, frivilligt offrat sig sjelf till försoning för wåra synder och på grund deraf ständse beder för oß.

Ebr. 7: 26, 27. En sådan öfwersteprest höfdes oß hafwa, hwilken icke dagligen behöfde, såsom de andre öfwersteprester, först för sina egna synder offra och sedan för folkets synder; ty han gjorde det en resa, då han sig sjelf offrade.

1 Joh. 2: 2. Han är försoningen för wåra synder, icke allenast för wåra, utan ock för hela werldens.

Ebr. 9: 12. Es. 53: 10.

Ebr. 10: 14. Med ett offer hafwer han ewinnerligen fullkomnat dem, som helige warda.

Ebr. 7: 24, 25. Denne hafwer ett oförgängligt presterskap; hwarföre han ock kan ewinnerligen saliga göra dem, som genom honom komma till Gud, och lefwer alltid och beder alltid för dem.

137. Hwad förstås med Kristi konungsliga ämbete?

Med Kristi konungsliga ämbete förstås hans regerings- och domare-ämbete, eller att han regerar och dömer öfwer allt skapadt och särskildt öfwer sin församling till hennes bestånd, förkofran och slutliga fulländning.

Matt. 28: 18. Jesus sade: Mig är gifwen all magt i himmelen och på jorden.

Ef. 1: 22. Gud hafwer satt Kristus församlingen till ett hufwud öfwer all ting.

Joh. 5: 22, 27. Fadern hafwer gifwit honom magt att döma derför, att han menniskones Son är.

1 Kor. 15: 25. Han måste regera, till deß han lägger alla sina fiender under sina fötter.

138. I hwilka tillstånd hafwa wi att betrakta wår Frälsare?

Wi hafwa att betrakta wår Frälsare i hans förnedring och upphöjelse.

139. Hwad förstås med Kristi förnedring?

Med Kristi förnedring förstås, att Kristus här på jorden antog en tjenares skepelse och, ändock han war rik i guddomlig magt och härlighet, underkastade sig fattigdom, lidande och död för wår skull.

Fil. 2: 6—8. Ändå han war i Guds skepelse, räknade han icke för rof Gud jemlik wara, utan förnedrade sig sjelf, tagande på sig en tjenares skepelse, och wardt lika som en annan menniska och i åthäfwor funnen som en menniska; ödmjukade sig sjelf, wardt lydig intill döden, ja, intill korsets död.

2 Kor. 8: 9. Ändock han war rik, wardt han likwäl fattig för wår skull, på det wi genom hans fattigdom skulle rike warda.

140. Hwad hör till Kristi förnedring?

Till Kristi förnedring hör hans aflelse och födelse, hans lidande, död och begrafning.

141. Hwad förstås med Kristi upphöjelse?

Med **Kristi** upphöjelse förstås, att Kristus efter fullbordadt lidande blifwit förklarad med den härlighet, som han hade hos sin Fader, förr än denna werlden war.

Joh. 17: 4, 5.

Fil. 2: 9—11. Gud hafwer förhöjt honom och gifwit honom ett namn, det öfwer alla namn är, att i Jesu namn skola sig böja alla knän, deras som i himmelen, på jorden och under jorden äro, och alla tungor skola bekänna, att Jesus Kristus är Herren, Gud Fader till ära.

142. Hwad hör till Kristi upphöjelse?

Till Kristi upphöjelse hör hans nederstigande till helwetet, hans uppståndelse och himmelsfärd, hans sittande på Faderns högra hand och återkomst till domen.

143. Hwarför nedersteg Kristus till helwetet?

Kristus nedersteg till helwetet, för att der förkunna sin seger öfwer döden, djäfwulen och all helwetets magt.

1 Petr. 3: 19. Han gick bort och predikade för andarne i fängelset.

Kol. 2: 15. Han hafwer blottat furstadömen och wäldigheterna och fört dem uppenbarligen och gjort en härlig seger af dem genom sig sjelf.

1 Kor. 15: 55. Du död, hwar är din udd? Du helwete, hwar är din seger?

Ef. 4: 8, 9. Apg. 2: 30, 31.

144. Hwad betydelse har Kristi uppståndelse för wår tro?

Derigenom, att Kristus uppstod och lefwer, har han bewisat sig wara en fullkommen frälsare och för oß blifwit en orsak till rättfärdighet och lif.

Rom. 1: 4. Jesus Kristus är krafteligen bewisad Guds Son, deraf att han stod upp ifrån de döda.

1 Kor. 15: 17. Är Kristus icke uppstånden, så är eder tro fåfäng, och så ären I ännu uti edra synder.

Rom. 4: 25. Wår Herre Jesus är för wåra synders skull utgifwen och för wår rättfärdighets skull uppwäckt.

Rom. 6: 4—11.

145. Hwad förstås dermed, att Kristus sitter på Faderns högra hand?

Med Kristi sittande på Faderns högra hand förstås, att han äfwen efter sin menskliga natur regerar tillika med Fadern och den Helige Ande i härlighet öfwer allt skapadt i himmelen och på jorden.

Ef. 1: 20, 21. Gud uppwäckte Kristus ifrån de döda och satte honom på sin högra hand i himmelen öfwer allt det som

nämnas kan, icke allenast i denna werlden, utan ock i den tillkommande.

Ebr. 1: 3, 8.

146. Är Kristus nu mera icke närwarande här på jorden?

Uti osynlig måtto är Kristus när oß alla dagar intill werldens ände.

Matt. 28: 20. Si, jag är när eder alla dagar intill werldens ände.

147. Hwad förstås med Kristi återkomst till domen?

Med Kristi återkomst till domen förstås, att Kristus skall såsom konung på den yttersta dagen komma i sin härlighet till att döma lefwande och döda.

Matt. 25: 31, 32. När menniskones Son kommer i sitt majestät och alle helige änglar med honom, då skall han sitta på sin härlighets stol; och för honom skola församlas alla folk; och han skall skilja dem den ene ifrån den andre, såsom en herde skiljer fåren ifrån getterna.

2 Kor. 5: 10. Wi måste alle uppenbarade warda för Kristi domstol, på det hwar och en skall få efter som han handlat hafwer, medan han lefde, ehwad det är godt eller ondt.

1 Tess. 4: 16—18.

148. Huru skall Kristus på den yttersta dagen döma menniskorna?

Kristus skall på den yttersta dagen säga till sina trogna: **Kommen, I min Faders wälsignade, och besitten det rike, som eder är tillredt ifrån werldens begynnelse;** men till de otrogna skall han säga: **Gån bort ifrån mig, I förbannade, uti ewinnerlig eld, som djäfwulen och hans änglar tillredd är.** — Och

desse skola då gå uti ewig pina, men de rättfärdige i ewinnerligt lif.

Matt. 25: 34, 41, 46.

149. När inträffar den yttersta dagen?

Den yttersta dagen inträffar, när denna werlden tager en ände, hwilken tid är oß alldeles förborgad.

Matt. 24: 36. Om den dagen och om den stunden wet ingen, utan min Fader allena.

2 Petr. 3: 10—13.

150. Hwad är ändamålet dermed, att Kristus har återlöst dig?

Kristus har återlöst mig, på det jag skall wara hans egen, blifwa och lefwa under honom i hans rike och tjena honom i ewig rättfärdighet, oskuld och salighet.

Rom. 14: 9. Kristus är derpå både död och uppstånden och åter lefwande worden, att han skall wara Herre både öfwer lefwande och döda.

Luk. 1: 68, 74, 75. Herren hafwer besökt och förlossat sitt folk, att wi, frälste utur wåra owänners hand, måtte honom tjena utan fruktan i helighet och rättfärdighet för honom i alla wåra lifsdagar.

Joh. 17: 24. Fader, jag will, att der jag är, skola ock de wara med mig, som du mig gifwit hafwer, att de skola se min härlighet, den du mig gifwit hafwer.

151. Hwarpå grundar du wisheten om din återlösning och ewiga salighet?

Wißheten om min återlösning och ewiga salighet grundar jag derpå, att Jesus Kristus är uppstånden ifrån döden, lefwer och regerar i ewighet.

Rom. 8: 34. Hwilken är den, som will fördöma? Kristus är den, som lidit hafwer döden; ja, han är ock den, som uppwäckt är; den ock sitter på Guds högra hand och manar godt för oß.

2 Tim. 1: 12. Jag wet, på hwem jag tror, och är wiß, att han förmår förwara mitt betrodda gods intill den dagen.

152. Hwilken är alltså wår enda salighetsgrund?

Jesus Kristus är wår enda salighetsgrund.

1 Kor. 3: 11. En annan grund kan ingen lägga än den, som lagd är, hwilken är Jesus Kristus.

153. Hwad kallas korteligen det goda, som Kristus oss förwärfwat?

Det goda, som Kristus oß förwärfwat, kallas Kristi förtjenst eller Guds nåd i Kristus Jesus.

154. Hwilka gäller Kristi förtjenst?

Kristi förtjenst gäller alla menniskor.

1 Joh. 2: 2. Han är försoningen för wåra synder, icke allenast för wåra, utan ock för hela werldens.

155. Huru blifwa wi delaktige af Guds nåd i Kristus Jesus?

Wi blifwa delaktige af Guds nåd i Kristus Jesus genom en sann och lefwande tro, werkad af den Helige Ande.

1 Tim. 4: 10. Gud är alla menniskors frälsare, men besynnerligen deras, som tro.

Tredje artikeln.

Om den Helige Ande och Helgelsen.

Jag tror på den Helige Ande; en helig, allmännelig kyrka, de heligas samfund; syndernas förlåtelse; lekamens uppståndelse och ett ewigt lif.

156. Hwad bekänner du med de orden: Jag tror på den Helige Ande?

Jag tror och bekänner, att den Helige Ande är Faderns och Sonens Ande, som för Kristi skull sändes till att werka wår helgelse.

Joh. 14: 26. Hugswalaren, den Helige Ande, hwilken Fadern skall sända i mitt namn, han skall lära eder all ting och påminna eder allt, det jag eder sagt hafwer.

Joh. 16: 7.

157. Hwad är helgelsen?

Helgelsen är den Helige Andes werk i wårt hjerta, hwarigenom han gör oß delaktige af den frälsning, som Jesus Kristus åt oß förwärfwat, och dermed omskapar oß till hjerta och lefwerne, så att wi blifwa helige.

2 Tess. 2: 13. Gud hafwer eder utwalt till salighet af begynnelsen genom Andens helgelse och i sanningens tro.

158. Hwarför måste den Helige Ande göra dig delaktig af frälsningen?

Den Helige Ande måste göra mig delaktig af frälsningen, emedan jag icke af mitt eget förnuft eller kraft kan tro på Jesus Kristus, min Herre, eller komma till honom.

1 Kor. 12: 3. Ingen kan kalla Jesus en Herre utan genom den Helige Ande.

Fil. 2: 13.

159. Genom hwilka medel werkar den Helige Ande helgelsen?

Den Helige Ande werkar helgelsen genom nådemedlen, som äro Guds ord och de heliga sakramenten.

1 Petr. 1: 23. Matt. 28: 18, 19. 1 Kor. 11: 24, 25.

160. I hwilken ordning werkar den Helige Ande helgelsen?

Den Helige Ande kallar genom evangelium, upplyser med sina gåfwor, helgar och behåller i den rätta tron.

Rom. 8: 30. Apg. 26: 18.

161. Huru har den Helige Ande först gjort dig delaktig af nåden i Kristus?

Den Helige Ande har genom dopet gjort mig delaktig af nåden i Kristus och dermed födt mig på nytt till Guds barn och arfwinge.

Joh. 3: 5. Utan en warder född af watten och Ande, kan han icke ingå i Guds rike.

Gal. 3: 26, 27. I ären alle Guds barn genom tron på Kristus Jesus; ty I, så många som döpte ären till Kristus, hafwen eder ikládt Kristus.

Rom. 8: 17.

162. Huru fortsätter den Helige Ande sitt werk hos den döpta menniskan?

Den Helige Ande behåller och fostrar menniskan i den nåd, hon i dopet undfått; och om hon i otro affaller, söker den Helige Ande henne med sin kallande och upplysande nåd, att hon i sann bättring och tro må omwända sig till Herren.

Fil. 1: 6. Jag förser mig det samma, att den uti eder ett godt werk begynt hafwer, han skall det ock fullborda intill Jesu Kristi dag.

Hes. 34: 16. Jag skall uppsöka det borttappade och igenhemta det förwillade och förbinda det sargade och stärka det swaga.

Mark. 1: 15. Guds rike är för handen; bättren eder och tron evangelium.

163. **Huru kallar den Helige Ande genom evangelium?**

Den Helige Ande kungör och tillbjuder oß genom evangelium nåden i Kristus och werkar derigenom lust till Guds ord och angelägenhet om frälsning.

2 Tess. 2: 14. Gud hafwer eder kallat genom wårt evangelium till wår Herres Jesu Kristi härliga egendom.

Luk. 14: 17. Kommen, ty all ting äro nu redo.

Apg. 8: 28–35; 16: 14.

164. **Hwaraf beror framgången af nådens werk hos den kallade menniskan?**

Framgången af nådens werk beror deraf, att menniskan icke står emot den Helige Ande, utan låter sig af den kallande nåden föras till rätt bruk af Guds ord samt i ödmjukhet och lydnad böjer sig under ordets tuktan.

Ebr. 3: 7, 8. I dag, om I fån höra hans röst, så förhärden icke edra hjertan.

Matt. 23: 37.

Uppb. 3: 20. Si, jag står för dörren och klappar; den der hörer min röst och upplåter dörren, till honom skall jag ingå och hålla nattward med honom, och han med mig.

Luk. 11: 28. Salige äro de, som höra Guds ord och gömma det.

Jer. 20: 7.

165. **Huru upplyser den Helige Ande med sina gåfwor?**

Den Helige Ande lärer oß genom lagen att rätt känna oß sjelfwa, wår syndaskuld, wårt syndaförderf och wår förtappelse, samt gifwer oß genom evangelium en rätt kännedom om wår Frälsare och den nåd och salighet, han åt oß förwärfwat.

Rom. 7: 7. Synden kände jag icke, utan af lagen.

Rom. 7: 9–11.

2 Petr. 1; 19. Wi hafwa ett fast profetiskt ord; och I gören wäl, att I akten derpå, likasom på ett ljus, som skiner i ett mörkt rum, så länge det dagas och morgonstjernan uppgår i edra hjertan.

166. Hwad werkar den Helige Ande genom upplysningen med lagen?

Genom upplysningen med lagen werkar den Helige Ande hos menniskan en rätt ånger öfwer hennes synder och förskräckelse för döden och fördömelsen.

Rom. 5: 20. Lagen är också härmed inkommen, att synden skulle öfwerflöda.

Ps. 38: 2. Herre, straffa mig icke i din wrede, och näps mig icke i din grymhet.

Ps. 116: 3. Dödens snaror hade omfattat mig, och helwetets ångest hade råkat uppå mig.

167. När ångra wi rätt wåra synder?

Wi ångra rätt wåra synder, när wi uppriktigt erkänna och afsky dem, af hjertat sörja öfwer dem och hafwa en innerlig längtan att blifwa från dem befriade.

Ps. 51: 3, 5. Gud, war mig nådelig efter din godhet, och afplana min synd efter din stora barmhertighet. För ty jag känner min mißgerning, och min synd är alltid för mig.

Ps. 32: 3—5. Luk. 15: 21.

2 Kor. 7: 10. Den sorg, som är efter Guds sinne, hon kommer å stad bättring till salighet, den man icke ångrar.

168. Hwad werkar den Helige Ande genom upplysningen med evangelium?

Genom upplysningen med evangelium werkar den Helige Ande hos den ångerfulla menniskan den rätta tron på Jesus Kristus.

Ef. 5: 14. Waka upp, du som sofwer, och statt upp ifrån de döda, så warder Kristus dig upplysande.

Rom. 10: 17. Tron är af predikan, men predikan genom Guds ord.

Rom. 1: 16.

169. Hwari består den rätta tron på Jesus Kristus?

Den rätta tron på Jesus Kristus består deri, att wi med all wår synd och nöd wända oß till Kristus, med hjertats begär omfatta honom och hans ewigt gällande förtjenst samt på honom och hans nåd allena grunda wår förtröstan om syndernas förlåtelse, lif och salighet.

Ebr. 11: 1. Tron är en wiß förlåtelse på det, som man hoppas, och intet twifla om det man icke ser.

Ebr. 4: 16. Låt oß tröfteligen framgå till nådastolen, att wi måga få barmhertighet och finna nåd på den tid oß hjelp behöfwes.

Matt. 11: 28.

Fil. 3: 7, 8, 9. Det mig en winning war, det hafwer jag räknat för skada för Kristi skull; på det jag må winna Kristus och warda funnen i honom, icke hafwande min rättfärdighet, som kommer af lagen, utan den, som af Kristi tro kommer.

170. Huru handlar Gud med oss, då wi med tron omfatta Kristus?

Gud rättfärdiggör oß, då wi tro på Jesus Kristus.

Rom. 4: 5. Honom, som icke håller sig wid gerningarna, utan tror på honom, som den ogudaktige gör rättfärdig, hans tro warder honom räknad till rättfärdighet.

Rom. 3: 24.

171. Hwari består rättfärdiggörelsen?

Rättfärdiggörelsen består deri, att Gud af nåd för Kristi skull förlåter oß alla wåra synder, tillräkner

oß Kristi rättfärdighet och upptager oß till sina barn.

Rom. 5: 19. Såsom för en menniskas olydnad äro månge wordne syndare, så warda ock för ens lydnads skull månge rättfärdige.

Ps. 32: 1, 2. Säll är den, hwilken öfwerträdelsen förlåten är, den synden öfwerskyld är. Säll är den menniska, som Herren icke tillräknar mißgerning.

Rom. 4: 6. Saligheten är den menniskas, hwilken Gud tillräknar rättfärdigheten utan gerningar.

Apg. 10: 43. Hwar och en, som tror på Jesus, han skall få syndernas förlåtelse genom hans namn.

Gal. 3: 36. I ären alle Guds barn genom tron på Kristus Jesus.

Sak. 3.

172. Huru helgar den Helige Ande i den rätta tron?

Den Helige Ande föder oß genom tron på nytt till lif i Kristus och tager sin boning i wåra hjertan, så att wi blifwa nya menniskor och få håg och kraft att göra Guds wilja.

Luk. 15: 24. Denne min son war död och hafwer fått lif igen.

1 Petr. 1: 23. I ären födde på nytt, icke af någon förgänglig säd, utan af oförgänglig, som är af lefwande Guds ord, det ewinnerligen blifwer.

Gal. 4: 6. Efter I nu ären söner, hafwer Gud sändt sin Sons Ande uti edra hjertan.

2 Kor. 5: 17. Hwar nu någon är i Kristus, så är han ett nytt kreatur, det gamla är förgånget, si, all ting äro ny worden.

173. Hwilka äro rättfärdiggörelsens och nya födelsens närmaste frukter?

Rättfärdiggörelsens och nya födelsens närmaste frukter äro: barnaskap hos Gud och arfsrätt till Guds

rike, frid med Gud och glädje i honom, kärlek till Gud och nästan, samt ett saligt hopp om ewinnerligt lif.

Rom. 8: 17. Äro wi nu barn, så äro wi ock arfwingar, nämligen Guds arfwingar och Kristi medarfwingar.

Rom. 5: 1. Medan wi nu rättfärdige wordne äro af tron, hafwa wi frid med Gud genom wår Herre Jesus Kristus.

Rom. 14: 17. Guds rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den Helige Ande.

Es. 61: 10. Gal. 5: 22.

1 Joh. 4: 21. Den der älskar Gud, han skall ock älska sin broder.

Rom. 5: 2. Wi berömma oß af hoppet, som wi hafwa till den härlighet, som Gud gifwa skall.

174. Hwad är en död tro?

En död tro är en blott kunskap om Gud och hans ord och ett sådant förlitande på Guds nåd, som ej medför hjertats förändring och ett nytt lefwerne.

Jak. 2: 19, 20. Du tror, att en Gud är; det gör du rätt uti; djäflarne tro det ock och bäfwa. Tron utan gerningar är död.

Gal. 5: 6. I Kristus Jesus är intet bewändt, utan tron, som werkar genom kärleken.

2 Tim. 3: 2, 5. Der warda kommande menniskor, som älska sig sjelfwa, hafwande ett sken till gudaktighet, men deß kraft försaka de.

Rom. 2: 17—23.

175. Huru behåller den Helige Ande i den rätta tron?

Den Helige Ande behåller oß i den rätta tron, derigenom, att han i den dagliga förnyelsen fortfarande kallar, upplyser och helgar oß jamt under wåra anfäktningar, wårt kors och lidande tröstar, styrker och stadfäster oß i Guds nåd.

1 Petr. 1: 5. Med Guds magt bewarens I genom tron till salighet.

Kol. 3: 10. Ikläden eder den nya menniskan, den der förnyas till hans kunskap och beläte, som henne skapat hafwer.

Rom. 8: 14, 26. Alla de, som drifwas af Guds Ande, de äro Guds barn. Sammaledes hjelper ock Anden wår skröplighet; ty wi weta icke, hwad wi skola bedja såsom det bör sig, utan sjelf Anden manar godt för oß med osäglig suckan.

1 Petr. 5: 10. Gud, som all nåd kommer af, den eder kallat hafwer till sin ewiga härlighet i Kristus Jesus, han fullborde eder, som en liten tid liden, styrke, stödje och stadfäste.

Ebr. 13: 21. 1 Tess. 5: 23.

176. Hwad hafwa wi att iakttaga för att blifwa behållne i den rätta tron?

För att blifwa behållne i den rätta tron böra wi enligt wår Frälsares förmaning blifwa wid Guds ord, waka, bedja och strida samt ofta bruka den heliga nattwarden.

Joh. 8: 31. Om I blifwen wid mina ord, så ären I mine rätte lärjungar.

Matt. 26: 41. Waken och bedjen, att I fallen icke uti frestelse.

1 Tim. 6: 12. Kämpa en god trons kamp, fatta ewinnerligt lif, till hwilket du ock kallad är.

Ebr. 6: 11, 12. Matt. 16: 24. 1 Kor. 11: 26.

177. Hwad är hufwudsumman af alla de nådewälgerningar, som den Helige Ande dagligen bewisar dig och alla trogna?

Den Helige Ande förlåter mig och alla trogna dagligen och rikligen alla synder.

Es. 33: 24. Ingen inbyggare (i Sion) skall säga: jag är swag; ty folket, som deruti bor, skall hafwa syndernas förlåtelse.

1 Joh. 1: 9. Ebr. 4: 16.

178. Hwilket är det samfund, inom hwilket den Helige Ande utför helgelsens werk?

Det samfund, inom hwilket den Helige Ande utför helgelsens werk, är Kristi kyrka och församling på jorden.

Ef. 2: 19—22. Så ären I icke nu mera gäster och främmande, utan helga manna medborgare och Guds husfolk, uppbygde på apostlarnes och profeternas grund, der Jesus Kristus öfwersta hörnstenen är; på hwilken hela byggningen tillhopa fogad wäxer till ett heligt tempel i Herren; på hwilken ock I med uppbygde warden, Gud till ett hemman, genom Anden.

Matt. 16: 18. Ps. 87: 5. Gal. 4: 26.

179. Hwad tro och bekänna wi om denna kyrka?

Wi tro och bekänna en helig, allmännelig kyrka, de heligas samfund.

180. Hwarför tro och bekänna wi, att kyrkan är en?

Wi tro och bekänna, att kyrkan är en, emedan hennes sanne medlemmar hafwa alla en Gud, en återlösare, ett dop, en tro, enahanda hopp och bekännelse, och derigenom äro en lekamen i Kristus.

1 Kor. 12: 13; 10: 17.

Ef. 4: 4, 5. En kropp och en Ande, såsom I ock kallade ären uti ett eder kallelses hopp; en Herre, en tro, ett dop, en Gud och allas wår Fader.

181. Hwarför tro och bekänna wi, att kyrkan är helig?

Wi tro och bekänna, att kyrkan är helig, emedan hon är helgad genom Kristi blod och emedan den Helige Ande genom de heliga nådemedlen i henne werkar wår helgelse.

Ebr. 10: 10. Wi äro helgade en resa genom Jesu Kristi kropps offer.

Ef. 5: 25—27. Kristus älskade församlingen och hafwer utgifwit sig sjelf för henne, på det han henne helga skulle, och hafwer gjort henne ren i wattnets bad genom ordet, på det han skulle beställa sig sjelf en församling, den härlig är, den ingen fläck eller skrynka hafwer eller annat sådant, utan att hon skulle wara helig och ostrafflig.

182. **Hwarför tro och bekänna wi, att kyrkan är allmännelig?**

Wi tro och bekänna, att kyrkan är allmännelig, emedan hon icke är bunden till wissa rum, tider eller personer, utan är en nådeanstalt för alla folk och slägten och skall utbredas öfwer hela jorden.

Mark. 16: 15, 16. Gån ut i hela werlden och prediken evangelium för alla kreatur. Den som tror och blifwer döpt, han skall warda salig; men den som icke tror, han skall warda fördömd.

Ef. 2: 2, 3; 25: 6, 7. Matt. 22: 2—14. Ebr. 12: 22—24.

183. **Hwarför tro och bekänna wi de heligas samfund?**

Wi tro och bekänna de heligas samfund, emedan endast de menniskor, som äro förenade med Kristus och helgade i den rätta tron, äro kyrkans rätte medlemmar och den andeliga kropp, för hwilken Kristus är hufwudet.

Rom. 9: 6. De äro icke alle Israeliter, som äro af Israel.

Rom. 8: 9. Hwilken icke hafwer Kristi Ande, han hörer icke honom till.

Ef. 5: 25. Kristus är församlingens hufwud, och han är ock sin kropps helsa.

1 Kor. 12: 27.

2 Tim. 2: 19. Den fasta Guds grund blifwer ståndande och hafwer detta insegel: Herren känner sina; och hwar och en, som åkallar Kristi namn, gånge ifrån orättfärdigheten.

184. Hwarigenom uppkommer och tillwäxer Kristi kyrka eller kristenheten på jorden?

Kristi kyrka eller kristenheten på jorden uppkommer och tillwäxer derigenom, att den Helige Ande kallar, församlar, upplyser och helgar henne samt i Jesus Kristus behåller och bewarar henne i den rätta tron.

Matt. 16: 18. Uppå detta hälleberget skall jag bygga min församling, och helwetets portar skola icke warda henne öfwermägtige.

Apg. 2: 41, 42, 47. De som gerna annammade hans tal, de läto sig döpa; och blefwo de stadigt ståndande uti apostlarnes lära och i delaktighet och i bröds brytelse och i böner. Och Herren förökade hwar dag församlingen med dem, som salige wordo.

185. Hwar finnes Kristi kyrka?

Kristi kyrka finnes allestädes, der Guds ord läres rent och klart och de heliga sakramenten förwaltas efter Kristi ord och instiftelse.

Matt. 18: 20. Hwar twå eller tre äro församlade i mitt namn, der är jag midt ibland dem.

Es. 55: 11. Alltså skall ock ordet wara, som af min mun utgår: Det skall icke återkomma till mig fåfängt, utan göra det mig täckes, och det skall framgång hafwa i ty jag utsänder det.

1 Kor. 12: 13. Wi äro uti en Ande alle döpte till en lekamen, och hafwa alle druckit till en Ande.

2 Mos. 20: 24.

186. Hwad har Kristus förordnat angående nådemedlens förwaltning i församlingen?

Kristus har instiftat predikoämbetet och åt detta ämbete uppdragit att förkunna ordet och utdela sakramenten.

Joh. 20: 21. Jesus sade till lärjungarne: Frid ware eder; såsom Fadern hafwer mig sändt, så sänder ock jag eder.

1 Kor. 4: 1. Der skall man hålla oß före, att wi äro Kristi tjenare och skaffare till Guds hemlighet.

2 Kor. 3: 6. Gud hafwer oß beqwämliga gjort till att föra det nya testamentets ämbete, icke bokstafwens, utan Andens.

187. Huru kommer det sig, att flere kyrkosamfund finnas, då Kristi kyrka är blott en?

Kristi kyrka är wisserligen till sitt sanna wäsen blott en enda; men emedan icke alla kristna troget blifwit wid Guds ord, har hon i yttre måtto blifwit söndrad i olika samfund.

1 Kor. 11: 19. Ibland eder måste ju wara parti, på det de rättsinnige skola warda uppenbare ibland eder.

Apg. 20: 29, 30.

188. Hwilka äro de särskilda kyrkosamfunden?

De särskilda kyrkosamfunden äro: det Lutherska, det Reformerta och det Katolska.

189. Hwilket kyrkosamfund har troget blifwit wid Guds ord?

Det evangeliskt lutherska kyrkosamfundet har troget blifwit wid Guds ord.

Anm. Att den lutherska kyrkan helt hwilar på och troget håller sig wid Guds rena ord, ådagalägger hon genom sina bekännelseskrifter, hwilka innehålla Guds ords och den äldsta kristna kyrkans lära. Dessa bekännelseskrifter äro:

a) De tre äldsta symbola: det Apostoliska, det Nicenska och det Atanasianska;

b) Augsburgiska Bekännelsen, Apologien, de Schmalkaldiska Artiklarne, Luthers twenne Katekeser och Konkordieformeln.

190. Huru skola wi förhålla oss mot wår egen kyrka?

Wi skola älska och förswara wår kyrkas rena bekännelse såsom ett heligt och dyrbart arf, hedra henne

med wår wandel samt willigt uppoffra, arbeta och lida för hennes bestånd och utbredande.

Ebr. 10: 24, 25. Låt oß akta på oß inbördes, till att uppwäcka till kärlek och goda gerningar; icke öfwergifwande wår församling, såsom somlige för sed hafwa; utan förmanen eder inbördes, och det deß mer, att I sen, huru dagen nalkas.

Jud. v. 3. Mig syntes behöfwas förmana eder med skrifwelse, att I kämpa måtten för tron, som en resa helgonen öfwerantwardad war.

Fil. 1: 27. Allenast wandren, såsom Kristi evangelium wärdt är, att I blifwen ståndande uti en anda och en själ, samt med oß kämpande uti evangelii tro.

2 Tim. 2: 3. Lid och umgäll såsom en god Jesu Kristi stridsman.

1 Kor. 1: 10. Fil. 3: 16.

191. Huru böra wi förhålla oss mot andra trosbekännare?

Wi böra älska äfwen andra trosbekännare, glädja oß öfwer det goda, som ock hos dem finnes, söka att med saktmodig anda tillrättaföra de willfarande; men fly all falsk lära och dem, som utbreda sådan lära.

Fil. 1: 18. Tit. 1: 9.

Rom. 16: 17, 18. Käre bröder, jag förmanar eder, att I hafwen uppseende på dem, som twist och förargelse åstadkomma emot den lära, som I hafwen lärt, och wiken ifrån dem.

Tit. 3: 10. Fly en kättersk menniska, då hon en gång och annan förmanad är.

1 Tim. 6: 3—5.

192. Huru skall Kristi församling förhålla sig mot sådana sina egna medlemmar, som förfalla i uppenbara synder eller willfarande lära?

De medlemmar, som falla i synder eller willfarelse, bör församlingen i kärleken warna och förmana och,

om detta blifwer fruktlöst, utesluta dem ifrån sin gemenskap.

Matt. 18: 15—18. 1 Kor. 5.

193. Huru bör församlingen handla med sådana uteslutna personer, som ådagalägga ånger och botfärdighet?

Uteslutna personer, som ådagalägga ånger och botfärdighet, bör församlingen tillsäga förlåtelse och återupptaga i sin gemenskap.

2 Kor. 2: 1—10.

194. Hwem har gifwit församlingen denna magt att utesluta och åter i sin gemenskap upptaga?

Herren Kristus har gifwit församlingen magt att "binda och lösa", i det han sagt: **Sannerligen säger jag eder: allt det I binden på jorden, det skall wara bundet i himmelen; och allt det I lösen på jorden, det skall wara löst i himmelen.**

Matt. 18: 18. Joh. 20: 23.

195. Huru skall den Helige Ande fullända sitt werk med dig och hela Kristi kyrka?

Den Helige Ande skall tillika med Fadern och Sonen på den yttersta dagen uppwäcka mig och alla döda samt gifwa mig och alla trogna i Kristus ett ewigt lif.

Rom. 8: 11. Om nu hans Ande, som uppwäckte Jesus ifrån de döda, bor i eder; så skall ock den, som uppwäckte Kristus ifrån de döda, göra eder dödliga lekamen lefwande för sin Andes skull, som i eder bor.

196. I hwilket tillstånd äro de dödas själar före den yttersta dagen?

De trognas själar åtnjuta efter skilsmessan från

kroppen salighet hos Gud; men de otrognas äro i pina och ångest under domens förbidan.

Luk. 23: 43. Sannerligen säger jag dig: i dag skall du wara med mig i paradis.

Joh. 3: 36. Den som icke tror Sonen, han skall icke få se lifwet, utan Guds wrede blifwer öfwer honom.

Luk. 16: 19—31. Uppb. 14: 13. Ebr. 10: 26, 27.

197. Hwad förstås med de dödas uppståndelse?

Med de dödas uppståndelse förstås, att på den yttersta dagen de dödas kroppar skola uppwäckas och med sina själar åter förenas, och alla trognas kroppar blifwa Kristi förklarade lekamen like.

Joh. 5: 28, 29. Den stund skall komma, i hwilken alle de i grifterna äro skola höra Guds Sons röst; och de, som wäl hafwa gjort, skola framgå till lifwets uppståndelse, men de, som illa hafwa gjort, till domens uppståndelse.

Rom. 8: 11.

Fil. 3: 20, 21. Wår umgängelse är i himmelen, dädan wi ock wänta Frälsaren, Herren Jesus Kristus, hwilken wår skröpliga lekamen skall förklara, på det han skall göra honom lik med sin förklarade lekamen.

1 Kor. 15: 51. Wi skola icke alle affsofwa, men alle måste wi förwandlade warda.

198. Hwad är det ewiga lifwet?

Det ewiga lifwet är de utwaldes outsägliga frid, fröjd och härlighet i himmelen, der de till sammans med alla heliga änglar få skåda, tjena och lofwa Gud i all ewighet.

1 Joh. 3: 2. Wi äro nu Guds barn, och det är icke än uppenbart, hwad wi warda skola; men det weta wi, när han blifwer uppenbar, då warda wi honom like, ty wi få se honom såsom han är.

Uppb. 21: 4. Gud skall aftorka alla tårar af deras ögon, och ingen död skall sedan wara, icke heller gråt, icke heller rop, icke heller någon wärk warder mer; ty det första är förgånget.

2 Petr. 3: 13. Nya himlar och en ny jord wänta wi efter hans löfte, der rättfärdighet uti bor.

199. Hwilka äro de utwalde?

Utwalda äro alla de menniskor, som hörsamma kallelsen till Guds rike, i tron omfatta Kristus och förblifwa i den rätta tron intill ändan.

Ef. 1: 4. Gud hafwer oß utwalt i Kristus, förr än werldens grund lagd war.

Joh. 17: 24. Fader, jag will, att der jag är, skola ock de wara med mig, som du mig gifwit hafwer.

Joh. 1: 12. Alla dem, som honom annammade, gaf han magt att blifwa Guds barn, dem som tro på hans namn.

1 Petr. 1: 5. Med Guds magt bewarens I genom tron till salighet.

Matt. 24: 13. Den som blifwer fast uti ändan, han warder salig.

Uppb. 2: 10. 2 Petr. 1: 10, 11.

200. Hwad är den ewiga fördömelsen?

Den ewiga fördömelsen är den outsägliga pina och qwal, som de otrogna till sammans med djäfwulen och hans änglar i all ewighet skola lida utan hopp om ändring.

2 Tess. 1: 7, 8, 9. Herren Jesus warder uppenbar af himmelen samt med sin krafts änglar, och med eldslåga, till att hämnas öfwer dem, som icke känna Gud, och öfwer dem, som icke lydige äro wår Herres Jesu Kristi evangelium, hwilka pina lida skola, det ewiga förderfwet, af Herrens ansigte och af hans härliga magt.

Uppb. 14: 10, 11.

201. Hwarför warda icke alla menniskor saliga?

Emedan många försumma eller mißbruka nådens medel och stå emot den Helige Andes werkningar, så förblifwa de i sin synd och otro och äro derföre sjelfwe orsaken till sin fördömelse.

Joh. 3: 18. Hwilken som tror på Guds Son, han warder icke dömd; men hwilken som icke tror, han är redan dömd, efter det han icke trodde i Guds enda Sons namn.

Luk. 14: 16—24. Mark. 16: 16.

202. Hwad betygar du slutligen om allt det, som i trons artiklar innehålles?

Jag betygar, att allt det, som i trons artiklar innehålles, är wisserligen sant, så att jag i tron derpå will både lefwa och dö.

2 Tim. 1: 12. Rom. 8: 38, 39.

Tredje Hufvudstycket.

Herrens Bön.

Matt. 6 kap. Luk. 11 kap.

203. Hwad är att bedja?

Att bedja är att utgjuta wårt hjerta för Gud, wår käre himmelske Fader, ehwad wi anropa honom om andeligt och lekamligt godt eller tacka och prisa hans heliga namn.

Ps. 62: 9. Hoppens uppå Gud alltid; I folk, utgjuten edert hjerta för honom; Gud är wårt hopp.

Ps. 50: 15. Åkalla mig i nöden, så will jag hjelpa dig, så skall du prisa mig.

Ps. 103: 1. Lofwa Herren, min själ, och allt det uti mig är, hans heliga namn.

1 Sam. 1: 9—15.

204. Hwarför skola wi bedja?

Wi skola bedja, emedan Gud befalt oß göra det och lofwat oß bönhörelse, så ock emedan wi städse behöfwa att med wår synd och nöd fly till honom och af honom undfå nåd och hjelp.

Joh. 16: 24. Bedjen, och I skolen få, att eder glädje må warda fullkommen.

Ps. 71: 3. War mig en stark tröst, dit jag alltid fly må, du som lofwat hafwer att hjelpa mig; ty du är min klippa och min borg.

Ebr. 4: 16. Låt oß trösteligen framgå till nådastolen, att wi måga få barmhertighet och finna nåd på den tid oß hjelp behöfwes.

205. Huru skola wi bedja?

Wi skola bedja icke med munnen allena, utan af ett ödmjukt och botfärdigt hjerta, med barnslig undergifwenhet, i Jesu namn.

Matt. 15: 8. Detta folket nalkas mig med sin mun och hedrar mig med sina läppar; men deras hjerta är långt ifrån mig.

Joh. 4: 24. Gud är en ande; och de honom tillbedja, skola tillbedja honom i anda och i sanning.

Dan. 9: 18. Wi ligga inför dig med wåra böner, icke uppå wår rättfärdighet, utan på din stora barmhertighet.

Matt. 26: 39. Fader, icke som jag will, utan som du.

Joh. 16: 23. Sannerligen, sannerligen säger jag eder: allt, det I bedjen Fadern i mitt namn, skall han gifwa eder.

206. Hwad är att bedja i Jesu namn?

Att bedja i Jesu namn är att bedja i Jesu gemenskap, efter hans wilja och i förtröstan på honom, hans förtjenst och förbön.

Joh. 15: 7. Om I blifwen i mig och mina ord blifwa i eder, allt det I wiljen mågen I bedja, och det skall ske eder.

1 Joh. 5: 14. Detta är den förtröstning, som wi hafwa till honom, att om wi bedja något efter hans wilja, så hörer han oß.

Rom. 8: 34. Hwilken är den, som will fördöma? Kristus är den, som lidit hafwer döden; ja, han är ock den, som uppwäckt är, den ock sitter på Guds högra hand och manar godt för oß.

Joh. 17 kap. Ebr. 4: 14—16.

207. Hwem lärer oss att bedja?

Den Helige Ande, som är nåds och böns Ande, lärer oß både hwad och huru wi skola bedja.

Rom. 8: 15, 26, 27. I hafwen fått utkorade barns Ande, i hwilken wi ropa: Abba, käre Fader. Sammaledes hjelper ock Anden wår skröplighet; ty wi weta icke, hwad wi skola bedja såsom det bör sig, utan sjelf Anden manar godt för oß med osäglig suckan. Han manar för helgonen efter Guds behag.
Sak. 12: 10. Luk. 11: 11—13.

208. Huru begynnes Herrens bön?

Fader wår, som är i himmelen.

209. Hwartill will Gud uppmuntra oss derigenom, att wi få kalla honom Fader?

Gud will derigenom, att wi få kalla honom Fader, med mildhet uppmuntra oß, att wi skola tro, att han är wår rätte Fader och wi hans rätta barn.

1 Joh. 3: 1. Sen till, hurudan kärlek Fadern hafwer bewist oß, att wi kallas Guds barn.

210. Hwarför will Gud wid wår bön uppmuntra oss att tro, att han är wår rätte Fader?

Gud will uppmuntra oß att tro, att han är wår rätte Fader, på det wi skola bedja honom tröstligen och med all tillförsigt, såsom goda barn sin älskelige fader.

Matt. 7: 11. Är det så, att I, som onde ären, kunnen likwäl gifwa edra barn goda gåfwor; huru mycket mer warder eder Fader, som är i himmelen, gifwande dem godt, som bedja af honom.

211. Hwarför har Kristus lärt oss att i bönen säga: Fader wår?

Kristus har lärt oß i bönen säga: **Fader wår,** för att derigenom påminna oß, att wi i kärleken skola bedja med hwar andra och för hwar andra.

1 Tim. 2: 1. Så förmanar jag nu, att man för all ting hafwer böner, åkallan, förböner och tacksägelse för alla menniskor.

Rom. 15: 30. Ef. 6: 18.

212. Hwarför har Kristus lärt oss att i bönen säga: Fader wår, som är i himmelen?

Kristus will med orden: **Fader wår, som är i himmelen,** påminna oß Guds oändliga härlighet och magt, genom hwilken han förmår göra öfwer allt det wi bedja eller tänka.

Ef. 3: 14, 15. Jag böjer mina knän till wår Herres Jesu Kristi Fader, den der rätte Fadern är öfwer allt det fader heter i himmelen och på jorden.

2 Krön. 6: 18, 19. Ef. 3: 20.

Första bönen.

Helgadt warde ditt namn.

213. Hwarom bedja wi i första bönen?

Wi bedja i första bönen, att Guds namn, som i sig sjelf är heligt, må äfwen hållas heligt hos oß.

Ps. 115: 1. Icke oß, Herre, icke oß, utan ditt namn gif äran, för din nåds och sannings skull.

214. När hålles Guds namn heligt hos oss?

Guds namn hålles heligt hos oß, när Guds ord läres rent och klart och wi derefter lefwa heligt, såsom Guds barn egnar.

Jer. 23: 28. Den som mitt ord hafwer, han predike mitt ord rätt.

Matt. 5: 16. Låten edert ljus lysa för menniskorna, att de måga se edra goda gerningar och prisa eder Fader, som är i himmelen.

215. Hwilken ohelgar Guds namn?

Den som lärer och lefwer annorlunda, än Guds ord lärer, han ohelgar ibland oß Guds namn.

Matt. 15: 19. De tjena mig fåfängt, lärande den lärdom, som är menniskobud.

Rom. 2: 23. Du berömmer dig af lagen och wanhedrar Gud med lagens öfwerträdning.

Andra bönen.

Tillkomme ditt rike.

216. Hwad förstås med Guds rike?

Med Guds rike förstås nådens rike på jorden, der Gud genom ordet och sakramenten tillbjuder och meddelar menniskorna sin nåd, samt härlighetens rike i himmelen, der Gud gifwer sina trogna ewigt lif och salighet.

Matt. 10: 7. Gån och prediken, och sägen: Himmelriket är kommet hardt när.

Rom. 14: 17. Guds rike är rättfärdighet och frid och fröjd i den Helige Ande.

2 Tim. 4: 18. Herren skall förlossa mig af all ond gerning och frälsa mig till sitt himmelska rike.

217. Kommer icke Guds rike, utan att wi bedja derom?

Guds rike kommer wisserligen af sig sjelf, wår bön förutan.

Matt. 24: 14. Evangelium om riket skall warda predi- ...ot i hela werlden till ett wittnesbörd öfwer allt folk.

218. När Guds rike kommer utan wår bön, hwarom bedja wi då i andra bönen?

Wi bedja i andra bönen, att Guds rike må komma äfwen till oß, förökas och befästas i wårt hjerta och bland wåra medmenniskor, till deß det omsider ewigt fulländas i himmelen.

Matt. 6: 33. Söken först efter Guds rike och hans rättfärdighet.

2 Tess. 3: 1. Bedjen för oß, att Herrens ord må hafwa framgång och prisadt warda.

Uppb. 19: 6. Halleluja; ty wår Herre, allsmägtig Gud, hafwer intagit riket.

219. När kommer Guds rike till oß?

Guds rike kommer till oß, när wår himmelske Fader gifwer oß sin Helige Ande, att wi genom hans nåd sätta tro till hans heliga ord, så att wi lefwa gudligt här i tiden och saligt i ewigheten.

Mark. 1: 15. Guds rike är för handen: bättren eder och tron evangelium.

Dan. 7: 18. Den Högstes helige skola intaga rike, och skola besitta det i ewig tid.

Tredje bönen.

Ske din wilje, såsom i himmelen, så ock på jorden.

220. Hwarest sker Guds wilja alltid och fullkomligt?

Guds wilja sker alltid och fullkomligt i himmelen hos de heliga änglarne och de saliga menniskorna, hwilka lofwa, lyda och tjena Gud i ewighet.

Ps. 103: 20. Lofwen Herren, I hans änglar, I starke hjeltar, som hans befallning uträtten, att man hans ords röst höra skall.

Dan. 7: 10. Tusen sinom tusen tjente honom, och tio sinom hundrade tusen stodo för honom.

221. Sker icke Guds wilja, utan att wi bedja derom?

Guds goda och nådiga wilja sker äfwen wår bön förutan.

Ps. 33: 11. Herrens råd blifwer ewinnerligen.

222. När Guds wilja sker utan wår bön, hwarom bedja wi då i tredje bönen?

Wi bedja i tredje bönen, att Guds goda och nådiga wilja må ske äfwen hos oß.

223. Hwad är Guds goda och nådiga wilja?

Det är Guds goda och nådiga wilja, att wi helga Guds namn och att hans rike må komma till oß.

224. Hwilka äro de magter, som söka förhindra Guds wilja?

De magter, som söka förhindra Guds wilja, äro wåra andeliga fiender: djäfwulen, werlden och wårt eget kött, hwilka icke tillstädja, att wi helga Guds namn och att hans rike kommer till oß.

2 Kor. 11: 3. Jag fruktar, att såsom ormen beswek Eva med sin illfundighet, så warda ock edra sinnen förwända ifrån enfaldigheten i Kristus.

Matt. 18: 7. We werlden för förargelses skull, ty förargelse måste ju komma; dock we den menniska, genom hwilken förargelse kommer.

Gal. 5: 17. Köttet hafwer begärelse emot Anden och Anden emot köttet.

225. Hwad förstås med werlden?

Med werlden förstås de ogudaktiga menniskorna samt deras onda wäsende och förargliga lefwerne.

1 Joh. 5: 19. Hela werlden är stadd i det onda.

1 Joh. 2: 15, 16. Älsken icke werlden, icke heller de ting i werlden äro. Den der älskar werlden, i honom är icke Faderns kärlek. Ty allt det, som är i werlden, nämligen köttets begärelse och ögonens begärelse och högfärdigt lefwerne, det är icke af Fadern, utan af werlden.

226. Hwad förstås med wårt eget kött?

Med wårt eget kött förstås wår genom synden förderfwade natur.

1 Mos. 8: 21; 6: 3—5.

227. När sker Guds wilja hos oss?

Guds wilja sker hos oß, när Gud bryter och förhindrar wår köttsliga wilja och förtager allt ondt råd, djäfwulens och werldens anslag; och när han styrker och behåller oß fasta i sitt ord och i tron i alla wåra lifsdagar.

Luk. 12: 32. Frukta dig icke, du klena hjord, ty eder Faders godwilje är så, att han will gifwa eder riket.

1 Petr. 1: 5. Med Guds magt bewarens I genom tron till salighet.

Ps. 143: 10. Lär mig göra efter ditt behag, ty du är min Gud; din gode Ande före mig på en jemn wäg.

Fjerde bönen.

Wårt dagliga bröd gif oß i dag.

228. Hwad förstås här med dagligt bröd?

Med dagligt bröd förstås allt det, som tillhör lifwets uppehälle och nödtorft, såsom mat och dryck, kläder, hus och hem m. m.

Ordspr. 30: 8. Fattigdom och rikedom gif mig icke, men låt mig min afskilda del af spis få.

229. Gifwer Gud icke dagligt bröd utan wår bön?

Gud gifwer äfwen utan wår bön dagligt bröd åt alla menniskor, jemwäl de onda.

Ps. 145: 15. Allas ögon wänta efter dig, och du gifwer dem spis i sin tid.

Matt. 5: 45. Han låter sin sol uppgå öfwer onda och goda och låter regna öfwer rättfärdiga och orättfärdiga.

230. När Gud utan wår bön gifwer dagligt bröd, hwarför böra wi då bedja derom?

Wi böra i tron begära det dagliga brödet, emedan wi icke kunna hafwa den rätta wälsignelsen deraf, om wi icke mottaga det såsom en Guds gåfwa.

1 Tim. 4: 4, 5. Allt, det Gud skapat hafwer, är godt, och intet bortkastandes, som med tacksägelse taget warder; ty det warder helgadt genom Guds ord och bönen.

Matt. 4: 4. Menniskan lefwer icke allenast wid bröd, utan af hwart och ett ord, som går af Guds mun.

231. Hwarom bedja wi alltså i fjerde bönen?

Wi bedja i fjerde bönen icke blott, att Gud må gifwa oß wårt dagliga bröd, utan ock att wi måtte erkänna denna Guds wälgerning och med tacksamhet undfå wårt dagliga bröd.

232. Hwarför säga wi: gif oss i dag?

Wi utbedja oß det dagliga brödet för i dag, emedan wi icke skola af mißtröstan sörja för morgondagen, utan trygga oß derwid, att Guds godhet är hwarje morgon ny.

Matt. 6: 34. Sörjen icke för morgondagen, ty morgondagen hafwer sjelf sin omsorg med sig; det är nog, att hwar dag hafwer sin egen plåga.

Klagw. 3: 22, 23. Herrens mildhet är det, att det ännu icke är ute med oß; hans barmhertighet hafwer ännu icke ände, utan hon är hwar morgon ny.

Femte bönen.

Och förlåt oß wåra skulder, såsom ock wi förlåta dem oß skyldige äro.

233. Hwad bekänna wi inför Gud genom femte bönen?

Wi bekänna inför Gud wår synd och skuld, samt att wi icke äro wärde något af allt det, hwarom wi bedja, och kunna icke heller förtjena det.

Ps. 69: 6. Mina skulder äro dig icke förskylda.

Ps. 143: 2. Gack icke till doms med din tjenare; ty för dig är ingen lefwande rättfärdig.

Dan. 9: 18.

234. Hwarom bedja wi i femte bönen?

Wi bedja i femte bönen, att wår himmelske Fader icke wille se till wåra synder och för deras skull wägra oß wår bön, utan att han wille af nåd för Kristi skull tillgifwa oß wåra synder, fel och brister.

Ps. 51: 11. Wänd bort ditt ansigte ifrån mina synder och afplana alla mina mißgerningar.

Ps. 25: 7. Tänk icke uppå min ungdoms synder och min öfwerträdelse; men tänk uppå mig efter din barmhertighet för din godhets skull, Herre.

235. Behöfwa wi äfwen såsom Guds barn bedja om syndernas förlåtelse?

Wi behöfwa äfwen såsom Guds barn bedja om syndernas förlåtelse; ty wi synda i mångahanda måtto dagligen och förtjena intet annat än straff.

Ps. 130: 3. Om du, Herre, will tillräkna synderna, Herre, ho kan blifwa beståndande?

Ps. 19: 13. Ho kan märka, huru ofta han bryter? Förlåt mig mina hemliga brister.

236. Hwad innebära de orden: såsom ock wi förlåta dem oss skyldige äro?

Dessa ord: **såsom ock wi förlåta dem oß skyldige äro,** innebära, att wi, som af Gud undfått och begära syndernas förlåtelse, skola ock af hjertat förlåta och gerna göra dem godt, som bryta mot oß.

Ef. 4: 32. Förlåten den ene den andre, såsom ock Gud genom Kristus hafwer förlåtit eder.

Matt. 6: 15. Om I icke förlåten menniskorna deras brott, så skall eder Fader icke heller förlåta eder edra brott.

Matt. 18: 32—35.

Sjette bönen.

Och inled oß icke i frestelse.

237. Komma frestelserna ifrån Gud?

Frestelserna komma icke ifrån Gud, utan ifrån de andeliga fienderna: djäfwulen, werlden och wårt eget

sött; ty Gud pröfwar wäl sina barn, men han frestar dock ingen.

Jak. 1: 13. Ingen säge, då han frestad warder, att han af Gud frestad warder; ty Gud frestas icke af ondt, han frestar ock ingen.

5 Mos. 13: 3. Herren din Gud försöker eder, att han må förfara, om I af allt hjerta och af all själ älsken Herren eder Gud.

238. Hwad förstås dermed, att de andeliga fienderna fresta oß?

De andeliga fienderna söka att bedraga och förföra oß till wantro, förtwiflan och andra swåra synder och laster.

1 Petr. 5: 8. Eder fiende djäfwulen går omkring såsom ett rytande lejon och söker, hwem han uppsluka må.

Luk. 22: 31.

Ordspr. 16: 29. En arg menniska lockar sin nästa och förer honom in på en ond wäg.

Jak. 1: 14. Hwar och en warder frestad, då han af sin egen begärelse dragen och lockad warder.

239. Hwarom bedja wi i sjette bönen?

Wi bedja i sjette bönen, att Gud af sin nåd wille från oß afwända frestelserna; men om wi dermed försökas, att han då wille gifwa oß kraft till att strida mot dem och ändtligen behålla segern.

2 Tess. 3: 3. Herren är trofast, den eder styrka skall och bewara för det onda.

1 Kor. 10: 13. Gud är trofast, som icke låter eder frestas öfwer eder förmåga, utan gör med frestelsen en utgång, så att I kunnen draga det.

240. När få wi efter Guds löfte wänta hans hjelp i frestelserna?

Wi få wänta Guds hjelp i frestelserna, när wi icke sjelfwe kasta oß i dem, ej heller försumma att under waksamhet och bön hos Gud söka kraft till seger.

Matt. 4: 7. Herren din Gud skall du icke fresta.

Matt. 26: 41. Waken och bedjen, att I fallen icke uti frestelse.

Ef. 6: 13. Tagen på eder allt Guds harnesk, att I mågen emotstå i den onda dagen och all ting wäl uträtta och beståndande blifwa.

Sjunde bönen.

Utan fräls oß ifrån ondo.

241. Hwarom bedja wi i sjunde bönen?

Wi bedja slutligen i denna bön, att wår himmelske Fader wille förlossa oß ifrån allt ondt och farligt både till kropp och själ.

242. Huru förlossar oss Gud här i tiden ifrån allt ondt och farligt?

Gud afwänder det som är ondt och farligt, eller hjelper derifrån, eller ock gifwer han nåd att i tålamod bära den börda, som han pålägger.

Ps. 91: 4. Herren skall betäcka dig med sina fjädrar, och ditt hopp skall wara under hans wingar.

Ps. 91: 15. Han åkallar mig, ty will jag höra honom; jag är när honom i nöden; jag skall taga honom derut och låta honom till ära komma.

2 Kor. 12: 9. Låt dig nöja åt min nåd; ty min kraft är mägtig i de swaga.

243. När warda wi alldeles frälste ifrån ondo?

Wi warda alldeles frälste ifrån ondo, när wi framhärdat i tron på Kristus till lifwets slut, och Gud gifwer oß en salig hädanfärd samt nådeligen tager oß af denna sorgedal till sig i himmelen.

Fil. 1: 23. Jag åstundar skiljas hädan och wara när Kristus, hwilket ock mycket bättre wore.

2 Tim. 4: 18. Herren skall förlossa mig af all ond gerning och frälsa mig till sitt himmelska rike.

Uppb. 21: 4. Gud skall aftorka alla tårar af deras ögon, och ingen död skall sedan wara, icke heller gråt, icke heller rop, icke heller någon wärk warder mer; ty det första är förgånget.

244. Hwarmed slutar Herrens bön?

Herrens bön slutar med denna lofsägelse:

Ty riket är ditt och magten och härligheten i ewighet. Amen.

245. Hwarför sluta wi bönen med denna lofsägelse?

Wi bekänna med denna lofsägelse wår tros tillförsigt och wißhet, att den himmelske Fadern will och kan och skall nådeligen höra wåra böner.

Ef. 3: 20, 21. Honom, som rikligen förmår göra öfwer allt det wi bedja eller tänka, efter den kraft, som werkar i oß, honom ware ära i församlingen genom Kristus Jesus i all tid ifrån ewighet till ewighet. Amen.

246. Hwad lärer dig ordet Amen, som är tillagdt bönerna i Fader wår?

Ordet Amen lärer mig, att jag skall wara wiß derom, att sådana böner äro wår himmelske Fader behagliga och hörda af honom; ty han har sjelf befalt oß bedja så och lofwat, att han will höra oß.

Luk. 11: 9. Bedjen, och eder skall gifwet warda; söken, och I skolen finna; klappen, och eder skall warda upplåtet.

247. Hörer Gud alltid wåra böner?

När wi bedja efter Guds wilja, så hörer han alltid wåra böner och gifwer oß i rätt tid det, hwarom wi bedit, eller ock det, som är bättre och nyttigare.

Jak. 4: 3. I bedjen och fån intet, ty I bedjen illa.

1 Joh. 5: 14. Detta är den förtröstning, som wi hafwa till honom, att om wi bedja något efter hans wilja, så hörer han oß.

Es. 65: 24. Förr än de ropa, will jag swara; medan de ännu tala, will jag höra.

Es. 54: 8. Jag hafwer uti wredens ögonblick som snarast gömt bort mitt ansigte för dig; men med ewig nåd will jag förbarma mig öfwer dig, säger Herren din förlossare.

Es. 55: 8. Mine tankar äro icke edre tankar, och edre wägar äro icke mine wägar, säger Herren.

248. Huru will och bör du sluta ditt Fader wår?

Jag will i trons tillförsigt säga mitt amen, amen; det är: ja, ja, det skall så ske.

Fjerde Hufvudstycket.

Döpelsens Sakrament.

249. Hwad är sakrament?

Sakrament är en, af Kristus instiftad, helig handling, hwari han genom synliga och jordiska ting meddelar osynliga och himmelska nådegåfwor.

2 Mos. 20: 24. På hwad rum jag stiftar mitt namns åminnelse, der will jag komma till dig och wälsigna dig.

250. Hwilka äro sakramenten?

Döpelsen och Herrens nattward äro nya testamentets sakrament, hwilka i gamla testamentet förebildades genom omskärelsen och påskalammet.

Kol. 2: 11, 12. 1 Kor. 5: 7.

251. I hwad ordning brukas dessa sakrament?

Döpelsen föregår nattwarden.

252. Hwarför bör döpelsen föregå nattwarden?

Döpelsen bör föregå nattwarden, ty i döpelsen föbes och i nattwarden näres det andeliga lifwet.

1 Kor. 10: 2—4; 12: 13.

I.

253. Hwad är döpelsen?

Döpelsen är icke blott watten, utan ett watten, förordnadt genom Guds bud och förbundet med Guds ord.

254. Hwilket är det synliga och jordiska i döpelsen?

Wattnet är det synliga och jordiska i döpelsen.

Anm. Herren förordnade watten i dopet; men huru mycket watten, eller på hwad sätt det skall anwändas, antingen genom begjutning, bestänkning eller neddoppning, har han ej föreskriswit.

255. Hwilket är det osynliga och himmelska i döpelsen?

Det osynliga och himmelska i döpelsen är den Helige Ande, som der gifwes oß och werkar i oß tro och ett nytt lif.

Apg. 2: 38. Hwar och en af eder låte sig döpa i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse, och J skolen undfå den Helige Andes gåfwa.

Joh. 3: 5. Tit. 3: 5, 6.

256. Med hwilka ord instiftade Kristus den heliga döpelsen?

Kristus sade till sina lärjungar:

Mig är gifwen all magt i himmelen och på jorden. Gån för den skull ut och gören alla folk till lärjungar, döpande dem i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, lärande dem hålla allt, det jag hafwer eder befalt. Och si, jag är när eder alla dagar intill werldens ände.

Matt. 28: 18—20.

257. Hwilket är det stora uppdrag, som Kristus i dessa ord gifwer sina apostlar?

Kristus befaller med dessa ord att göra alla menniskor, ehwad de äro yngre eller äldre, till hans lärjungar.

Apg. 2: 39. Eder är löftet gjordt och edra barn och alla dem, som fjerran äro, hwilka Herren wår Gud här till kallande warder.

258. Med hwilka ord tillkännagifwer Kristus sin magt att gifwa detta uppdrag?

Kristus tillkännagifwer sin gudomliga magt med de orden: **Mig är gifwen all magt i himmelen och på jorden.**

259. Huru skola menniskorna, enligt Kristi befallning, göras till hans lärjungar?

Menniskorna skola göras till Kristi lärjungar genom att döpas med watten i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn och läras att hålla allt, det Kristus har befalt.

260. Hwilket ord har Kristus således förbundit med wattnet i döpelsen

Med wattnet i döpelsen har Kristus förbundit det ordet: **i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn.**

261. Hwad innebär det, att wi döpas i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn?

Att wi döpas i Faderns och Sonens och den Helige Andes namn, innebär, att wi genom dopet upptagas i Guds nådeförbund, komma i gemenskap med den treenige Guden och blifwa medlemmar i hans församling, så att wi kunna i tron hålla oß till honom såsom wår fader, återlösare och heliggörare.

Gal. 3: 26, 27. I ären alle Guds barn genom tron på Kristus Jesus. Ty I, så många som döpte ären till Kristus, hafwen eder ikläbt Kristus.

Joh. 15: 5. Rom. 6: 3–5. 2 Kor. 13: 13.

Kor. 12: 13. Wi äro uti en Ande alle döpte till en lekamen.

262. Skola äfwen barnen genom dopet göras till Kristi lärjungar?

Äfwen barnen skola genom dopet göras till Kristi lärjungar och upptagas i Guds rike; ty befallningen att göra alla folk till lärjungar innesluter äfwen barnen, och deßutom säger Kristus: **Låten barnen komma till mig och förmenen dem icke, ty sådana hörer Guds rike till;** och: **Utan en warder födde af watten och Ande, kan han icke ingå i Guds rike.**

Mark. 10: 14. Joh. 3: 5.

263. Med hwilka ord har Kristus förwissat oss om dopets fortfarande kraft och wälsignelse?

Kristus har förwissat oß om dopets fortfarande kraft och wälsignelse med de orden: **Si, jag är när eder alla dagar intill werldens ände.**

II.

264. Hwilka äro de nådegåfwor, som med den Helige Ande gifwas oss i dopet och derför utgöra dess nytta och wälsignelse?

Genom dopet gifwes oß allt det goda, som Kristus åt oß förwärfwat, nämligen syndernas förlåtelse, frälsning ifrån döden och djäfwulen, samt ewig salighet.

Gal. 3: 27. I, så månge som döpte ären till Kristus, hafwen eder ikläðt Kristus.

Apg. 2: 38. Hwar och en af eder låte sig döpa i Jesu Kristi namn till syndernas förlåtelse.

Apg. 22: 16. Ef. 5: 25, 26.

Kol. 2: 13. Han hafwer ock gjort eder lefwande med Kristus, då I döde woren i synderna.

Rom. 6: 3, 5.

Kol. 1: 12, 13. Tacken Fadern, hwilken oß uttagit hafwer ifrån mörkrets wäldighet och hafwer försatt oß uti sin älskelige Sons rike.

1 Petr. 3: 21. Wattnet gör nu ock oß saliga i dopet.

265. Komma alla, som döpas, i werkligt åtnjutande af dopets nådegåfwor?

I werkligt åtnjutande af dopets nådegåfwor komma endast de, hwilka tro det, som Guds ord och löften innehålla.

Apg. 8: 21. Du hafwer hwarken del eller lott i detta ordet, ty ditt hjerta är icke rätt för Gud.

266. Hwilka äro Guds ord och löften om nådegåfworna i dopet?

Wår Herre Jesus Kristus säger i Markus' sista kapitel:

Den som tror och blifwer döpt, han skall warda salig; men den som icke tror, han skall warda fördömd.

III.

267. Hwad är det, som werkar, att wi i dopet undfå dessa nådegåfwor?

Wattnet werkar det wisserligen icke, utan Guds ord, som är med och när wattnet, och tron, som om-

fattar det med wattnet förenade ordet och förtröstar derpå.

268. Huru beror dopets werkan af Guds ord?

Guds ord gör wattnet till en döpelse, ty utan Guds ord är det blott watten och ingen döpelse, men med Guds ord är det en döpelse, det är: ett nåderikt lifwets watten och ett bad till ny födelse i den Helige Ande.

Ef. 5: 25, 26. Kristus älskade församlingen och hafwer utgifwit sig sjelf för henne, på det han henne helga skulle, och hafwer gjort henne ren i wattnets bad genom ordet.

269. Huru beror dopets werkan af tron?

Wår tro gör wisserligen icke wattnet till en döpelse, men den salighet, som i dopet gifwes, undfå och behålla wi allenast genom tron.

Rom. 3: 3, 4. Skulle deras otro göra Guds trohet om intet? Bort det.

Ef. 2: 8. Af nåden ären I frälste genom tron, och det icke af eder, Guds gåfwa är det.

270. Hwarför kallas dopet ett nåderikt lifwets watten och ett bad till ny födelse?

Dopet kallas ett nåderikt lifwets watten och ett bad till ny födelse, emedan wi, som af naturen äro födde i synd, genom dopet blifwa delaktige af frälsningens nåd och dermed födde på nytt till lif i Kristus.

Joh. 3: 6. Det som är födt af kött, det är kött, och det som är födt af Anden, det är ande.

271. Huru beprisar aposteln Paulus det heliga dopet såsom ett bad till ny födelse?

Aposteln Paulus säger till Titus i det tredje kapitlet:

Efter sin barmhertighet gjorde han oß saliga genom den nya födelsens bad och den Helige Andes förnyelse, hwilken han öfwer oß rikligen utgjutit hafwer genom wår Frälsare Jesus Kristus, på det wi skola rättfärdige warda genom hans nåd och arfwingar blifwa till ewinnerligt lif efter hoppet. Det är ett fast ord.

IV.

272. **Hwad betydelse har döpelsen i watten med affeende på döpelsenådens rätta anwändande?**

Döpelsen i watten betyder, att wi så skola anwändn den nåd wi undfått i dopet, att den gamla menniskan hos oß förqwäfwes och dödas och en ny menniska åter dagligen framkommer och uppstår.

Rom. 6: 3, 5. Weten I icke, att alle wi, som äro döpte till Kristus Jesus, wi äro döpte till hans död. Om wi samt med honom inplantade warda till en lika död, så warda wi ock uppståndelsen like.

Kol. 2: 11, 12.

273. **Hwad förstås dermed, att den gamla menniskan hos oß skall förqwäfwas och dödas?**

Det medfödda syndaförderfwet i wår natur skall genom daglig bättring allt mer öfwerwinnas, så att wi icke älska och göra synden.

Ef. 4: 22. Så läggen nu bort ifrån eder den gamla menniskan, den I förr med umgingen, hwilken genom lustar i willfarelse sig förderfwar.

1 Joh. 3: 9. Hwar och en som födð är af Gud, han gör icke synd.

Rom. 6: 11—13.

274. Hwad förstås dermed, att en ny menniska skall dagligen framkomma och uppstå?

Det i nya födelsen hos oß uppkomna andeliga lifwet skall genom Guds Andes nåd dagligen tillwäxa, så att wi allt mer förnyas till Guds beläte och föra ett heligt lefwerne.

Ef. 4: 23, 24. Förnyen eder i edert sinnes anda och ikläden eder den nya menniskan, den efter Gud skapad är i sannskyldig rättfärdighet och helighet.

Kol. 3: 10. Rom. 6. 13.

275. Huru underwisar oß apostelu Paulus om betydelsen af döpelsen i watten?

Aposteln Paulus säger till Romarne i det sjette kapitlet:

Wi äro begrafne med Kristus genom dopet i döden, att, såsom Kristus är uppwäckt ifrån de döda genom Faderns härlighet, så skola ock wi wandra i ett nytt lefwerne.

276. Hwad har Kristus förordnat om de döptes bewarande i döpelsenåden?

Kristus har förordnat, att de, som döpas, äfwen skola läras att hålla allt, det han har befalt.

277. Huru skola de döpta barnen läras att hålla allt, det Kristus befalt?

De döpta barnen skola genom föräldrarnes och församlingens försorg kristligen uppfostras och i Guds ord rätt underwisas, att de sålunda genom Guds nåd må förblifwa Jesu lärjungar.

5 Mos. 6: 6, 7. Dessa ord, som jag bjuder dig i dag, skall du lägga på hjertat; och skall skärpa dem dina barn och

derom tala, när du sitter i ditt hus eller går uppå wägen, när du nederlägger dig eller uppstår.

Ef. 6: 4. I fäder, uppföden edra barn i tukt och Herrens förmaning.

Matt. 18: 10. Sen till, att I förakten ingen af dessa små; ty jag säger eder, att deras änglar i himmelen se alltid min Faders ansigte i himmelen.

Joh. 8: 31. Om I blifwen wid mina ord, så ären I mine rätte lärjungar.

278. Hwarigenom förspilles döpelsens nåd?

Döpelsenåden förspilles genom försummad kristlig barna-uppfostran samt derigenom, att den döpte icke låter den Helige Ande hos sig werka en daglig bättring, utan öfwergifwer Guds ord och bönen, fattar lust till werlden och samtycker till synden.

Ef. 4: 30. Bedröfwen icke Guds Helige Ande, der I med beseglade ären till förlossningens dag.

Ebr. 3: 12. Sen till, käre bröder, att till äfwentyrs uti någon af eder icke är ett argt och otroget hjerta, som träder ifrån lefwande Gud.

1 Joh. 2: 15. Den der älskar werlden, i honom är icke Faderns kärlek.

279. Hafwa de ur döpelsenåden fallne intet gagn af sitt dop?

Den nåd, som Gud gifwit i dopet, står å Guds sida fast, så att han söker de fallne och upptager dem åter till nåd och barnaskap, då de, såsom den förlorade sonen, återwända; men de, som framhärda i obotfärdighet och otro, warda fördömde.

Hes. 34: 16. Jag skall uppsöka det borttappade och igenhemta det förwillade och förbinda det sargade och stärka det swaga.

Jer. 3: 22. Så wänden nu om, I affälliga barn, så will jag hela eder af eder olydnad.

Mark. 16: 16. Den som icke tror, han skall warda fördömd.

280. Hwarmed afslutas den kristliga barna-uppfostran i församlingen?

Den kristliga barna-uppfostran i församlingen afslutas med konfirmationen, hwarwid barnen inför församlingen förhöras i sin kristendomskunskap, aflägga sin trosbekännelse och undfå tillträde till Herrens heliga nattward.

Femte Hufvudstycket.

Altarets Sakrament

eller

Herrens Nattward,

hwartill skriftermål är en beredelse.

281. Hwad hör till skriftermål?

Till skriftermål höra twå ting: syndabekännelse och aflösning.

282. Hwaruti består syndabekännelsen?

Syndabekännelsen består deruti, att en syndare med ångerfullt och botfärdigt hjerta erkänner sina synder och begär förlåtelse för Kristi skull.

Ps. 32: 5. Jag sade: jag will bekänna för Herren min öfwerträdelse; då förlät du mig min synds mißgerning.

283. Hwaruti består aflösningen?

Aflösningen består deruti, att Ordets tjenare, sedan wi bekänt wåra synder, tillsäger oß å Kristi wägnar syndernas förlåtelse.

Joh. 20: 23. Hwilka I förlåten synderna, dem förlåtas de.

Luk. 10: 16. Hwilken eder hörer, han hörer mig; och den eder föraktar, han föraktar mig; men den mig föraktar, han föraktar honom, som mig sändt hafwer.

1 Joh. 2: 12.

284. Hwad böra wi wid aflösningen besinna?

Wi böra wid aflösningen besinna, att Gud allena är den, som förlåter synder, och att ingen syndaförlåtelse undfås utan ånger och tro.

2 Sam. 12: 13. David sade till Natan: Jag hafwer syndat emot Herren. Natan sade till David: Så hafwer ock Herren tagit din synd bort; du skall icke dö.

285. På huru många sätt kan skriftermålet ske?

Skriftermålet kan ske såwäl offentligen som enskildt, och det äfwen utan sammanhang med nattwardsgång.

Jak. 5: 16. Bekännen inbördes synderna, den ene för den andre, och bedjen för eder inbördes

I.

286. Hwad är altarets sakrament?

Altarets sakrament är wår Herres Jesu Kristi sanna lekamen och blod under bröd och win, oß kristna till att äta och dricka, af Kristus sjelf stiftadt och inrättadt.

287. Huru lyda instiftelseorden till altarets sakrament?

Så skrifwa evangelisterna Matteus, Markus, Lukas och aposteln Paulus:

Wår Herre Jesus Kristus, i den natt, då han förrådd wardt, tog brödet, tackade, bröt det och gaf sina lärjungar och sade: Tagen och äten, detta är min lekamen, som för eder utgifwen warder. Gören det till min åminnelse.

Sammalunda tog han ock kalken, tackade och gaf sina lärjungar och sade: Tagen och dricken häraf alle; denna kalk är det nya testamentet i mitt blod, som för eder och för många utgjutet warder till syndernas förlåtelse. Så ofta som I det gören, gören det till min åminnelse.

288. **Hwilka osynliga gåfwor gifwer Kristus i och med brödet och winet i den heliga nattwarden?**

Kristus gifwer med det wälsignade brödet sin sanna lekamen och med det wälsignade winet sitt sanna blod.

Matt. 26: 26–28. Tagen, äten; detta är min lekamen. Dricken häraf alle; ty detta är mitt blod, det nya testamentets.

1 Kor. 10: 16. Wälsignelsens kalk, den wi wälsigna, är icke han Kristi blods delaktighet? Det brödet, som wi bryta, är icke det Kristi lekamens delaktighet?

1 Kor. 11: 27, 29.

Anm. Om förhållandet mellan det synliga och det osynliga i den heliga nattwarden gifwes det tre hufwudsakligen olika uppfattningar, nämligen den katolska, den reformerta och den lutherska. Den katolska kyrkan lärer, att brödet och winet *förwandlas* till Kristi lekamen och blod; den reformerta lärer, att brödet och winet *betecknar* eller är en bild af Kristi lekamen och blod; den lutherska kyrkan lärer, att wår förklarade Frälsare är werkligen och personligen närwarande i nattwarden och meddelar i, *med* och *under brödet och winet sig sjelf, sin sanna lekamen och blod.* Denna sin lära om den heliga nattwarden, hwilken ock öfwerensstämmer med den första församlingens lära i detta stycke, grundar den lutherska kyrkan i synnerhet på instiftelseorden, der Herren Kristus säger: *Tagen, äten och dricken; detta är* (ej: detta *har förwandlats till* eller *betecknar,* utan: *detta är*) *min lekamen och mitt blod, det nya*

testamentets (Matt. 26: 26—28); samt på Pauli ord i 1 Kor. 10: 16, der han säger, att brödet och winet äro Kristi lekamens och blods **delaktighet** eller gemenskap.

289. Hwarför kallas kalken det nya testamentet i Kristi blod?

Kalken kallas **det nya testamentet i Kristi blod**, emedan Kristus med sitt blod instiftat det nya nådeförbundet och i nattwarden meddelar och beseglar detta förbunds salighetsskatter.

2 Mos. 24.

290. Hwad innebära de orden: Gören det till min åminnelse?

De orden: **Gören det till min åminnelse**, innebära, att den kristna församlingen genom sitt nattwardsfirande bör fortfarande med glädje och tacksägelse ihågkomma och bekänna sin korsfäste Frälsare.

1 Kor. 11: 26. Så ofta I äten af detta bröd och dricken af denna kalk, skolen I förkunna Herrens död, till deß han kommer.

II.

291. Med hwilka ord tillkännagifwer Herren Jesus wid nattwardens instiftelse den wälsignelse nattwarden medför?

Nattwardens wälsignelse tillkännagifwes med de orden: **för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.**

292. Hwad lära oß dessa ord om nattwardens wälsignelse?

Dessa ord lära oß, att syndernas förlåtelse, lif och salighet gifwas oß i detta sakrament; ty der **syndernas** förlåtelse är, der är ock lif och salighet.

Rom. 4: 8. Salig är den man, som Gud ingen synd tillräknar.

293. Hwad förstås dermed, att syndernas förlåtelse gifwes i den heliga nattwarden?

Kristus gifwer genom löftesorden i nattwarden åt de trogna en förnyad syndaförlåtelse och bekräftar den genom meddelandet af sin lekamen och sitt blod.

294. Hwad förstås dermed, att lif och salighet gifwas i den heliga nattwarden?

I den heliga nattwarden befästas de trogna i den innerligaste lifs- och kärleks-gemenskap med Kristus och med hwar andra inbördes samt förwissas om en salig uppståndelse.

Joh. 6: 53. Utan I äten menniskones Sons kött och dricken hans blod, då hafwen I icke lif i eder.

1 Kor. 10: 17. Det är ett bröd; så äro wi många en lekamen, efter wi alle af ett bröd delaktige äro.

Joh. 6: 54. Hwilken som äter mitt kött och dricker mitt blod, han hafwer ewinnerligt lif, och jag skall uppwäcka honom på yttersta dagen.

295. Hwad är alltså nattwardens nytta och wälsignelse i förhållande till den nytta och wälsignelse dopet medför?

Det andeliga lif, som i dopet födes, blir genom nattwarden närdt och förökadt, så att wi tillwäxa i tron och kärleken och stadfästas i hoppet.

Joh. 6: 55, 56. Mitt kött är den rätta maten, och mitt blod är den rätta drycken. Hwilken som äter mitt kött och dricker mitt blod, han blifwer i mig och jag i honom.

III.

296. Hwaraf beror det, att nattwarden medför en sådan wälsignelse?

Nattwardens wälsignelse beror icke af blotta ätandet och drickandet, utan af Jesu löftesord: **för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse,** och af tron, som omfattar dessa löftesord och förtröstar på dem.

297. Huru beror nattwardens wälsignelse af löftesorden?

Genom löftesorden blir den heliga måltiden Herrens nattward; ty dessa ord, jemte det lekamliga ätandet och drickandet, äro det wäsentliga i detta sakrament.

298. Huru beror nattwardens wälsignelse af tron?

Hwarje nattwardsgäst undfår wisserligen Jesu lekamen och blod; men den allena, som sätter tro till Jesu löftesord, undfår hwad de innehålla och lofwa, nämligen syndernas förlåtelse.

IV.

299. Hwilken är rätt beredd till den heliga nattwardens åtnjutande?

Att fasta och lekamligen bereda sig hörer wäl till en utwärtes anständighet; men wärdig och wäl beredd är blott den, som sätter tro till de orden: **för eder utgifwen och utgjutet till syndernas förlåtelse.**

1 Kor. 14: 40. Låten all ting ärligen och skickligen tillgå.

Ebr. 10: 22. Låt oß framgå med ett sannskyldigt hjerta uti en fullkomlig tro.

300. Hwad är det att sätta tro till dessa ord?

Att sätta tro till dessa ord är att i ånger öfwer synden med hjertats begär och förtröstan omfatta det, som dessa ord utlofwa.

Matt. 5: 6. Salige äro de, som hungra och törsta efter rättfärdigheten; ty de skola blifwa mättade.

301. Hwilken är owärdig och oskicklig till den heliga nattwardens begående?

Den som icke pröfwar sig sjelf, icke känner och ångrar sin synd och icke tror Jesu löftesord, han är owärdig och oskicklig; ty det ordet: **för eder**, fordrar framför allt troende hjertan.

302. Hwilken skada medför owärdig nattwardsgång?

Genom owärdig nattwardsgång blir menniskans andeliga tillstånd förwärradt och hennes answar förökadt.

1 Kor. 11: 27, 29, 30. Hwilken nu owärdigt äter af detta bröd eller dricker af Herrens kalk, han blifwer saker på Herrens lekamen och blod. Den owärdigt äter och dricker, han äter och dricker sig sjelf domen, icke åtskiljande Herrens lekamen. Derföre äro ock många swage och kranke ibland eder, och en stor del sofwa.

303. Hwad böra wi iakttaga till undwikande af owärdig nattwardsgång?

Wi skola under bön till Gud pröfwa oß sjelfwa efter hans ord och eftersinna, om wi känna och ångra

wåra synder och tro Jesu löftesord samt hafwa ett förfonligt sinne mot wår nästa.

1 Kor. 11: 28. Pröfwe menniskan sig sjelf, och äte så af det brödet och dricke af den kalken.

2 Kor. 13: 5. Förföken eder sjelfwa, om I ären i tron; bepröfwen eder sjelfwa.

Matt. 5: 23, 24. Om du offrar din gåfwa på altaret och kommer så i håg, att din broder hafwer något emot dig; så lägg der din gåfwa ned för altaret och gack först bort och förlika dig med din broder, och kom sedan och offra din gåfwa.

304. När hafwa wi rätt pröfwat oss?

Wi hafwa rätt pröfwat oß, när wi genom sjelfpröfningen kommit till en djupare kännedom om wår syndanöd och blifwit mera angelägne om Guds nåd i Kristus.

1 Kor. 11: 31. Om wi sjelfwe dömde oß, så worde wi icke dömde.

305. När tacka wi rätt för den wälsignelse, som wi undfått i nattwarden?

Wi tacka rätt för nattwardens wälsignelse, när wi i wårt dagliga lif hafwa wår Frälsare i trogen åminnelse och med hjerta, mun och wandel bekänna och prisa honom, som för oß är död och uppstånden.

Kol. 3; 17. Allt det I gören med ord eller gerning, det gören allt i Herrens Jesu namn, och tacken Gud och Fadern genom honom.

2 Tim. 2: 8. Tänk på Jesus Kristus, som är uppstånden ifrån de döda.

1 Joh. 2: 6. Den der säger sig blifwa i honom, han skall ock wandra såsom han wandrade.

Ps. 103: 1, 2. Lofwa Herren, min själ, och allt det uti mig är, hans heliga namn. Lofwa Herren, min själ; och förgät icke, hwad godt han dig gjort hafwer.

306. Huru böra wi anse deras tillstånd, som försumma den heliga nattwarden?

Deras tillstånd, som försumma den heliga nattwarden, är ganska wådligt, emedan det wisar, ej blott att de icke känna sin andeliga nöd, utan ock att de i otro förakta testamentet i Kristi blod.

Ebr. 10: 28, 29. Ho som bryter Mose lag, han måste dö utan barmhertighet efter tu eller tre wittnen; huru mycket större näpst, menen I, förtjenar den, som Guds Son förtrampar och testamentets blod såsom orent aktar, genom hwilket han helgad är, och försmädar nådens Ande?

Ebr. 12: 15. Sen till, att ingen försummar Guds nåd.

307. Huru böra wi anse nattwardens begående på sotsängen?

Nattwardens begående på sotsängen böra wi icke anse såsom en nödwändig beredelse till döden, ty dertill böra wi dagligen wara beredda, utan såsom ett nåderikt medel till wår tros styrka och wårt hjertas tröst i den sista striden.

Lofwad ware Herren ifrån nu allt intill ewighet. Amen.

Hustaflan.

1. För biskopar och predikanter.

1 Tim. 3: 2—6; Tit. 1: 9. En biskop skall wara ostrafflig, en hustrus man, wakande, nykter, sedig, gästgifware, läraktig; ingen drinkare, icke bitter, icke snikeu efter slem winning, utan mild, icke trätosam, icke girig; den sitt hus wäl förestår, den der lydiga barn hafwer med all ärlighet; icke nykristen; — den der håller sig wid det ord, som wißt är och lära kan; på det han må mägtig wara att förmana genom helsosam lärdom och öfwerwinna dem, som deremot säga.

2 Tim. 2: 15. Winnlägg dig att bewisa dig Gud en bepröfwad och ostrafflig arbetare, som rätt delar sanningens ord.

1 Tim. 6: 11. Far efter rättfärdigheten, gudaktigheten, tron, kärleken, tålamod, saktmod.

1 Tim. 4: 12, 16. War de trogna en eftersyn i ord, i umgängelse, i kärlek, i andan, i tron, i kyskhet. Haf akt på dig sjelf och på lärdomen, blif i dessa stycken; ty om du så gör, frälsar du dig sjelf och dem, som dig höra.

2 Tim. 4: 2. Predika ordet, håll uppå i tid och i otid, straffa, truga, förmana med all saktmodighet och lärdom.

1 Petr. 5: 1—3. Presterna, som äro ibland eder, förmanar jag, som ock är en prest och wittne till Kristi pina och delaktig i den härlighet, som uppenbaras skall: föden Guds hjord, som är ibland eder, och hafwen akt på honom, icke nödige utan sjelfwiljande, icke för slem winnings skull utan af en god wilja, icke heller såsom herrar öfwer sitt folk, utan waren hjorden till efterdömelse.

2. För åhörare.

Ebr. 13: 7. Tänken på edra lärare, de eder Guds ord sagt hafwa, och efterföljen deras tro.

1 Kor. 9: 14. Så hafwer ock Herren skickat, att de, som förkunna evangelium, skola ock hafwa sin näring af evangelium.

Gal. 6: 6. Den som underwisad warder med ordet, han dele allt godt med honom, som honom underwisar.

1 Tim. 5: 17, 18. De prester, som wäl förestå, skall man hålla wara dubbel heder wärda, mest dem som arbeta i ordet och lärdomen. Ty Skriften säger: Du skall icke binda munnen till på oxen, som tröskar; och: En arbetare är sin lön wärd.

Ebr. 13: 17. Waren edra lärare lydige och följen dem, ty de waka öfwer edra själar, såsom de der räkenskap göra skola; på det de må göra det med fröjd och icke med suckan, ty det är eder icke nyttigt.

Jak. 1: 22. Waren ordets görare, och icke allenast hörare, bedragande eder sjelfwa.

3. För kyrkotjenare.

Apg. 6: 2—5. De tolf kallade hela hopen af lärjungarna till sammans och sade: Det är icke tillbörligt, att wi skola öfwergifwa Guds ord, och akta hwad på bordet komma skall. Söken för den skull ut, käre bröder, sju män af eder, som godt rykte hafwa och fulle äro med den Helige Ande och wisdom; dem wilja wi befalla detta ärandet. Men wi wilja akta på bönen och att förkunna Guds ord. Och det talet täcktes wäl hela hopen.

1 Tim. 3: 8—13. Sammalunda ock tjenarena (d. ä. diakonerna) skola ärlige wara, icke twetalige, icke drinkare, icke snikne efter slem winning, hållande trons hemlighet med ett rent samwete. Och de skola först försökas; och sedan skola de tjena, när ingen kan straffa dem. Deras hustrur sammaledes skola ock ärliga wara, icke förtalerskor, nyktra, trofasta i all ting. Tjenarena skola wara en hustrus män, de sina barn wäl förestå och sina egna hus. Ty de der wäl tjena, förwärfwa sig ett godt uppsteg och mycken tröst i tron, som är i Kristus Jesus.

4. För werldslig öfwerhet.

Rom. 13: 1—4. Hwar och en ware öfwerheter, som wäldet hafwer, underdånig; ty ingen öfwerhet är utan af Gud; den öfwerhet som är, hon är skickad af Gud. Derföre ho sig sätter emot öfwerheten, han sätter sig emot Guds skickelse; men de som sätta sig

deremot, de skola få en dom öfwer sig. Ty de, som wäldet hafwa, äro icke dem till räddhåga, som wäl göra, utan dem som illa göra. Will du icke frukta för öfwerheten, så gör det godt är, så får du pris af honom; ty han är Guds tjenare dig till godo. Men gör du det ondt är, så må du rädas; ty han bär icke swärdet förgäfwes, utan han är Guds tjenare, en hämnare honom till straff, som illa gör.

5. För undersåtar.

Matt. 22: 21. Gifwen kejsaren det kejsaren tillhörer, och Gud det Gud tillhörer.

Rom. 13: 1—7. Hwar och en ware öfwerheten, som wäldet hafwer, underdånig; ty ingen öfwerhet är utan af Gud m. m. För den skull måste man wara underdånig, icke allenast för straffets skull, utan ock för samwetets skull. Derföre måsten I ock gifwa skatt; ty de äro Guds tjenare, som sådant skola sköta. Så gifwen nu hwar och en det I pligtige ären: dem skatt, som skatt bör; dem tull, som tull bör; dem rädsla, som rädsla tillhörer; dem heder, som heder tillhörer.

1 Petr. 2: 13, 14. Waren underdånige all menskelig ordning för Herrens skull, ehwad det är konungen, såsom den öfwersta, eller befallningsmännerna, såsom de der sände äro af honom, de onda till straff och de goda till pris.

1 Tim. 2: 1, 2. Så förmanar jag nu, att man för all ting hafwer böner, åkallan, förböner och tack-

sägelse för alla menniskor, för konungar och för all öfwerhet; på det wi måga lefwa uti ett roligt och stilla lefwerne i all gudaktighet och ärlighet.

Tit. 3: 1. Förmana dem, att de äro förstarne och öfwerheten underdånige och lydige.

6. För gifta män.

1 Petr. 3: 7. I män, bon när edra hustrur med förnuft och gifwen det qwinliga kärilet, såsom det der swagast är, sin ära, såsom ock medarfwingar till lifwets nåd; på det edra böner icke blifwa förhindrade.

Kol. 3: 19. I män, älsken edra hustrur och waren icke bittre emot dem.

Ef. 5: 25, 28, 29. I män, älsken edra hustrur, såsom ock Kristus älskade församlingen och hafwer utgifwit sig sjelf för henne. Så skola ock männerna älska sina hustrur såsom sina egna kroppar. Den sin hustru älskar, han älskar sig sjelf. Ty ingen hafwer någon tid hatat sitt eget kött, utan hellre föder och fodrar det, såsom ock Herren församlingen.

7. För gifta qwinnor.

1 Petr. 3: 1—6. Hustrurna ware sina män underdåniga, på det ock de, som icke tro på ordet, måga af hustrurnas umgängelse utan ord blifwa wunne, när de förmärka eder kyska umgängelse med fruktan; hwilkas prydning icke skall wara utwärtes med flätadt hår eller kringhängande guld eller kostliga kläder, utan

om den fördolda menniskan i hjertat är utan wank med saktmodig och stilla anda, det är kosteligt för Gud. Ty i så måtto hafwa ock de heliga qwinnor fordom prydt sig, de der satte sitt hopp till Gud och woro sina män underdåniga; såsom Sara war lydig Abraham, kallande honom herre; hwilkens döttrar I wordna ären, om I wäl gören och ären icke så förfärade.

Ef. 5: 22—24. Hustrurna ware sina män underdåniga, såsom Herren; ty mannen är hustruns hufwud, såsom ock Kristus är församlingens hufwud. Såsom nu församlingen är underdånig Kristus, så skola ock hustrurna uti all ting wara sina män underdåniga.

Tit. 2: 4, 5. Qwinnorna böra älska sina män, hafwa sina barn kära, wara sediga, kyska, husaktiga, fromma, sina män underdåniga; på det Guds ord icke skall försmädadt warda.

8. För föräldrar.

Ef. 6: 4. I fäder, reten icke edra barn till wrede, utan uppföden dem i tukt och Herrens förmaning.

Es. 38: 19. Fadern skall lära barnen Herrens sanning.

Ordspr. 19: 18. Tukta din son, medan något hopp är.

9. För barn.

Ef. 6: 1—3. I barn, waren höriga edra föräldrar i Herren, ty det är rättwist. **Hedra din fader**

och **moder**, hwilket är det första bud, som löfte med sig hafwer: **på det dig skall wäl gå och du må blifwa långlifwad på jorden.**

Kol. 3: 20. I barn, waren edra föräldrar lydiga i all ting, ty det täckes wäl Herren.

Ordspr. 23: 25. Låt din fader och din moder glädja sig.

Ordspr. 19: 13. En galen son är sin faders sorg.

Ordspr. 1: 8. Hör din faders tuktan och öfwergif icke din moders bud.

10. För husfäder och matmödrar.

Kol. 4: 1. I herrar, hwad lika och rätt är, det bewisen tjenarena, wetande, att I hafwen ock en Herre i himmelen. Ef. 6: 9.

Luk. 10: 7. Arbetaren är sin lön wärd.

5 Mos. 24: 14. Du skall icke förhålla lönen för den, som torftig och fattig är.

Jak. 5: 4. Si, arbetarenas lön, som edert land afbergat hafwa, hwilken I dem swikligen ifrån haft hafwen, ropar; och deras rop, som afbergade, är inkommet i Herren Zebaots öron.

11. För tjenstefolk.

Ef. 6: 5—8. I tjenare, waren hörige edra lekamliga herrar med räddhåga och bäfwan i edert hjertas enfaldighet, såsom Kristus; icke tjenande allena för ögonen, såsom menniskor till wilja, utan såsom Kristi

tjenare, görande det Gud will utaf hjertat; wetande, att hwad godt hwar och en gör, det skall han igenfå af Herren, ehwad han är tjenare eller fri.

1 Petr. 2: 18. I tjenare, waren underdånige edra herrar med all fruktan, icke allenast de goda och saktmodiga, utan ock de genwördiga.

Tit. 2: 9, 10. Förmana tjenarena, att de äro sina herrar underdånige och uti all ting behaglige, icke genswarige, icke otrogne, utan all god trohet bewisande; på det de måga pryda Guds wår Frälsares lärdom i alla stycken.

12. För ungt folk.

Pred. 12: 1. Tänk uppå din Skapare i din ungdom.

1 Petr. 5: 5, 6. I unge, waren de gamle underdånige. Waren alle inbördes hwar annan underdånige och hållen eder hårdt wid ödmjukheten; ty Gud står emot de högfärdiga, men de ödmjuka gifwer han nåd. Så ödmjuken eder nu under Guds mägtiga hand, på det han eder upphöjer i sinom tid.

Ordspr. 4: 23. Bewara ditt hjerta med all flit, ty derutaf går lifwet.

Ordspr. 1: 10. Min son, om skalkar locka dig, så följ icke.

Gal. 6: 7. Hwad menniskan sår, det skall hon ock uppskära.

13. För enkor.

1 Tim. 5: 5, 6. Den som en rätt enka och ensam är, hon sätter sitt hopp till Gud och blifwer alltid i böner och åkallan natt och dag; men den som lefwer i wällust, hon är lefwande död.

14. För alla kristna.

Rom. 13: 9. Du skall älska din nästa som dig sjelf.

Matt. 7: 12. Allt det I nu wiljen menniskorna skola göra eder, det gören I ock dem.

1 Tim. 2: 1. Så förmanar jag nu, att man för all ting hafwer böner, åkallan, förböner och tacksägelse för alla menniskor.

Rom. 12: 9—18. Kärleken ware utan skrymtan; haten det onda, blifwande wid det godt är. Waren hwar med annan wänlige uti broderlig kärlek; den ene förekomme den andre med inbördes heder. Waren icke tröge i det I hafwen för händer; waren brinnande i anden; skicken eder efter tiden. Waren glade i hoppet, tålige i bedröfwelsen, hållen på bedja. Delen edert till de heliges nödtorft; herbergeren gerna. Talen wäl om dem, som gå efter edert argaste; talen wäl och önsken dem intet ondt. Glädjens med dem, som glade äro; och gråten med dem, som gråta. Ens tillsinnes med hwar annan; hållen icke mycket af eder sjelfwa, utan hållen eder lika wid dem, som ringa äro; hållen eder icke sjelfwa för kloka. Gören ingen ondt

för ondt; winnläggen eder om det, som ärligt är inför hwar man. Om möjligt är, så mycket som till eder står, så hafwen frid med alla menniskor.

När hwar och en sin syßla sköter,
så går allt wäl, ehwad oß möter.

Morgon- och Afton-bön.

Morgonbön.

Om morgonen, när du uppstår, skall du sålunda öfwerantwarda dig åt Gud och säga:

I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Läs derefter, på knä eller stående, Tron och Fader wår; will du, så må du dertill läsa denna lilla bön:

Jag tackar dig, Gud, min käre himmelske Fader, genom Jesus Kristus, din älskade Son, att du i denna natt skyddat mig för all skada och farlighet, och beder dig, att du wille förlåta mig alla mina synder och i denna dag nådeligen bewara mig för synder och allt ondt, så att mitt lefwerne och alla mina gerningar må wara dig behagliga; ty jag befaller mig med kropp och själ och allt i dina händer. Din helige ängel ware

med mig, att den onde fienden icke får någon magt med mig. Amen.

Sedan sjung en psalm, såsom om Tio Guds Bud eller hwad din andakt bjuder; och gå sedan med godt mod till ditt arbete.

Aftonbön.

Om aftonen, när du går till sängs, skall du sålunda öfwerantwarda dig åt Gud och säga:

I Faderns och Sonens och den Helige Andes namn. Amen.

Läs derefter, på knä eller stående, Tron och Fader wår; will du, så må du dertill läsa denna lilla bön:

Jag tackar dig, Gud, min käre himmelske Fader, genom Jesus Kristus, din älskade Son, att du i denna dag skyddat mig för all skada och farlighet, och beder dig, att du wille förlåta mig alla mina synder och i denna natt nådeligen bewara mig för synder och allt ondt; ty jag befaller mig med kropp och själ och allt i dina händer. Din helige ängel ware med mig, att den onde fienden icke får någon magt med mig. Amen.

Bordsböner

Wälsignelse till bords.

Allas ögon lita till dig, Herre, och du gifwer dem mat i sin tid. Du upplåter din milda hand, och allt

det, som lefwer, mättar du till behaglighet. Ära ware Fadern och Sonen och den Helige Ande, såsom det warit af begynnelsen, nu och alltid ifrån ewighet till ewighet. Amen.

Fader wår m. m.

Wälsigna oß, Herre Gud, himmelske Fader, och dessa dina gåfwor, som wi af din gifmilda godhet till oß taga; genom din Son, Jesus Kristus, wår Herre. Amen.

Tacksägelse efter måltid.

Tacken Herren, ty han är god och hans godhet warar i ewighet. Han gifwer allt lefwande sin näring, den åt boskapen sitt foder gifwer, åt de unga korparne, som ropa till honom. Han hafwer ingen lust till hästars starkhet, icke heller behag till någon mans ben. Herren hafwer behag till dem, som frukta honom, dem som uppå hans godhet hoppas.

Fader wår m. m.

Wi tacka dig, käre himmelske Fader, för alla dina wälgerningar, du som lefwer och regerar i ewighet. Amen.

Nicenska Trosbekännelsen.

(SYMBOLUM NICÆNUM.)

Jag tror på En Gud, allsmägtig Fader, skaparen af himmel och jord och allt det som synligt och osynligt är.

Och på En Herre Jesus Kristus, Guds enfödde Son, af Fadern född före hela werlden, Gud af Gud, Ljus af Ljus, sann Gud af sann Gud, född och icke skapad, af samma wäsende med Fadern, genom hwilken allt är skapadt. Hwilken för oß menniskor och för wår salighets skull nedersteg af himmelen, och tog mandom genom den Helige Ande af jungfru Maria och wardt menniska; blef ock för oß korsfäst under Pontius Pilatus, död och begrafwen; och på tredje dagen uppstånden efter Skrifterna; och uppfor till himlen, sitter på Faderns högra hand, dädan igenkommande med härlighet till att döma lefwande och döda, på hwilkens rike ingen ände wara skall.

Och på den Helige Ande, Herren och lifgifwaren, hwilken af Fadern och Sonen utgår; den tillika med Fadern och Sonen tillbeden och ärad warder; den genom profeterna talat hafwer.

Och en, helig, allmännelig och apostolisk kyrka.

Jag bekänner en döpelse till syndernas förlåtelse; och förwäntar de dödas uppståndelse och den tillkommande werldens lif. Amen.

Atanasianska Trosbekännelsen.

(SYMBOLUM ATHANASII.)

Hwilken som will salig warda, han skall för all ting hafwa den allmänneliga kristliga tron.

Den henne icke fullkomlig och ren håller, han blifwer utan twifwel förtappad ewinnerligen.

Så är nu detta den allmänneliga tron, att wi dyrka En Gud i tre personer och tre personer i en enda Guddom,

Hwarken sammanblandande personerna eller åtskiljande det Guddomliga wäsendet.

Ty en annan är Faderns person, en annan Sonens, en annan den Helige Andes.

Men Faderns och Sonens och den Helige Andes Guddom är en, jemlik i härlighet, af samma ewiga majestät.

Sådan som Fadern är, sådan är Sonen, sådan är ock den Helige Ande.

Oskapad är Fadern, oskapad Sonen, oskapad den Helige Ande.

Omätlig är Fadern, omätlig Sonen, omätlig den Helige Ande.

Ewig är Fadern, ewig Sonen, ewig den Helige Ande;

Och likwäl äro icke tre ewiga, utan en ewig:

Såsom ock icke tre oskapade eller tre omätliga, utan en oskapad och en omätlig.

Sammalunda är Fadern allsmägtig, Sonen allsmägtig, den Helige Ande allsmägtig;

Och likwäl icke tre allsmägtiga, utan en allsmägtig.

Så är ock Fadern Gud, Sonen Gud, den Helige Ande Gud;

Och likwäl icke tre Gudar, utan är det En Gud.

Alltså är Fadern Herre, Sonen Herre, den Helige Ande Herre;

Och likwäl icke tre Herrar, utan En Herre.

Ty såsom wi måste efter kristlig sanning bekänna hwar person för Gud och Herre:

Så kunna wi icke i den kristliga tron nämna tre Gudar och tre Herrar.

Fadern är af ingen hwarken gjord, skapad, eller född.

Sonen är af Fadern allena, icke gjord, icke skapad, utan född.

Den Helige Ande är af Fadern och Sonen, icke gjord, eller skapad, eller född, utan utgående.

Så är nu en Fader, icke tre Fäder; en Son, icke tre Söner; en Helig Ande, icke tre Helige Andar.

Och i denna Treenighet är ingendera den förste eller den siste, ingen den störste eller den minste;

Utan alla tre personerna äro med hwar andra lika ewiga och lika stora:

Så att alldeles, såsom nu sagdt är, tre personer skola dyrkas i En Guddom och En Gud i tre personer.

Den som nu will warda salig, han måste tänka så om de tre personerna i Guddomen.

Men det är af nöden till ewig salighet, att äfwen stadeligen tro wår Herres Jesu Kristi mandomsannammelse.

Således är det en rätt tro, att wi tro och bekänna, att wår Herre Jesus Kristus, Guds Son, är både Gud och menniska:

Gud är han, af Faderns wäsende, född före all tid, och menniska är han, af moderns natur, född i tiden;

Fullkomlig Gud, fullkomlig menniska med förnuftig själ och mensklig lekamen;

Jemlik Fadern efter Guddomen, och mindre än Fadern efter mandomen.

Och ändock han är Gud och menniska, så är han likwäl icke twå, utan en Kristus.

En är han, dock icke så, att Guddomen är förwandlad i mandomen, utan Guddomen hafwer antagit mandomen;

Ja, han är alldeles en, dock icke att de twå naturerna äro sammanblandade, utan han är en enda person.

Ty såsom kroppen och själen äro en menniska, så är ock Gud och menniskan en Kristus.

Hwilken pint är för wår salighet, nederstigen till helwetet, på tredje dagen uppstånden ifrån de döda,

Uppfaren till himlen, sitter på allsmägtig Guds Faders högra hand,

Dädan igenkommande till att döma lefwande och döda.

Uti hwilkens tillkommelse alla menniskor måste åter uppstå med sina kroppar,

Och skola göra räkenskap för sina egna gerningar:

Och de som godt hafwa gjort, skola ingå i det ewiga lifwet; men de som ondt hafwa gjort, i den ewiga elden.

Detta är den allmänneliga kristliga tron; och den som henne icke fast och stadigt tror, han kan icke warda salig.

Augsburgiska Bekännelsen

ELLER

Den kristliga trons förnämsta artiklar.

Första Artikeln.

Om Gud och tre personer i gudomen.

Guds församling hos oss lärer och håller endrägtigt, att det nicænska mötets beslut om *ett gudomligt väsen och tre personer* visserligen är sant och skall utan allt tvifvelsmål tros och bekännas. Nämligen att det gudomliga väsendet är ett, som både kallas och är Gud, evig, andlig, odelbar, af omätlig makt, vishet och godhet, skaparen och uppehållaren af allting, synligt och osynligt. Och äro dock tre personer af samma väsen och makt, lika eviga, Fadern, Sonen och den helige Ande. Det ordet *person* brukas ock hos oss i samma betydelse, som de gamle kyrkolärarne hafva i denna sak brukat det, nämligen att det betecknar icke någon del eller egenskap hos en annan, utan det som består i sig sjelft.

Fördenskull fördömer vår församling alla kätterier, som äro uppkomna emot denna artikel. Såsom Manichæerna, hvilka hafva upptänkt två gudar, en god och en ond, likaså Valentinianerna, Arianerna, Eunomianerna, Muhammedanerna och alla dylika. Desslikes fördömas Samosatenerna, de gamla och de nya, hvilka häftigt föregifva, att det är allenast en person i gudomen, samt falskt och ogudaktigt med kloka ord lära om Ordet och den helige Ande, att de icke äro särskilda personer, utan att ordet betyder endast ett uttaladt ord och att Anden icke är annat än en skapad lifskraft i tingen.

Andra Artikeln.

Om arfsynden.

Likaledes läres, att efter Adams fall alla människor, som naturligen aflas och födas, *födas med synd*, det är utan gudsfruktan, utan förtröstan till Gud och med ond begärelse, samt att denna *sjukdom* eller *arfsynd* är sannerligen synd, hvilken ock nu fördömer och medför en evig död för alla, hvilka icke varda födde på nytt genom dopet och den helige Ande.

Här fördömas Pelagianerna och andre, hvilka neka arfsynden vara någon synd, och hvilka, på det de må kunna förringa den ära, som tillhör Kristus för hans förtjenst och välgerningar, föregifva, att människan kan blifva rättfärdig inför Gud af förnuftets egna krafter.

Tredje Artikeln.

Om Kristi person, ämbete och välgerningar.

Likaledes läres, att *Ordet*, det är *Guds Son*, har antagit *mänsklig natur* i jungfru Marias lif, på det att tvänne naturer, den gudomliga och den mänskliga, skulle varda oskiljaktigt förenade i en person, en Kristus, som sannerligen är Gud och sannerligen är människa, född af jungfru Maria, sannerligen pint, korsfäst, död och begrafven, på det att han skulle försona Fadern med oss och vara ett offer, icke allenast för arfsynden utan ock för alla människors verksynder. Han densamme, nederfor ock till helvetet, uppstod sannerligen på tredje dagen, uppfor sedan till himmelen, att han skulle sitta på Fadrens högra hand och regera till evig tid och hafva herradöme öfver allt skapadt samt helga dem, som tro på honom, i det han sänder dem den helige Ande uti deras hjertan, hvilken skall regera, hugsvala, lifaktiggöra och försvara dem emot djefvulen och syndens kraft. Den samme Kristus skall ock återkomma uppenbarligen, till att döma lefvande och döda m. m. efter den Apostoliska trosbekännelsen.

Fjerde Artikeln.

Om rättfärdiggörelsen.

Likaledes läres, att menniskan icke kan *varda rättfärdig inför Gud genom sina egna krafter*, för-

tjenster eller gerningar, utan hon varder rättfärdig förklarad af nåd för Kristi skull genom tron, när hon tror sig varda tagen till nåd, och att synderna varda henne förlåtna för Kristi skull, hvilken med sin död har tillfyllestgjort för våra synder. Denna tro *tillräknar* Gud till rättfärdighet i sin åsyn. Rom. 3: 4.

Femte Artikeln.

Om tron och predikoämbetet.

På det vi må erhålla denna tro, *är predikoämbetet instiftadt, genom hvilket evangelium förkunnas och sakramenten utdelas.* Ty genom ordet och sakramenten såsom genom instrument och medel gifves den helige Ande, som verkar tron, hvarest och när det behagar Gud, uti dem, som höra evangelium, nämligen att Gud icke för vår förtjenst utan för Kristi skull rättfärdiggör dem, som tro sig för Kristi skull varda tagne till nåd.

Här fördömas Anabaptisterna, eller vederdöparne, och andre, som mena och föregifva, att människan kan undfå den helige Ande utan det yttre ordet allenast genom sina egna förberedelser och gerningar.

Sjette Artikeln.

Om den nya lydnaden.

Likaledes läres, *att denna tro bör bära goda frukter,* och att vi äro pligtige göra goda gerningar, som äro af Gud befalde och det för Guds viljas skull, men icke på det vi skola tilltro oss igenom sådana gerningar förtjena rättfärdiggörelsen inför Gud. Förty syndernas förlåtelse och rättfärdiggörelse anammas med tron, såsom Kristi egna ord vittna: *När I hafven gjort allt detta, så sägen: vi äro onyttiga tjenare.* Det samma lära ock de gamle kyrkolärarne. Ty Ambrosius säger: Detta är beslutadt af Gud, att den som tror på Kristus skall varda salig, utan gerning, genom tron allena, utan förtjenst undfående syndernas förlåtelse.

Sjunde Artikeln.

Om Guds församling.

Likaledes läres, att det är en *helig församling,* hvilken ock alltid skall förblifva. Och är Guds för-

samling de heligas samfund, i hvilket evangelium rätt läres och sakramenten rätt förvaltas. Och till Guds församiings sanna enhet är nog att vara samdrägtig i evangelii lära och sakramentens förvaltning. Och är icke af nöden, att allestädes skola vara lika människostadgar, kyrkoseder eller ceremonier af människor stiftade, såsom Paulus säger: En tro, ett dop, en Gud och allas vår Fader m. m.

Åttonde Artikeln.

Hvad Guds församling är och hvaruti predikoämbetets kraft består.

Ändock *Guds församling* egentligen är de heligas och rätte troendes samfund, dock medan uti detta lifvet många skrymtare och ogudaktige äro med dem inblandade, derför är medgifvet att bruka sakramenten, äfven då de genom ogudaktige förvaltas, efter Kristi egna ord: På Mose stol sitta de skriftlärde och fariseer m. m.

Likaledes att ordet och sakramenten på grund af Kristi förordning och befallning äro kraftiga, ändock de igenom ogudaktiga personer varda förkunnade och utdelade.

Här fördömas Donatisterna och andra sådana, hvilka neka vara medgifvet att bruka de ogudaktigas tjenst i församlingen och mena, att den tjenst, som sker af ogudaktiga personer, är onyttig och kraftlös.

Nionde Artikeln.

Om dopet.

Om *dopet* läres, att det är nödvändigt till saligheten, och att Guds nåd genom dopet tillbjudes och gifves, samt att man skall döpa små barn, hvilka genom dopet åt Gud öfverantvardade blifva upptagne i Guds nåd.

Här fördömas Wederdöparne, hvilka ogilla barnens dop och föregifva att barnen utan dopet kunna varda salige.

Tionde Artikeln.

Om Herrens nattvard.

Om *Herrens nattvard* läres, att Kristi lekamen och blod sannerligen äro tillstädes och utdelas i Herrens nattvard åt alla dem som der äta och dricka.

Derför varda ock de ogillade och förkastade, som annorlunda lära.

Elfte Artikeln.

Om skriftermål och aflösning.

Om *skriftermål* läres, att man skall i församlingen bibehålla enskildt skriftermål, ehuru det icke är af nöden, att man uppräknar alla sina synder, förty det är alldeles omöjligt, enligt psalmen: Ho kan märka, huru ofta han bryter?

Tolfte Artikeln.

Om syndabot och bättring.

Om *syndabot* läres, att de, som efter dopet äro fallne i synd, kunna undfå syndernas förlåtelse, på hvad tid som helst de omvända sig, och att Guds församling bör meddela sådana, som göra bot och bättring, aflösning och syndernas förlåtelse. En rätt syndabättring består egentligen i dessa två stycken: det första, att man har en hjertans ånger och förskräckelse uti samvetet, sedan synden är känd, det andra är tron, som man bekommer af evangelium eller aflösningen och som tror, att synderna varda förlåtna för Kristi skull, och som hugsvalar samvetet och befriar det från förskräckelsen. Sedan böra goda gerningar efterfölja, som äro bättringens frukt.

Här fördömas Vederdöparne, som neka, att de, som en gång äro vordne rättfärdige, kunna förlora den helige Ande; hvilka ock föregifva, att några uti detta lifvet kunna komma till en så stor fullkomlighet, att de icke kunna synda.

Äfven fördömas Novatianerna, hvilka icke ville tillstädja, att de, som efter dopet hade fallit i synd och sedan bättrade sig, skulle få aflösning. Sammalunda förkastas ock de, som lära, att syndernas

förlåtelse icke gifves genom tron, utan bjuda, att man skall förtjena Guds nåd genom våra egna tillfyllestgörelser.

Trettonde Artikeln.

Om sakramentens nytta och gagn.

Om *sakramentens nytta och gagn* läres, att sakramenten äro stiftade icke allenast derför, att de skola varda kännemärken, som skilja de kristne från andra människor, utan att de fastmer skola vara tecken och vittnesbörd om Guds vilja emot oss, och förordnade till att uppväcka och stadfästa tron uti dem, som bruka sakramenten. Derför skola sakramenten brukas så, att tron der är tillstädes, som tror Guds löften, hvilka genom sakramenten blifva tillbjudna och för ögonen stälda.

Derför fördömas de, som lära, att sakramenten rättfärdiggöra "ex opere operato," det är allenast för det utvärtes brukets skull, hvilka ock lära, att tron, som tror syndernas förlåtelse, icke är nödvändig vid sakramentens bruk.

Fjortonde Artikeln.

Om predikoämbetet.

Om *predikoämbetet* läres, att ingen bör i Guds församling offentligen lära och predika, ej heller förvalta sakramenten, med mindre han är dertill offentligen kallad.

Femtonde Artikeln.

Om ceremonier eller kyrkoordningar, af människor stiftade.

Om *kyrkoordningar* läres, att de ceremonier skola bibehållas, som utan synd kunna behållas och äro nyttiga till frid och god ordning i Guds församling, såsom vissa helgdagar, högtidsdagar och annat sådant.

Dock bör folket om dylika ting undervisas, på det icke samveten må betungas, såsom vore en sådan utvärtes gudstjenst till saligheten. De varda också underviste, att alla människostadgar, som äro instiftade för att blidka Gud, förtjena Guds

nåd och tillfyllestgöra för synderna, äro tvärtemot evangelium och trons lära. Hvarför ock klosterlöften och stadgar om åtskillig mat och dagar m. m., upptänkte till att förtjena Guds nåd och tillfyllestgöra för synderna, äro alldeles onyttiga och strida emot evangelium.

Sextonde Artikeln.

Om verldslig öfverhet.

Om *verldslig öfverhet* läres, att alla verldsliga dock lagliga ordningar äro Guds goda verk, och att det är de kristna tillåtet att innehafva öfverhetsämbete, skipa lag och rätt, döma saker efter kejserlig lag och eget lands lag, bestämma rättvist straff, föra rättmätigt krig, göra krigstjenst, uppgöra lagligt kontrakt, hålla egendom, aflägga ed, när öfverheten det fordrar, samt ingå äktenskap.

Här fördömas Vederdöparne, som förbjuda de kristne att innehafva sådana borgerliga ämbeten.

Äfven fördömas de, som sätta den evangeliska fullkomligheten icke i gudsfruktan och tron, utan deruti, att man öfvergifver sitt borgerliga kall och ämbete, ty evangelium lärer den eviga, hjertats rättfärdighet. Emellertid förstör icke evangelium verldslig ordning och hushållning, utan fordrar på det högsta, att man skall bibehålla dem såsom Guds ordningar och uti sådana stånd bevisa kärleken. Derför äro de kristne skyldige att lyda sin öfverhet och lagarne, men der öfverheten befaller att synda, der måste man mera lyda Gud än människor. Apg. 5: 29.

Sjuttonde Artikeln.

Om Kristi återkomst till domen.

Desslikes läres, att *Kristus skall på den yttersta dagen synligen komma till att döma* och uppväcka alla döda, gifva de gudfruktige och utvalde evigt lif och oändlig glädje, men fördöma de ogudaktiga människorna och djeflarne, att de utan återvändo skola pinas.

Här fördömas Vederdöparne, som mena, att straffet skall för de ogudaktiga och förtappade människorna och djeflarne taga en ända.

Likaledes fördömas äfven andra, hvilka nu utsprida judiska meningar, att förrän de dödas uppståndelse sker, skola de gudfruktiga intaga hela jordens rike, sedan de ogudaktige allestädes blifvit undertryckte.

Adertonde Artikeln.

Om människans fria vilja.

Om *fria viljan* läres, att människans vilja har någon frihet till att göra utvärtes rättfärdighet och utvälja de ting, som hon med sitt förnuft kan begripa, men förutan den helige Ande har hon ingen kraft till att fullborda den rättfärdighet, som gäller inför Gud, eller den andliga rättfärdigheten; ty den naturliga människan kan icke begripa det som Guds Ande tillhörer, utan den andliga rättfärdigheten sker i hjertat, när den helige Ande undfås genom ordet. Detta lär ock Augustinus med tydliga ord i den tredje boken "Hypognosticon: Vi bekänna, att i alla människor är en fri vilja, som har väl ett naturligt förstånd, dock icke så, att det har förmåga att utan Gud begynna eller fullborda något i de ting, som Gudi tillhöra, utan allena i detta timliga lifvets göromål, både goda och onda. Det goda kallar jag det, som kommer af det goda, som naturen förmår, hvilket är att vilja arbeta ute på åkern, vilja äta och dricka, vilja hafva vänner, vilja hafva kläder, vilja bygga hus, vilja taga sig hustru, uppföda boskap, lära någon konst i åtskilliga och nyttiga saker, vilja allt det goda, som hör till det timliga lifvet, hvilket dock alltsammans icke kan vidmakthållas utan Guds nådiga styrelse, ty i sanning af honom och genom honom är allt detta och har sin begynnelse. Men det onda kallar jag att vilja dyrka afgudar, vilja begå mord m. m.

Här fördömas Pelagianerna och andra, hvilka lära, att vi utan den helige Ande allenast af våra naturliga krafter kunna älska Gud öfver allting och hålla Guds bud både med utvärtes och invärtes krafter. Förty ändock naturen kan i någon mån utföra yttre gerningar (ty hon kan afhålla sina händer från tjufveri, från mandråp), likväl kan hon icke af sig sjelf åstadkomma den invärtes hörsam-

heten, som är att frukta Gud, förtrösta på Gud, lefva kyskt, vara tålig m. m.

Nittonde Artikeln.

Om syndens orsak.

Om *syndens orsak* läres, att ändock Gud skapar och vidmakthåller naturen, så är dock rätta orsaken till synden de ondas, nämligen djefvulens och de ogudaktigas vilja, som vänder sig bort ifrån Gud, till hvilket affall Gud icke medhjelper, såsom Kristus säger hos Johannes i det 8:de kap.: Då han talar lögnen, talar han af sitt eget.

Tjugonde Artikeln.

Om rättfärdigheten och goda gerningar.

De våra anklagas falskeligen, att de förbjuda *goda gerningar.* Ty våra lärares böcker, som afhandla tio Guds bud och andra skrifter af liknande innehåll, vittna, att de hafva framstält nyttiga lärdomar om allehanda detta lifvets kall och ämbeten och hvilka lefnadskallelser samt hvilka gerningar i hvarje kallelse behaga Gud.

Derom hafva predikanterna fordom lärt litet och allenast tvingat folket till barnsliga och onödiga gerningar, såsom till vissa helgdagar, vissa fastedagar, brödraskap, pilgrimsresor, helgons dyrkan, rosenkransar, munklefverne och annat sådant.

Häruti begynna nu våra motståndare att lära annorlunda, sedan de af de våra äro förmanade, och nu berömma de icke så högt som förut sådana onyttiga gerningar. Derutöfver begynna de nu ock tala om tron, om hvilken förr alls intet vardt predikadt. De lära, att vi rättfärdiggöras icke blott genom gerningar, utan de sammanbinda tro och gerningar och lära, att vi genom tro och gerningar rättfärdiggöras. Denna lära är drägligare än den förra och kan gifva mera tröst än deras gamla lära.

Eftersom nu denna *lära om tron,* hvilket bör vara den förnämsta i kyrkan, i så lång tid varit okänd; såsom alla måste bekänna, att om trons rättfärdighet varit den djupaste tystnad i predik-

ningar, allenast den läran om goda gerningar har i församlingarna blifvit drifven. Derför hafva våra predikanter sålunda undervist Guds församling *om tron.*

För det första, att våra gerningar icke kunna försona Gud eller förtjena syndernas förlåtelse, Guds nåd och rättfärdiggörelsen, utan sådant bekomma vi allena genom tron, när vi tro oss blifva till nåd upptagna för Kristi skull, som allena är satt till Medlare och Nådastol, genom hvilken Gud Fader varder försonad. Derför den som tror sig med gerningar förtjena Guds nåd, han föraktar Kristi förtjenst och nåd och söker med sina egna krafter vägen till Gud utan Kristus, ändock Kristus om sig sjelf säger hos Johannes i 14: 6: "*Jag är vägen, sanningen och lifvet.*"

Denna lära om tron afhandlas hos aposteln Paulus allestädes; Ef. 2: 8.: *Af nåden ären I frälste genom tron, och det icke af eder, Guds gåfva är det; icke af gerningar,* m. m. Men på det ingen skall listigt föregifva, att vi hafva upptänkt någon ny uttydning af Pauli ord, har hela denna sak kyrkofädernas vittnesbörd för sig, ty Augustinus försvarar med många skrifter nåden och trons rättfärdighet mot gerningarnas förtjenster. Det samma lärer ock Ambrosius i boken "De vocatione gentium" och annorstädes. Ty så säger han i "De vocatione gentium": Den förlossning, som är skedd genom Kristi blod blefve föraktad och människogerningarnas förtjenst vore icke ringare än Guds barmhertighet, om rättfärdiggörelsen, hvilken sker af Guds nåd, skulle tillräcknas gerningarna, hvilka vi tillförene hafva gjort, och då vore rättfärdigheten icke en gåfva oss gifven, utan en lön för vårt arbete. Och ändock denna lära om tron af oerfarna och oförståndiga föraktas, dock förnimma gudfruktiga och förskräckta samveten af erfarenheten, att hon medför ganska mycken hugsvalelse, alldenstund samveten icke kunna gifva sig tillfreds genom några gerningar, utan allenast genom tron, när de stadeligen tro, att de hafva en blidkad Gud för Kristi skull, såsom Paulus lärer i Rom. 5: 1: *Medan vi nu rättfärdige vordne äro af tron, hafva vi frid med Gud, genom vår Her-*

re Jesus Kristus. Och bör hela denna lära om tron uppfattas med hänseende till förskräckta samvetens kamp och kan icke utan sådan samvetskamp förstås. Derför döma de oerfarne och ogudaktige illa och orätt om denna sak, hvilka drömma, att den kristliga rättfärdigheten är intet annat än en utvärtes rättfärdighet, sådan som för människan gäller och som hedniske vise lärt.

Hittills hafva samvetena blifvit plågade med läran om gerningar och hafva ingenting hört om den tröst, som kommer af evangelium. Derför har samvetet drifvit somliga ut i öknen, somliga uti kloster, i hopp om att genom klosterlefnad kunna förtjena sig Guds nåd; somliga hafva upptänkt andra gerningar till att förtjena Guds nåd och tillfyllestgöra för synden. För den skull har det varit högligen af nöden att predika och åter i ljuset framdraga denna lära om tron på Kristus, på det att förskräckta samveten icke måtte sakna hugsvalelse, utan att de måtte veta, att de genom tron på Kristus få anamma Guds nåd, syndernas förlåtelse och rättfärdiggörelsen. Varder ock folket undervist, att det ordet tro här icke betecknar endast en historisk kunskap, sådan den finnes äfven hos de ogudaktige och djefvulen, utan att det betecknar tron, som tror icke allenast historien, utan äfven historiens verkan, nämligen denna artikel, syndernas förlåtelse, att vi nämligen hafva nåd, rättfärdighet och syndernas förlåtelse genom Kristus.

Den som nu vet sig genom Kristus hafva en nådig Fader, han känner sannerligen Gud, vet honom hafva vård om sig, åkallar honom och korteligen är icke utan Gud såsom hedningarne. Ty djeflarne och de ogudaktiga kunna icke tro denna artikeln om syndernas förlåtelse; hvarför de hata Gud såsom en fiende och tillbedja honom icke, ej heller förvänta de något godt af honom. På samma sätt undervisar ock Augustinus den kristne läsaren om det ordet tron och lärer, att i den heliga skrift skall det ordet tron icke uttydas såsom någon historisk kunskap sådan som de ogudaktige hafva, utan såsom en förtröstan, som hugsvalar och upprättar de bedröfvade hjertan.

Vidare läres af våra predikanter, att man måste göra goda gerningar, icke för den skull att vi skulle tilltro oss genom dem förtjena Guds nåd, utan derför att det är så Guds vilja. Allenast genom tron tillegnas syndernas förlåtelse och det af nåd.

Och emedan man genom tron undfår den helige Ande, derför förnyas hjertat och får ett annat mod, att det kan frambringa goda gerningar. Ty så säger Ambrosius: tron är en moder till en god vilja och rättfärdiga gerningar. Ty människors krafter utan den helige Ande äro fulla med ogudaktiga begärelser och äro för svaga för att göra goda gerningar, som kunna gälla inför Gud. Dertill äro de ock under djefvulens våld, som drifver människan till allahanda synder, till ogudaktiga meningar och uppenbara laster; såsom man ser hafva händt med de hedniske vise, hvilka hafva beflitat sig att lefva ärligt och ostraffligt och hafva dock icke kunnat åstadkomma sådant, utan hafva blifvit besmittade med många uppenbara synder. Sådant är människans svaghet, när hon är utan tron och utan den helige Ande och regeras allenast af mänskliga krafter.

Härutaf kan man lätteligen se, att denna lära icke bör anklagas, såsom om hon skulle förbjuda goda gerningar, utan mycket mer bör hon berömmas, derför att hon undervisar oss, huru vi kunna göra goda gerningar. Ty utan tron kan människonaturen ingalunda göra de goda gerningar, som äro befalde uti de första och andra budorden: utan tron kan hon icke åkalla Gud, icke förvänta något godt af Gud, icke vara tålig under korset, utan hon söker människohjelp och förlitar sig på människors bistånd. Således regera nu uti hjertat allahanda begärelser och mänskliga råd, när tron och förtröstan till Gud äro borta, hvarför ock Kristus säger (Joh. 15): *Mig förutan kunnen I intet göra.* Och Guds församling sjunger:

Utan den helge Andes kraft
Är intet uti mänskors makt.
Alla ting hafva fel och lyte.

Tjuguförsta Artikeln.

Om helgons dyrkan och åkallan.

Om helgons dyrkan läres, att man kan hålla Guds helgon i åminnelse, på det vi skola efterfölja deras tro och goda gerningar, hvar och en i sitt stånd, såsom en konung må efterfölja Davids exempel till att föra krig och drifva turken från sitt fädernesland, ty båda äro de konungar. Men den heliga Skrift lärer icke, att vi skola tillbedja helgon eller af helgon söka hjelp, emedan hon framställer för oss en enda Kristus, som är Medlare, Nådastol, Öfversteprest och den, som manar godt för oss. Den samme skall åkallas, och han har lofvat vilja höra våra böner, och denna Guds dyrkan gillar han helt och hållet, nämligen att han skall åkallas i alla bedröfvelser, såsom han säger i 1 Joh. 2: 1: *Om någon syndar, så hafva vi en försvarare när Fadern, Jesus Kristus.*

Beslutet.

Detta är i det närmaste summan af den lära, som hos oss förkunnas, af hvilken man må se, att deribland är intet, hvilket icke öfverensstämmer med den heliga Skrift och den allmänna kristna kyrkan, ja, ock med den romerska kyrkan, så mycket hon är känd af de gamle skribenter. Då det är så, döma de okristligt, hvilka begära, att vi skola hållas för kättare. Men oenigheten är om en hop missbruk, som utan behörig grund hafva listigt inkommit i Guds församling, och om än någon olikhet häruti vore, borde likväl de påfviska biskoparne vara så milda, att de för den trosbekännelses skull, som vi nu hafva gjort, måtte fördraga de våra, eftersom icke en gång *Canones*, eller den gamla kyrkolagen, är så sträng, att den fordrar lika kyrkoseder öfver allt, icke heller hafva kyrkostadgarna någon tid varit lika i alla församlingar. Och eftersom hos oss mesta delen af de gamla kyrkostadgarna flitigt hållas, derför är det falskt uppdiktadt, att vi hafva bortlagt alla ceremonier och alla gamla kyrkoordningar i våra församlingar. Men det har varit en allmän klagan, att vissa missbruk hafva fäst sig vid de allmänt brukliga kyrkoskicken, hvarför, då dessa missbruk icke med godt samvete kunde gillas, de till någon del hafva blifvit förändrade.

alice Erik[illegible]
Rankin

UNIVERSITY OF ILLINOIS-URBANA
3 0112 073260587